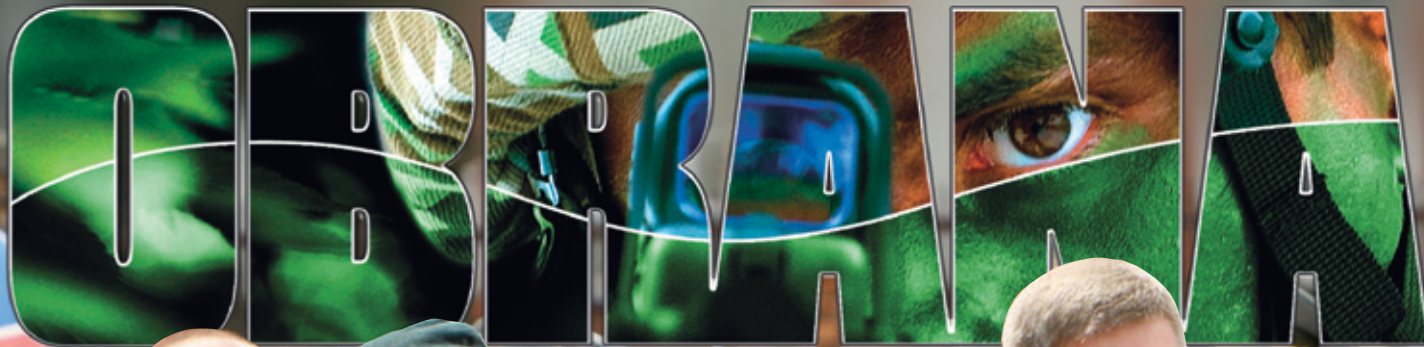

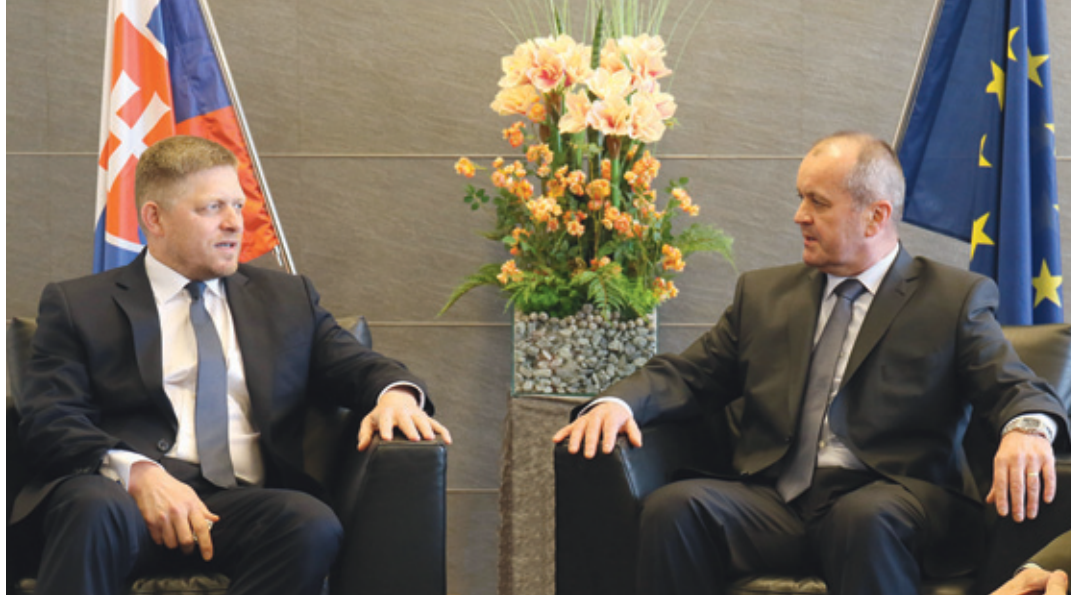
**Slovenské
ozveny
Púštnej
búrky**

**Cvičenie
Ochranca
2016**

**Nový minister
obrany SR
Peter Gajdoš**

**Kurzy povodňovej
ochrany**

**Zika – strašiak
alebo hrozba?**

Premiér uviedol ministra

Nový minister obrany Slovenskej republiky Peter Gajdoš chce funkciu šéfa rezortu vykonávať odborne, profesionálne a čestne. Vyhlásil to po tom, ako ho 29. marca do úradu slávnostne uviedol predseda vlády SR Robert Fico. Nový minister ubezpečil, že zahranično-politické smerovanie rezortu obrany je jednoznačne proeurópske aj protransatlantické, hlási sa k záväzkom zo summitu vo Walese. „Navýšenie rozpočtu rezortu do roka 2020 treba jednoznačne splniť,“ povedal nový minister obrany. Zdôraznil, že občania Slovenskej republiky potrebujú zodpovedne pripravené ozbrojené sily. „Bude to

mojou prioritou,“ uviedol. Ďalšími prioritami sú efektívnosť využívania zdrojov rezortu, plán výstavby a modernizácie, z ktorého vyplýva vypracovanie plánu obstarávania. Úlohou bude tiež analyzovať Bielu knihu o obrane SR, pričom do úvahy prichádza aj nová koncepcia obrany. V spolupráci s rezortom diplomacie sa bude rezort obrany podieľať na príprave novej bezpečnostnej stratégie. Mimoriadne dôležitá je podľa nového ministra aj podpora domáceho obranného priemyslu s dôrazom na vyzbrojenie ozbrojených síl. Dôležitým zostáva aj zintenzívnenie výcviku orientovaného na obranu Slovenskej republiky, ako aj na pomoc občanom v krízových situáciách na našom území. V príhovore na zhromaždení predstaviteľov rezortu minister pripomenul, že je zodpovednosťou každého veliteľa, aby na splnenie rozkazu vytvoril materiálne, personálne ako aj finančné podmienky.

Foto: Ivan Kelement, Michal Psota

Miloslav Ščepka
vedúci oddelenia
rezortnej tlače

*Milí čitatelia,
strany a politické sily, ktorým občania Slovenskej republiky vo voľbách dali dôveru, sa ujímajú vlády vo veľmi ťažkom a zložitom období. Zmena svetovej klímy vplyvom ľudskej činnosti je neodskriepiteľný fakt. Sotva však niekto pred rokmi predpokladal, že otepľovanie a sucho prispievajú k začiatku nového sťahovania národov. Spoločná Európa vystavená náporu imigrantov zažíva prvú veľkú skúšku. Vzťahy medzi európskymi štátmi sa komplikujú, napätie narastá – a s ním aj popularita rôznych extrémistických skupín vyhlasujúcich už opäť demokratické zriadenie za slabé, skorumpované, neperspektívne. Čoraz viac ľudí v rôznych krajinách sveta verí, že poriadok môže nastať len vládou pevnej ruky. Aj za cenu obmedzenia základných ľudských práv a slobôd. Schengenský bezvízový priestor umožňujúci Európanom voľný pohyb sa otriasa v základoch.*

Po ruskej anexii Krymu a rozpútaní vojny na východe Ukrajiny sa opäť vystupňovalo napätie medzi Východom a Západom. Analytici hovoria o novej studenej vojne. Bezpečnostní experti varujú pred zasahovaním Ruska do vnútorných záležitostí Európskej únie prostriedkami psychologického boja. Opäť sa rozhorel konflikt v Náhornom Karabachu a vyzerá ako zástupná vojna dvoch lokálnych veľmocí – Ruska s Tureckom, členským štátom NATO. Napriek nasadeniu najmodernejších a najsofistikovanejších prostriedkov sa svetovým lídrom nedarí eliminovať teroristický Islamský štát. Práve naopak – islamisti šíria hrôzu v samom srdci Európskej únie. A odborníci varujú, že európske leto môže byť krvavé.

Opäť a s väčšou naliehavosťou si dnes musíme kľásť otázky, na akých hodnotách sa zakladá kultúra a civilizácia, ku ktorej sa hlásime. Isté je, že k odpovedi nevedie cesta cez hašterenie, nejednotnosť, vyzdvihovanie rozdielov a eskaláciu konfliktov. Preto nám nezostáva iné, len želať si vládu múdru, rozhodnú a efektívnu. Vládu, ktorá nebude rozdeľovať, ale spájať. Nový šéf nášho rezortu dôverne pozná každodenný život ozbrojených síl, ich problémy, schopnosti i limity. Želáme mu (ale vlastne i sebe a celému Slovensku), aby mal veľa síl, zdravia, trpezlivosti, odvahy a múdrosti prijímať v správnom čase správne rozhodnutia.

NA TITULNEJ STRANE: Premiér Róbert Fico uviedol do funkcie nového ministra obrany Petra Gajdoša • Foto: Ivan Kelement

4 Nové tváre rezortu obrany

6 Rozhovor s ministrom obrany SR Petrom Gajdošom

8 Slovenské ozveny Púštnej búrky

16 Cvičenie Ochranca 2016

16

21 OV-10 Bronco sa vracia

21

22 Zbrane inšpirované prírodou

26 Odišli Andy Gray a Ray Tomlinson

28 Čínsky ľahký tank ZTQ

30 Jubileum zvolenského krídla

34 Veliteľ Poddôstojníckej akadémie Richard Fabricius

36 Kurzy povodňovej ochrany

36

44 Zika – strašiak alebo hrozba?

Nájdete nás aj na internetových adresách www.mosr.sk/obrana/ a www.mosr.sk/ebulletin/
Informácie o distribúcii OBRANY vám poskytneme na e-mailovej adrese obrana@mod.gov.sk

Mesačník Ministerstva obrany SR, založený v Clevelande (USA) 1914, obnovený v Bratislave v roku 1993 • Ročník XXIV. • č. 5/2016 • Redakčná uzávierka 25. 4. 2016 • Do výroby zadané 26. 4. 2016 • Vydavateľ: Ministerstvo obrany SR, SELUZ • Šéfredaktor: PhDr. Miloslav ŠČEPKA, tel.: 0960 31 17 40, 0903 820 996, e-mail: miloslav.scepka@mod.gov.sk • Redaktori: PhDr. Pavol VITKO, tel.: 0960 31 30 72, 0903 820 847 e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk, Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe, tel.: 0960 33 83 52, 0903 820 194, e-mail: jozef.ziak@mil.sk • Vedúca vydania a jazyková úprava: Ing. Eleonóra BUJÁČKOVÁ, tel.: 0960 31 30 54, e-mail: eleonora.bujackova@mod.gov.sk Tajomníčka redakcie: Mgr. Milena SLEZÁKOVÁ, tel.: 0960 31 29 84, e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk • Grafická úprava: Adrian MOLČAN • Adresa redakcie: Mesačník OBRANA, SELUZ MO SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava, e-mail: obrana@mod.gov.sk, www.mosr.sk/obrana/ • Tlač: Západoslovenské tlačiarne Skalica, s.r.o. • © Ministerstvo obrany SR, IČO: 30845572, EV 412/08, ISSN 1336-1910. • Neoznačené obrázky sú z archívu MO SR • NEPREDAJNÉ

Nové tváre rezortu obrany

Minister obrany Peter Gajdoš

Dátum narodenia: 9. apríla 1959, Nitra

Vzdelanie:

- 2002 Vojenská kráľovská akadémia, Londýn
- 2001 Jazykový kurz, Ripon & York, Veľká Británia
- 1999 Kurz dôstojníkov NATO, Oberammergau, Nemecko
- 1998 Medzinárodný kurz štábných dôstojníkov, Holandsko
- 1994 Vojenský kurz anglického jazyka, Toronto, Kanada
- 1990 Vojenská akadémia M. V. Frunzeho, Moskva
- 1982 VVŠ PV gen. L. Svobodu, Vyškov
- 1978 Vojenské gymnázium SNP, Banská Bystrica

Vykonávané funkcie:

- 2016 Minister obrany SR
- 2013 - 2016 1. zástupca náčelníka Generálneho štábu OS SR
- 2010 - 2013 Vojenský predstaviteľ pri Vojenskom výbore NATO a Vojenskom výbore EÚ, Brusel, Belgicko
- 2005 - 2010 Zástupca náčelníka Generálneho štábu OS SR, Bratislava
- 2003 - 2005 Náčelník štábu operácií a výcviku GŠ OS SR, Bratislava
- 2000 - 2002 Náčelník kancelárie GŠ ASR, Bratislava
- 1999 - 2000 Vedúci starší dôstojník - inšpektor Slovenského verifikačného centra MO SR, Bratislava
- 1998 - 1999 Riaditeľ protokolu ministra obrany, Bratislava
- 1995 - 1998 Osobný tajomník ministra obrany, Bratislava
- 1992 - 1995 Veliteľ 10. tankového pluku, Martin
- 1990 - 1992 Zástupca veliteľa 8. mechanizovaného pluku, Bratislava
- 1984 - 1987 Veliteľ práporu 8. mechanizovaného pluku, Bratislava
- 1983 - 1984 Zástupca veliteľa práporu 8. mechanizovaného pluku, Bratislava
- 1982 - 1983 Veliteľ roty 8. mechanizovaného pluku, Bratislava

Jazykové znalosti: anglicky, rusky

Záujmy: plávanie, lyžovanie, tenis, rekreačný beh
Peter Gajdoš je ženatý a má dve deti.

Štátny tajomník Marián Saloň

Dátum narodenia 9. júna 1977,
Stará Ľubovňa

Vzdelanie:

- Akadémia Policajného zboru v Bratislave, doktorandské štúdium, odbor ochrana osôb a majetku
- Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, fakulta ekonomiky a manažmentu, ekonomika a právne služby
- Gymnázium Stará Ľubovňa

Vykonávané funkcie:

- 2016 štátny tajomník Ministerstva obrany SR
- 2012 - 2016 štátny tajomník Ministerstva vnútra SR
- 2010 - 2012 poslanec Národnej rady SR
- 2006 - 2010 generálny riaditeľ kancelárie ministra vnútra SR, Ministerstvo vnútra SR
- 2005 - 2006 referent služieb pre verejnosť, daňový úrad Stará Ľubovňa
- 2004 - 2005 vedúci oddelenia spracovania dát a správy daňového informačného systému, daňový úrad Stará Ľubovňa

Jazykové znalosti: anglicky, rusky

Záujmy: cestovanie, šport
Marián Saloň je ženatý a má dve deti.

Štátny tajomník Ivan Máčovský

Dátum narodenia 22. decembra 1958, Šurany

Vzdelanie:

- 1999 Špeciálna jazyková príprava vo vojenskom jazykovom inštitúte LACKLAND AFB, Texas, USA
- 1999 Medzinárodný kurz manažmentu zdrojov obrany (IDMC) MONTEREY, CA, USA
- 1991 - 1995 Vojenská akadémia, Brno, Česká republika, od roku 1993 Vojenská akadémia Liptovský Mikuláš, Slovenská republika, operačné a bojové použitie vojsk protivzdušnej obrany
- 1979 - 1984 Vysoká vojenská technická škola,

Liptovský Mikuláš, protiletadlové raketové vojsko
● 1973 - 1977 Stredná priemyselná škola elektrotechnická, Bratislava

Vykonávané funkcie:

2016 štátny tajomník Ministerstva obrany SR
2013 - 2016 konzultant
2011 - 2013 generálny riaditeľ sekcie obranného plánovania, Ministerstvo obrany SR
2001 - 2011 Ministerstvo obrany SR, Bratislava:
● riaditeľ odboru analýz a hodnotenia obranných programov
● poradca pre obranné plánovanie na sekcii obrany Stálej delegácie SR pri NATO
● riaditeľ odboru obranného plánovania
1984 - 2001 veliteľské a štábne funkcie v ozbrojených silách do úrovne brigáda protivzdušnej obrany

Jazykové znalosti: anglicky, maďarsky
Zájmy: plávanie, vojenská literatúra
Ivan Máčovský je ženatý a má dve deti.

1. zástupca náčelníka Generálneho štábu OS SR generálmajor Pavel Macko

Dátum narodenia 5. októbra 1964, Kaplice

Vzdelanie:

2001 - 2002 Vyšší akvizičný kurz, Univerzita národnej obrany a Univerzita obranných akvizícií USA
2001 - 2002 Univerzita Národnej obrany, Priemyselná fakulta ozbrojených síl, Washington D.C., USA
- Stratégia národnej bezpečnosti a národných zdrojov, Master of Science (MSc.)
1990 - 1994 Vedecká aspirantúra, Vojenská akadémia Brno
- Vojenská technika, kandidát technických vied (CSc.)
1983 - 1988 Vysokoškolské štúdium, Vojenská akadémia Brno
- Výzbrojno-elektrotechnický, optika a elektronika (Ing.)
- Automatizácia velenia a elektronické počítače
1979 - 1983 Gymnázium M. Nešpora, Skalica

Vykonávané funkcie:

2016 1. zástupca náčelníka Generálneho štábu OS SR
2013 - 2016 2. zástupca náčelníka Generálneho štábu OS SR
2011 - 2013 Veliteľ Výcvikového strediska spoločných síl NATO, Bydgoszcz, Poľsko
2010 - 2011 Náčelník štábu pre operácie, Generálny štáb OS SR, Bratislava
2008 - 2010 Zástupca veliteľa pozemných síl OS SR, Veliteľstvo pozemných síl OS SR, Trenčín
2004 - 2008 Zástupca veliteľa (zástupca náčelníka štábu) pre podporu, Spojenecké veliteľstvo pozemných síl NATO, Heidelberg, Nemecko
2007 - 2008 Náčelník štábu riadenia a koordinácie operácií (CJ3), Hlavné veliteľstvo

ISAF, Kábul, Afganistan
2005 - 2007 Poverený veliteľ Skupiny spoločnej logistickej podpory (JLSG) pre NRF 7 a 8, Spojenecké Veliteľstvo spoločných síl Brunssum, Holandsko
2003 - 2004 Veliteľ veliteľstva logistiky, Sily výcviku a podpory OS SR, Trenčín
2002 - 2002 Zástupca veliteľa veliteľstva logistiky, Sily výcviku a podpory OS SR, Trenčín
2002 - 2002 Poverený výkonom funkcie riaditeľa kancelárie ministra obrany SR, Ministerstvo obrany SR, Bratislava
2002 - 2002 Náčelník správy - zástupca riaditeľa úradu, Hlavný úrad logistiky Generálneho štábu Armády SR, Trenčín
2000 - 2001 Riaditeľ odboru - zástupca riaditeľa úradu, Akvizičný úrad MO SR, Bratislava
1999 - 2000 Vedúci oddelenia - zástupca riaditeľa centrálnych obstarávaní a odpredajov, Úrad pre výzbroj, techniku a materiál MO SR, Bratislava
1996 - 1999 Riaditeľ oddelenia nákupu a odpredaja, Úrad pre výzbroj, techniku a materiál sekcie logistiky MO SR, Bratislava
1994 - 1996 Vedúci starší dôstojník-špecialista, oddelenia nákupu a odpredaja, Úrad pre výzbroj, techniku a materiál sekcie logistiky MO SR, Bratislava
1993 - 1994 Vedúci starší dôstojník-špecialista oddelenia informatiky a rozvoja výpočtovej techniky, Úrad pre výzbroj, techniku a materiál sekcie logistiky MO SR
1991 - 1992 Interná vedecká aspirantúra, Vojenská akadémia Brno
1988 - 1990 Dôstojník služby raketového a delostreleckého vyzbrojovania 51. motostreleckého pluku, Český Krumlov
1988 Veliteľ čaty opráv výzbroje roty opráv techniky, 68. motostrelecký pluk, Vimperk

Jazykové znalosti: anglicky, rusky, poľsky, nemecky
Zájmy: turistika, cyklistika, vojenská história
Generálmajor Ing. Pavel Macko, CSc. je ženatý a má dve deti.

2. zástupca náčelníka Generálneho štábu OS SR brig. generál Jindřich Joch

Dátum narodenia 19. apríla 1963, Přerov, Česká republika

Vzdelanie:

2006 - 2007 Kurz národnej bezpečnosti, Národná akadémia obrany maršala Andreja Hádika, Liptovský Mikuláš
2004 Špeciálny kurz pre PSYOPS, Florida, USA
2001 Účelový kurz I. stupňa pre plukovníkov a podplukovníkov, Vojenská akadémia, Liptovský Mikuláš
1990 Kurz veliteľov práporov, Vojenská akadémia, Česká republika
1983 - 1986 Vysoká vojenská škola pozemného vojska Vyškov, Česká republika

Vykonávané funkcie:

2016 2. zástupca náčelníka Generálneho štábu OS SR
2014 - 2016 Veliteľ strategického centra krízového

manažmentu GŠ OS SR, Bratislava
2011 - 2013 Náčelník štábu pre operácie GŠ OS SR, Bratislava
2008 - 2011 Veliteľ centra riadenia operácií, Štáb riadenia operácií, GŠ OS SR, Bratislava
2007 - 2008 Náčelník štábu veliteľstva pozemných síl, Trenčín
2005 - 2006 Náčelník odboru plánovania operácií, Štáb pre plánovanie operácií, GŠ OS SR, Bratislava
2002 - 2004 Náčelník oddelenia plánovania operácií, Štáb pre plánovanie operácií, GŠ OS SR, Bratislava
2001 - 2002 Vedúci starší dôstojník - špecialista, Oddelenie plánovania operácií, Odbor plánovania operácií, Štáb pre plánovanie operácií, Generálny štáb Ozbrojených síl SR, Bratislava
1996 - 2001 Zástupca veliteľa, Tanková brigáda, Kežmarok
1993 - 1996 Veliteľ tankového práporu, Kežmarok
1993 Náčelník štábu tankového práporu, Kežmarok
1992 - 1993 Štátny dôstojník tankového pluku, Kežmarok
1991 - 1992 Náčelník štábu tankového práporu, Kežmarok, Slovenská republika
1989 - 1991 Veliteľ tankového práporu, Strašice, Česká republika
1989 Náčelník štábu tankového práporu, Strašice, Česká republika
1986 - 1989 Veliteľ tankovej roty, Strašice, ČR
1986 Veliteľ tankovej čaty, Strašice, ČR
Jazykové znalosti: anglicky, rusky
Zájmy: cyklistika, bedminton, volejbal, turistika
Brigádny generál Jindřich Joch je ženatý a má dvoch synov.

Vedúci služobného úradu Jozef Hudák

Dátum narodenia 11. mája 1962, Bardejov

Vzdelanie:

Central European Management Institute, Praha, Master of Business Administration (MBA)
Technická univerzita v Košiciach, Ekonomická fakulta, Bankovníctvo, financie a investovanie (postgraduálne štúdium)
Vysoká škola poľnohospodárska v Nitre, Agronomická fakulta

Vykonávané funkcie:

Ministerstvo obrany Slovenskej republiky, vedúci služobného úradu
Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, poradca pre bankové a investičné činnosti
Slovenská zdravotnícka univerzita v Bratislave, kvestor
Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky, riaditeľ odboru podnikateľského prostredia

Jazykové znalosti: anglicky, rusky
Zájmy: šport, kultúra, cestovanie
Jozef Hudák je ženatý a má dve deti.

Minister obrany SR Peter Gajdoš:

Občania Slovenska si zaslúžia zodpovedne pripravené ozbrojené sily

Ministerstvo obrany Slovenskej republiky v tomto volebnom období povedie Peter Gajdoš, dnes už generálporučík vo výslužbe. Sme radi, že keď pripravil parciálnu časť Programového vyhlásenia vlády, poskytol nám rozhovor. Predstavuje v ňom dlhoročným kolegom - vojakom a zamestnancom rezortu obrany svoje priority.

S akými ambíciami ste prebrali rezort obrany?

Ako iste viete, celý život som pôsobil v rezorte obrany ako vojak, a preto toto prostredie veľmi dobre poznám. Aspoň si to teda myslím. Funkcia ministra obrany je pre mňa najväčšou osobnou a profesijnou výzvou. Plánujem preto zúročiť svoje dlhoročné skúsenosti z riadiacej práce v ozbrojených silách. Na všetkých úrovniach v rezorte obrany chcem presadiť racionálny systém plánovania. Každý, kto je v systéme, musí mať jasne určené úlohy, kompetencie a zodpovednosť. Treba vždy pamätať na to, že Ozbrojené sily SR sú rozhodujúcim prvkom pri zabezpečení systému obrany našej krajiny. Všetky kroky a opatrenia budú preto smerovať k tomu, aby sme mali kvalitne pripravené ozbrojené sily, pretože ľudia, občania Slovenskej republiky, si to jednoznačne zaslúžia. Je to moja priorita číslo jeden.

Smernice, zákony či rozkazy sú jedna vec, ale veľa závisí aj od ústretovej a kolegiálnej atmosféry v rezorte ...

Tak ako nemôže vojak zvíťaziť v boji osamotený, tak aj na dosiahnutie cieľov v rámci rezortu obrany potrebujeme spojiť svoje sily, skúsenosti a odhodlanie. Chcem preto vybudovať jednotný tím, pretože som presvedčený, že iba spoločne sa nám podarí vytvoriť všetky predpoklady na splnenie úloh. Aj preto som nesmierne rád, že som sa počas svojej takmer 42-ročnej kariéry profesionálneho vojaka stretol v rezorte s mnohými schopnými ľuďmi, ktorí sa chcú podieľať na zlepšení fungovania rezortu. Určite s nimi naďalej počítam a plánujem využívať ich skúsenosti.

K programovým prioritám rezortu patrí aj aktualizácia strategických dokumentov a pokračovanie modernizácie Ozbrojených síl Slovenskej republiky.

V oblasti modernizácie výzbroje a techniky, chcem udržať jej dynamiku. Ako som už viac ráz uviedol, je nevyhnutné, aby sme realizovali cieľenú modernizáciu a s ohľadom na zmenené bezpečnostné prostredie aktualizovali strategické dokumenty. Návrh Obrannej stratégie Slovenskej republiky vypracujeme na báze novej Bezpečnostnej stratégie SR, ktorú pripravíme v spolupráci s gestorským výborom zahraničných vecí. Plánujeme tiež aktualizovať Bielu knihu o obrane SR, pretože už spomínaná zmena bezpečnostného prostredia ovplyvnila implementáciu jej konkrétnych opatrení, predovšetkým postup modernizácie výzbroje a techniky. V predchádzajúcom období mali prednosť projekty na výmenu techniky vzdušných síl, ale tie treba vyvážiť s projektmi výzbroje a techniky pozemných síl. Jednoducho, musíme dosiahnuť rovnováhu. V oblasti modernizácie pozemných síl je našou pri-

oritou predovšetkým rozvoj spôsobilostí mechanizovanej brigády a síl použiteľných aj na boj proti terorizmu.

Ako si predstavujete podporu domáceho obranného priemyslu, ktorú spomínate v programovom vyhlásení vlády?

Myslím, že slovenský obranný priemysel ponúka množstvo kvalitných produktov, ktoré si zaslúžia našu podporu. A ja to mám v pláne robiť napríklad v rámci veľtrhov zbrojárskej techniky. Najbližšie nás čaká v Bratislave IDEB, ktorý je výbornou príležitosťou na prezentáciu toho, čo vedá slovenské podniky ponúknuť, či už našim ozbrojeným silám alebo pre zahraničný trh.

Do akej miery je rezort pripravený na nevojenské ohrozenia, ako nekontrolovaná migrácia či terorizmus?

V apríli som mal možnosť počas konferencie GLOBSEC rokovať s viacerými zahraničnými partnermi. Zhodli sme sa, že súčasné bezpečnostné hrozby, akými sú terorizmus, extrémizmus, či nelegálna migrácia, si vyžadujú našu užšiu spoluprácu a predovšetkým jednotu. Veď napokon aj Washingtonská zmluva sa opiera o známe mušketerske heslo „jeden za všetkých, všetci za jedného“. Chceme teda jednoznačne pokračovať v medzinárodných cvičeniach, ako aj v tých medzi-rezortných, zameraných na obranu Slovenskej republiky a na pomoc občanom v krízových situáciách na našom území. Plánujeme nadviazať na viaceré úspešné minuloročné cvičenia s rezortom vnútra. Spomeniem napríklad Nový horizont 2015, počas ktorého sme si precvičili spoločnú činnosť v prípade masívneho prílevu utečencov alebo Akciu JUH zameranú na zabezpečenie štátnej hranice. V tom chceme určite pokračovať, pretože ozbrojené sily musia pri zabezpečovaní ochrany a bezpečnosti Slovenskej republiky plniť nielen celé spektrum hlavných úloh, ale aj asistenčných. A také spoločné cvičenia sú na zladenie postupov ideálne.

Predpokladáte väčšie zmeny našej účasti v operáciách medzinárodného krízového manažmentu?

Od nástupu do funkcie ministra obrany deklarujem, že zahraničnopolitické smerovanie rezortu je jednoznačne proeurópske a protransatlantické. Z toho nám vyplývajú aj určité záväzky. Účasťou v operáciách medzinárodného krízového manažmentu dokazujeme našim spojencom, že sme zodpovedným partnerom, a zároveň naši profesionálni vojaci získavajú neoceniteľné skúsenosti. Sú akýmisi „diplomatmi“ alebo vyslancami našej krajiny a som na nich hrdý, pretože robia Slovenskej republike iba dobré meno. Môžem teda potvrdiť, že platí to, čo sme deklarovali v programovom vyhlásení vlády. Budeme plniť naše medzinárodné záväzky a medzinárodný

krízový manažment je toho súčasťou. Tak ako doteraz plánujeme zotrvať v operáciách medzinárodného krízového manažmentu pod hlavičkou NATO, OSN aj Európskej únie.

Ako generál ste možno nepociťovali problémy vo vystrojovaní vojakov, ale nepochybne ste ich registrovali. Čo s tým?

Je nevyhnutné, aby Slovenská republika mala kvalitne pripravené ozbrojené sily. Preto vojakom musíme zabezpečiť to, čo im patrí a na čo majú nárok. Ak im nevytvoríme primerané podmienky, nemôžeme od nich očakávať výkony. Každý príslušník ozbrojených síl musí byť nielen dobre vyzbrojený, ale aj vystrojený, aby si mohol plniť svoje povinnosti. To je niečo čo musí byť samozrejmosťou. Slogan, ktorý často spomínam „Všetko pre vojaka!“ jednoducho musíme pretaviť do reality. Vytvoríme plán obstarávania zákaziek, aby boli všetky nákupy v rezorte systémové. Nemôže to ďalej fungovať tak, že vojakom síce kúpime ponožky, ale budú nám chodiť „bosí“.

„Je nevyhnutné, aby Slovenská republika mala kvalitne pripravené ozbrojené sily. Preto vojakom musíme zabezpečiť to, čo im patrí a na čo majú nárok.“

Boli ste súčasťou budovania našich ozbrojených síl od ich vzniku. Môžete definovať slepé uličky aj cesty, ktoré nás výrazne posunuli vpred?

Výrazným prelomom bola určite profesionalizácia ozbrojených síl. Priniesla mnoho pozitív a bol to správny krok. Lenže má aj jednu nevýhodu, možno „slepú uličku“, ako ste povedali. Obmedzil sa nám zdroj tvorby záloh, v dôsledku čoho ich počet v posledných rokoch výrazne klesá. Preto boli v tejto oblasti nevyhnutné zmeny. Druhého januára 2016 vstúpil do platnosti ústavný zákon č. 344/2015 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov a tiež zákon č. 378/2015 Z. z. o dobrovoľnej vojenskej príprave a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Tým sa komplexne novelizoval právny rámec prípravy a použitia aktívnych záloh, čo vytvára lepšie podmienky na celkové sfunkčnenie v tejto oblasti. Zároveň sa tým do právneho

poriadku SR zaviedla dobrovoľná vojenská príprava, ktorá umožňuje občanom bez skúsenosti so službou v ozbrojených silách získať základné vojenské zručnosti. V nadväznosti na to sa bude v tomto roku realizovať pilotný projekt dobrovoľnej vojenskej prípravy. Máme prihlásených 129 záujemcov, z toho 33 žien, čo ma príjemne prekvapilo, že aj ženy majú záujem o taký výcvik. Presný počet ľudí, ktorí na výcvik aj nastúpia, budeme vedieť približne v polovici mája, po absolvovaní zdravotných prehliadok a psychotestov. Potom na základe vyhodnotenia prínosu dobrovoľnej vojenskej prípravy k tvorbe záloh zvážime jej ďalší rozvoj. Skvalitnenie pripravenosti záloh ozbrojených síl je jednou z našich priorít. A práve na ich tvorbu by mohla byť kľúčovým nástrojom dobrovoľná vojenská príprava. Dobrovoľní vojaci by mohli byť v budúcnosti napríklad výborným zdrojom pre bezpečnostné zložky. Chceme tiež vytvoriť podmienky na skvalitnenie prípravy obyvateľstva na obranu štátu s dôrazom na výchovno-vzdelávací proces, kde predpokladám spoluprácu najmä s rezortom školstva. Túto oblasť považujem za mimoriadne dôležitú, pretože je nevyhnutné, aby sme zvyšovali vlastenectvo a branné povedomie občanov Slovenskej republiky v duchu národných a vojenských tradícií. K tomu sme sa zaviazali aj v Programovom vyhlásení vlády SR. Do škôl by sa mali vrátiť tzv. branné cvičenia alebo rôzne prednášky či súťaže, ktoré by mladých motivovali k tomu, aby ich tieto témy opäť zaujímali. Myslím, že na počte prihlásených do dobrovoľnej vojenskej prípravy môžeme vidieť, že ich vlastenectvo, žiaľ, očividne až tak veľmi nezaujíma. A to nie je dobré smerovanie.

Máte za sebou bohatú kariéru profesionálneho vojaka. Aký je modus vivendi vášho profesionálneho postupu?

Celý môj život sú pre mňa v pracovnej oblasti dôležité tri veci: profesionalita, odbornosť a čestnosť. Nie vždy ide všetko v živote ľahko, ale treba vydržať a držať sa pevných hodnôt a zásad. Riadil som sa tým celých takmer 42 rokov „v uniforme“. A najmä všetko malo svoj čas. Postupne som sa prepracoval od najnižších až po najvyššie funkcie.

S akým mottom, osobným predsavzatím ste prevzali vedenie ministerstva obrany?

Spomínal som to už na začiatku medzi prioritami a je to v podstate aj moje osobné predsavzatie. Občania Slovenskej republiky si zaslúžia zodpovedne pripravené ozbrojené sily. Čiže bezpečnosť a obrana Slovenska sú pre mňa na prvom mieste. A na to musím pamätať pri každom svojom rozhodnutí.

Pripravil: Pavol Vitko
Foto: Ivan Kelement

Ozveny Púšťnej búrky

Dňa 28. februára 1991 sa skončila prvá vojna v Perzskom zálive. Po prvý raz od druhej svetovej vojny bojovali vojaci demokratického Česko-Slovenska po boku západných Spojencov. Mimochodom, ako jediní z krajín bývalého bloku.

Do vlasti sa vrátila väčšina zo 198-členného československého protichemického práporu 6. mája 1991. V Saudskej Arábii zostalo 50 špecialistov, ktorí zabezpečovali školenie tamojších dôstojníkov pozemných síl. Do ČSFR sa vrátili 31. augusta 1991. Je to už štvrtoročie a pri tejto príležitosti tému aktuálneho čísla OBRANY venujeme práve vojakom v Púšťnej búrke.

Vyznamenanie veteránom

„Na začiatku nikto netušil a nevedel ani definovať, aká miera nebezpečenstva na vás čaká. Najlepšie to dokumentuje fakt, že charakter pôvodne podporného či humanitárneho nasadenia sa prirýchlo zmenil na priamu účasť v bojoch. Preto ste museli rátať aj s tým najhorším. O to viac, že celá proti iracká koalícia sa obávala najmä použitia chemických zbraní Saddámom

Husajnom,“ povedal 11. marca štátny tajomník Ministerstva obrany SR Miloš Koterec na stretnutí s vojnovými veteránmi z operácie Púštna búrka v Bratislave na MO, ktoré organizovala rezortná sekcia ľudských zdrojov a jej oddelenie vojnových veteránov.

„O neodhadnuteľnej miere nebezpečenstva svedčí aj to, ako mimoriadne vážne hlavní plánovači operácie Púštna búrka

Vojna v Perzskom zálive v roku 1990 – 1991

Nerešpektovanie základných princípov medzinárodného práva, najmä práva na svoje zvrchované územie, práva na nezávislý a slobodný štát a vyhlasovanie, že sporné pohraničné územie s bohatými zdrojmi ropy patria Iraku a samotné územie Kuvajtu je historicky jeho 19. provincia.

Tak sa usiloval Irak na čele s prezidentom Saddámom Husajnom budovať na Blízkom a Strednom východe svoje mocenské pozície. Preto na dosiahnutie tých cieľov neváhal použiť aj silu a okupovať územie Kuvajtu.

Iracká agresia

V skorých ranných hodinách 2. augusta 1990 asi stotisíc irackých vojakov vpadlo do Kuvajtu a po bojoch s malou armádou

Rotmajster Ľuboš Baška v čs. táboře v saudskej púšti a s bývalým štátnym tajomníkom MO SR Milošom Kotercom

pristupovali k otázke predpokladaných strát,“ spomenul jeden z veteránov Miloslav Naď, v Zálive tlmočník a major, neskôr plukovník a napokon do vlašajška veľvyslanec Slovenskej republiky v Iraku. Dodal: „Najhorší scenár totiž rátať s podobnými stratami ako pri vylodení v Normandii.“ Rátalo sa dokonca s možnosťou, že padlých nebude možné odosielať do zázemia a budú pochovávaní priamo na bojisku do pripravených hrobov. To by v prípade potreby zabezpečovala americká 689. rota tylového zabezpečenia (pohrebňa). „Iste v tom bolo aj trochu čierneho humoru, keď sme sa ešte pred útokom na Saddámove pozície odфотографovali pred veliteľstvom prideleného frontového pohrebiska,“ usmial sa Miloslav Naď.

Pamätný list a medailu ministra obrany veteránom odovzdával aj vtedy 1. zástupca náčelníka Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generálporučík Peter Gajdoš. „Nasadenie našich ozbrojených síl ešte v rámci ČSFR pri plnení úloh v prospech medzinárodnej koalície ukázalo, že spôsobilosti vyslanej jednotky boli veľmi kvalitné,“ ocenil. Dodal: „Pre svet bolo dôležité ukázať, že silnejšia krajina nemôže agresiou obsadiť slabšieho suseda. Úspešné nasadenie čs. jednotky je pre nás dnes zároveň jednou zo spoločných tradícií, na ktorých pokračuje vynikajúca

spolupráca českých a slovenských vojakov i v súčasnosti.

„Náš prapor splnil všetky úlohy, na ktoré bol do Zálivu vyslaný a ktoré musel počas ďalších týždňov plniť. Boli to úlohy vojnové. Ak vojak nasadený do bojovej operácie nemôže ponúknuť viac ako svoj život, my sme ho ponúkli, my sme ho nasadili. Bola to veľká vec. Som rád, že niektorí ľudia si to vážia a nezabúdajú,“ povedal na stretnutí veteránov v Bratislave veliteľ čs. kontingentu vo vojne v Zálive plukovník v. v. Ján Valo, ktorý vyrastal v Bratislave. Z Prahy, kde žije, pricestoval na MO SR aj s tromi českými veteránmi.

Motivácia vojakov

Bolo by trochu nadsadené, ak by sme si mysleli, že hlavnou motiváciou vojakov a dôstojníkov boli už vtedy, povedzme to tak: vzletné myšlienky o obrane mieru, šírení demokracie, respektíve, že dôstojníci boli odrazu motivovaní iba myšlienkami prozápadnej orientácie a transatlantickej spolupráce. Ako to teda bolo? Môžeme začať napríklad vtedy vojakom základnej služby Martinom Horňákom. Do Zálivu boli totiž po úprave ich služobného štátútu vyslaní aj „základáci.“ Zväčša vodiči, spojári, kuchári či obslužný personál. Ako ďalej slúžiaci dostali hodnosť rotmajster. Samozrejme, vycestovali na základe dob-

rovoľnosti a vlastnej iniciatívy. Bolo ich 44 %. Martin Horňák, ktorý tiež prijal medailu a poďakovanie spomenul: „Myslím, že do Púštnej búrky sme sa ako vojaci základnej služby prihlásili najskôr pre únik z reality každodenného základáckeho vojenského drilu. Mali sme ho viac ako dosť. Ďalší si zrátali, koľko im to prinesie peňazí. No a zároveň to bola aj výzva na dobrodružstvo...“ Spojár Martin Horňák, ktorý bol v prvosledovom 4. odriade podplukovníka Jána Kuruca pomenávaný, že všetci vrátane Američanov mali veľké obavy z chemického útoku. Život je však niekedy plný paradoxov a ak sa Martin Horňák vrátil z Púštnej búrky v poriadku, v roku 2003 ako mladý slovenský diplomat vyslaný do Iraku utrpel na ceste z Bagdadu pri autonehode ťažké zranenie, z ktorého sa liečil 10 mesiacov.

„Prihlásili sme sa, pretože sme uverili, že pôjde naozaj čisto len o humanitárnu operáciu,“ poznamenal ďalší vtedajší základák Roman Vrábel, v Zálive vodič. Má pravdu. Čs. vojaci mali pôvodne pôsobiť len v zázemí ako humanitárna a výcviková jednotka. Koaličné sily však o takúto posilu nemali skrátka záujem. Potrebovali chemikov vpredu, ako ochranu útočiacich brigád. No a o tom sa rozhodlo až vtedy, keď boli naši už v Zálive. Roman Vrábel dodal: „Dovtedy som nikdy za hranicami

bohatého ropného štátu ju rýchlo porazil a okupoval ho v ohybe Perzského zálivu, aby dostal pod kontrolu jeho ropné polia. Ešte v ten istý deň obsadili hlavné mesto Kuvajt City a prakticky celú krajinu.

Obsadením Kuvajtu si ho Irak 8. augusta 1990 pripojil k svojmu územiu a vyhlásil za svoju provinciu.

Púštny štít

Dňa 6. augusta 1990 Saudská Arábia oficiálne požiadala USA o pomoc s cieľom obrany proti agresii Iraku. V ten deň sa začali v Saudskej Arábii a okolitých štátoch rozmiestňovať jednotky USA, ako aj jednotky ďalších krajín.

Začala sa operácia Púštny štít, ktorej cieľom bolo zabrániť Iraku v jeho ďalšej expanzii. Trvala od 7. augusta 1990, od začiatku rozmiestňovania vojenských jednotiek USA a spojeneckých krajín v Perzskom zálive vrátane Československého špeciálneho protichemického práporu, do 16. januára 1991, teda deň pred začiatkom operácie Púštna búrka.

Sankcie Bezpečnostnej rady OSN Irak nepovažoval za vážnu

prekážku na realizáciu vlastných cieľov a bol presvedčený, že obmedzenia budú mať len dočasné trvanie. Aj napriek tomu, že BR OSN prijala dovedna 12 rezolúcií s cieľom zaistiť obnovenie nezávislosti Kuvajtu, Irak pokračoval v jeho okupácii. Vzhľadom na neochotu Iraku dobrovoľne odísť z Kuvajtu, schválila BR OSN

Kapitán Miroslav Ivica (vpravo) so spolubojovníkmi v saudskej púšti a s vtedajším 1. zástupcom náčelníka Generálneho štábu OS SR generálporučíkom Petrom Gajdošom

nebol. No a na základnej vojenskej službe ma čakala len otravná nuda, jazdili sme sem-tam, občas služba, občas krčma. Jednoducho, chcel som sa z toho dostať preč a prežiť niečo zaujímavejšie.“ K Romanovým slovám sa pridala od Iraku aj jeho priateľ Aurel Liptay, v Púštnej búrke veliteľ družstva, skladník, vodič aj zbierač ranených. „Až keď sa začal útok, vedeli sme, že sa nemusíme vrátiť. Nikto z nás na vlastnej koži vojnu nezažil, nikto nevedel povedať, čo bude. Tá neistota – to bolo najťažšie. Boli sme zakopaní, nad nami len stan – a vtedy sa to spustilo. Strašné, fakt...“ „Mal som 20 rokov a peniaze pri rozhodovaní nehrali žiadnu rolu. Pri odlete sme ani poriadne nevedeli, koľko dostaneme. A bolo mi to viac-menej jedno. Keď sa mi však naskytla výnimočná situácia vyraziť do sveta, neváhal som,“ priznal Ľuboš Baška, v Zálive vodič – spojár.

Základák bol aj Marcel Peško, vtedy už absolvent vysokej školy, podporučík a styčný dôstojník, neskôr slovenský diplomat. Ten chcel okrem iného využiť popri angličtine aj svoju arabčinu. Povedal: „Som od prírody dobrodružný človek. Vtedy som bol o vyše dvadsať rokov mladší, nemal som rodinu, takže vzťah k dobrodružstvu bol ešte bližší. Jednoducho, chcel som zažiť niečo nové. To bola hlav-

ná výzva. Prirodzene, pre mladého chlapca ako som bol aj ja, hrala úlohu tiež finančná motivácia. No nešiel by som, keby som nebol cítil, že sme tam boli vyslaní za správnu vec.“

Chceli ukázať, čo v nich je

Ak medzi hlavné výzvy vojakov základnej služby patrili istá dávka dobrodružstva či únik z rutiny povinnej služby, ako to bolo medzi vojakmi z povolania, teda vojenkými profesionálmi? Dnes plukovník vo výslužbe Vladimír Braun, v Zálive náčelník štábu čs. protichemického práporu, ktorý do Bratislavy pricestoval z Čiech, povedal: „Ako celoživotný vojak som bol veľmi sklamaný, že po zmene režimu najmä česká verejnosť začala vojakov podceňovať a hovoriť, že sme zbytoční. Hoci som mal už takmer 45 rokov, hovoril som sám sebe, Vladimír, skús to a zistíš, či si schopný plniť úlohy aj v medzinárodnej operácii. Chcel som seba aj ostatným dokázať, že my, československí vojaci, na to jednoducho máme...“

Dôstojníci sa takmer zhodujú: „Jedným z dôvodov, prečo som išiel do Zálivu, bolo aj to, aby som zistil, či na to mám. Či ako vojak a dôstojník dokážem fungovať v reálnej bojovej činnosti,“ spomenul Ivan Paulov, ktorý mal ako major v Zál-

live na starosti chemický prieskum a do zálohy odišiel v hodnosti plukovník. Ani Ivan Lančarič, dnes plukovník vo výslužbe a v Zálive náčelník laboratórnej sekcie čs. protichemického práporu, nehovorí inak: „Mal som za sebou veľmi kvalitné vysokoškolské vojenské vzdelanie so zameraním na chémiu, a do Zálivu som sa rozhodol vycestovať preto, lebo som veril našim prístrojom, ochranným prostriedkom a veril som svojim vedomostiam. Zároveň som chcel aj v porovnaní s vojakmi NATO a ďalšími spojencami dokázať, že na to máme.“

Vojenská a politická vízia

Ak teda motivácia vojakov základnej služby bola skôr osobná, v pozíciách dôstojníkov širšia; s cieľom presadiť sa v medzinárodnom vojenskom prostredí a dokázať, že čs. armáda a služba v nej má zmysel a budúcnosť. O poschodie vyššie, na generálnom štábe a federálnom ministerstve obrany, rozmýšľali ešte komplexnejšie. No nie všetci: „Hlavným problémom pred vyslaním čs. protichemického práporu do Saudskej Arábie bolo nepochopenie značnej časti generality. Niekedy malo až absurdné rozmery,“ povedal plk. v. v. Ján Valo a dodal: „Generalita do toho jednoducho išť nechcela. Tak na generálnom

v novembri 1990 rezolúciu č. 674, ktorá zmocňovala členské štáty spolupracujúce s vládou Kuvajtu použiť všetky prostriedky na podporu, ak Irak do 15. januára 1991 neopustí okupovaný Kuvajt.

Púštna búrka

Po uplynutí ultimáta BR OSN 17. januára 1991 sa začala operácia Púštna búrka, posledná fáza vojny v Perzskom zálive. Skončila sa víťazstvom spojeneckej protirakej koalície. Cieľom bolo nedopustiť ďalšiu agresiu Iraku a oslobodiť Kuvajt, ktorý násilím anektoval susedný štát. Operácia na oslobodenie Kuvajtu, ktorá pozostávala z dvoch fáz, predstavovala najprv mohutné vojenské nálety spojeneckých leteckých síl a vzápätí pozemné sily uskutočnili rozhodný útok, v ktorom postupne ničili a zároveň vytlačili iracké vojská z okupovaného Kuvajtu. Keď sa stiahli na vlastné územie, spojenecké sily ich ďalej neprenasledovali.

Iracká armáda, ktorá anektovala Kuvajt a bola rozmiestnená na jeho území, pozostávala z 545 000 vojakov. V auguste 1990 po napadnutí Kuvajtu bolo do armády povolaných milión záložní-

kov, v jej zostave bolo 4 000 tankov, 2 500 obrnených transportérov, 2 700 delových hlavní, 689 bojových lietadiel vrátane MIG-21, MIRAGE s raketami Exocet. Ďalej Irak na vlastnom území disponoval 5 500 tankami, 8 000 obrnenými transportermi, 3 500 ťažkými delami či 17 bojovými loďami. Mal aj protiletad-

Plukovník Ivan Lančarič v chemickom laboratóriu AL-1 po analýze schránky pre pechotnú muníciu (prítomnosť chemických látok nebola zistená) a s generálnou riaditeľkou Sekcie ľudských zdrojov MO SR Eleonórou Kišovou

štábe, ako aj na ministerstve obrany som sa spočiatku doslova musel prehrýzať atmosférou odmietania.“ Ján Valo mal však v sebe víziu čs. mierových síl nasadiť ných v operáciách OSN už od roku 1988. V tom roku totiž mierové sily OSN získali Nobelovu cenu mieru. Plk. Valo na svojom zámere pracoval od roku 1989 a v januári 1990 zakladal na generálnom štábe oddelenie mierových síl OSN, ktorému velil. Vytvorenie jednotky, ktorá by bola nasadená v súlade s rozhodnutím Bezpečnostnej rady OSN v Zálive, bolo teda logickým pokračovaním jeho úsilia. Tou druhou víziou bolo naše ďalšie geopolitické smerovanie a stáli za ním viacerí politici vrátane vtedajšieho ministra obrany Luboša Dobrovského. Na stretnutí veteránov zo Zálivu, ktoré sa uskutočnilo 26. februára v Prahe (a kde prišli aj traja veteráni zo Slovenska), nám povedal: „Účasť čs. vojakov v prvej vojne v Zálive bola akoby našou objednávkou na vstup do transatlantických bezpečnostných štruktúr, čo sa, chvalabohu, aj naplnilo. A naozaj bolo výnimočné, že sme sa dokázali zmobilizovať a vyslať našich vojakov do Zálivu v takom extrémne krátkom čase. Ak by to malo byť teraz, tak to si naozaj neviem celkom dobre predstaviť...“ Konkretizujme: Začiatkom septembra 1990 sa v súlade so schváleným Plá-

nom prípravy jednotky na ochranu proti zbraňam hromadného ničenia na pomoc silám OSN na Strednom východe (pôvodný názov jednotky) začalo jej budovanie. To znamená výber personálu a vyzbrojovanie, pričom stmeľovací výcvik sa skončil už 5. októbra. Potom vojaci cvičili podľa špecializácií. Medzitým 23. septembra 1990 na základe vyhlásenia prezidenta ČSFR Václava Havla a zároveň súhlase parlamentu bol oficiálne schválený návrh na vyslanie chemikov do Zálivu. Ťažisko prepravy sa uskutočnilo od 11. do 14. decembra 1990 trinástimi obrými lietadlami amerického vojenského letectva C-5 Galaxy z letiska Praha-Ruzyně na letisko mesta kráľa Chálída s medzipristátím na základni USA v španielskom Torrejone.

Kto prežije, ak nie my?

Štvrtý odriad, ako vtedy volali štyri hlavné súčasti čs. protichemického práporu, bol vytvorený až 12. februára 1991. Velil mu vtedy podplukovník Ján Kuruc: Spomenul: „Podľa požiadavky veliteľa Severného okruhu saudskej armády sme sa začlenili do saudskej brigády, ktorá bola predurčená na útok na prelomenie irackej obrany.“ Svojich 42 vojakov, ktorí do odriadu vstúpili dobrovoľne, začal pripravovať na skutočnú vojnu. „Stanovil som presné

pravidlá dňa a tvrdo vyžadoval disciplínu. Bolo dôležité ľuďom vstépiť, že sme naozaj vojaci prvého sledu. Že nás čaká boj. To nebolo celkom jednoduché. Niektorí z našich nie celkom nadšene prijímali tvrdý režim. Inak sa však nedalo. O to viac, že sme boli v čoraz väčšej neistote. Najmä pocit ohrozenia života vyvoláva v ľuďoch hroznejšie stavy. Aj preto sme do úmoru cvičili.“ Vojaci boli tlačení do absolútnych detailov. Každý z nich napríklad musel mať zautomatizované dokonca aj to, koľko a ktorých kolíkov potrebných na postavenie dekontaminačného stanu zoberie z kopy. „Rozvinúť miesto na dekontamináciu!“ „Zvinúť miesto na dekontamináciu!“ – takéto povely počúvali opäť a znova. A to aj v noci. „Boli aj protesty. Ale vravím – to si myslíte, že Saddámovi generáli pôjdu vždy po večeri spať? A že počkajú až na vychádzajúce slnko...?“ V celotelovom ochrannom odevu OPCH 70 veliteľ Kuruc nariadil aj osem hodín výcviku bez prerušenia. Vráťte ochrannú masku. „Viete čo to je vydržať v tom všetkom osem hodín? A v tom teple púšte?“ Čo však bolo dôležité – tých osem hodín v maske a OPCH bol aj veliteľ Kuruc. „Samozrejme, inak sa nedalo. Ak by veliteľ nešiel príkladom, celá morálka je v háji...“ Viacerí sa utešovali, že k útoku napokon predsa len nepríde. „Dal

lové rakety SA-2, SA-3, SA-6 a raketami „zem-zem“ typu SCUD.

Proti tejto sile sa postavila koalícia 28 štátov, ktorú tvorili USA, Británia, Francúzsko, Austrália, Saudská Arábia, Egypt, Sýria a ďalších 21 krajín, medzi ktorými bolo aj Československo. V spojených vojenských jednotkách bolo nasadených 580 000 vojakov, ktorí podliehali americkému veleniu na čele s generálom Normanom Schwarzkopfm.

Víťazstvo

Operácia Púštna búrka trvala šesť týždňov a vojenské akcie sa oficiálne skončili 28. februára 1991. Spojenci porazili irackú armádu, z ktorej padlo takmer 100 000 vojakov, 65 000 bolo zranených a viac ako 50 000 zajatých. Zničili 3 000 tankov, približne toľko obrnených vozidiel a vyše 2 000 delostreleckých kompletov. Spojenecké armády dovedna stratili 234 vojakov (z toho 79 Američanov) a desiatky bolo zranených a nezvestných. Československý protichemický prápor v počte 198 mužov sa bezprostredne zúčastnil na obidvoch operáciách a v operácii Púštna búrka splnil úlohy v bezprostrednom bojovom nasadení pri zabezpečovaní radiačnej, chemickej a biologickej ochrany

počas útoku saudskoarabských brigád. Zároveň splnil veľmi dôležité úlohy týkajúce sa radiačnej, chemickej a biologickej ochrany ostatných, nie menej dôležitých objektov. Počas operácie zahynul jeden príslušník Československého protichemického práporu.

Text: Imrich Purdek, Vojenský historický ústav

som ľudí nastúpiť a povedal, nech vystúpi každý, kto má pred pozemnou operáciou strach a nevie, čo s tým. Bola to hra nervov. Chlapi zaľali zuby. Jeden vystúpil. Ten aj išiel do tyla.“ Treba dodať, že ešte predtým do Saudskej Arábie priletel za našimi vojakmi aj minister zahraničných vecí Jiří Dienstbier. Okrem iného ponúkol možnosť repatriovať pred útokom späť domov tým, ktorí stratili guráž. Do lietadla smer Praha nastúpili siedmi. Ďalších dvadsať chemikov sa vzdalo ešte v procese prípravy mesiac pred nasadením. Obavy robili svoje. No nesúďme. Hovorí jeden z vojakov, ktorí prileteli späť do vlasti krátko pred útokom: „Mal som len 18 rokov, bol som čerstvo po maturite na vojenskej strednej škole, v Zálive som bol z našich najmladších. Veľa z chlapcov malo po prilete žalúdočné a iné problémy, mne nebolo nič. No v lietadle s Jiřím Dienstbierom za mnou priletelo aj vrece srdcových listov od priateľky, aby som sa vrátil. Nezdupkal som od strachu, podľahol som jej, boli to emócie, bol som primladý – a bola to moja slabosť. Doteraz ma to štie, a nie preto, že sme sa po siedmich rokoch rozišli“ spomenul jediný z účastníkov Púštnej búrky, ktorý doteraz slúži v našich ozbrojených silách. Je špičkovým rešpektovaným poddůstojníkom 5. pluku špeciálneho určenia a spolu absolvoval 7 ďalších nasadení

v operáciách vrátane Balkánu, Golanských výšin či Afganistanu.

Krátko pred útokom 24. februára pplk. Kuruc svojim ľuďom povedal: „Sľubujem vám, že urobím všetko pre to, aby som ochránil vaše životy. Nebudeme riskovať za cenu rizika, ktoré by bolo neprimerané našim úlohám. Zároveň však absolútne trvám na tom, aby moje rozkazy boli do bodky splnené.“ Zdôraznil: „Ak by sa naozaj začala chemická vojna, tak kto by

ju mohol prežiť, ak nie my? Veď práve my sme na ňu najlepšie vycvičení.“ Ján Kuruc spomenul aj viacero nepríjemných momentov: „Po príchode do Zálivu sme zistili, že filtre na našich ochranných maskách sú po lehote životnosti. Bola to od tých, ktorí nás takto vybavili, do neba bijúca neohrozenosť. Prišlo sa na to našťastie dosť skoro na to, aby nám filtre stihli vymeniť. Ale aj tak... A tiež sme z domu dostali azda tie najstaršie vetriesky. No hanba – veď boli také staré ako ja. Môžem však s hrdosťou povedať, že naše Pragy V3S to napokon počas celého útoku vydržali. Zásahu na tom mali najmä naši vodiči a mechanici. Chlapci so zlatými rukami, zväčša vojaci základnej služby. S pár kľúčmi a jednoduchým náradím dokázali vozidlá udržať pri živote...“.

Keď sa začala delostrelecká príprava útoku, zem sa triasla. Nočná obloha horela. Pokračuje Ján Kuruc: „Boli sme rozmiestnení pol kilometra od egyptského raketometného pluku. Viete čo to bol za ohlušujúci hukot, keď 36 raketometov mastilo jednu salvu za druhou vyše pol hodiny do 20 kilometrov vzdialených irackých záko-

Ostať stáť by sa rovnalo zrade

Čs. protichemická jednotka mala mandát na pôsobenie iba na území Saudskej Arábie. Keď však koalíčné sily zaútočili s cieľom vytlačiť iracké vojská Saddáma Husajna z Kuvajtu, v prvosledových jednotkách sa ako ich protichemickej ochrana blížili k hraniciam aj Česi a Slováci. Ako to vtedy vnímal veliteľ čs. jednotky plk. Ján Valo?

„Čs. protichemická jednotka postupovala ku kuvajtským hraniciam a zabezpečovala špeciálne protichemicкую ochranu 4. a 20. saudskoarabskej brigáde. Keďže bolo na politickej úrovni rozhodnuté, že do Kuvajtu vstúpia ako prvé saudské vojská, čs. jednotka sa stala prvosledovou. V tom čase som opakovane informoval velenie doma (správu zahraničných vzťahov GŠ – pozn. pv), že smerujeme ku kuvajtským hraniciam a že prekročíme hranice Kráľovstva Saudskej Arábie. To doma na generálnom štábe vyvolalo negatívnu reakciu a v depešiach mi zdôrazňovali, že územie Saudskej Arábie nesmieme opustiť.

Mali ste teda len dve možnosti: buď ostať v púšti, alebo porušiť rozkaz.

Máte pravdu, náš ďalší postup cez hranice naozaj prekračoval mandát jednotky. Na druhej strane som musel v zmysle našich dohôd s koalíčnymi silami zabezpečovať protichemicкую ochranu v priestore našej zodpovednosti, ktorý sa posúval zároveň s postupom Saudov. Ako je známe, Saddám Husajn mal chemické zbrane vtedy pripravené a keby ich použil, znamenalo by to katastrofu. Nechať v tejto situácii príslušné koalíčné jednotky bez protichemickej ochrany by bolo totálne medzinárodné morálne fiasko a rovnalo by sa vojenskej zrade.

Vy ste však zároveň riskovali vojenského prokurátora.

Bol som medzi dvoma mlynskými kameňmi – pokynmi z domova a požiadavkami medzinárodnej koalície, do ktorej sme dobrovoľne vstúpili. Zároveň som mal veľký strach o svojich chlapcov. Bolo to obrovské riziko, no musel som sa rozhodnúť a to riziko vziať na seba. Na to je veliteľ veliteľom. Medzitým sa mi o situácii podarilo informovať priamo ministra obrany Ľuboša Dobrovského. Ten mi nasledujúci deň, to už bola naša jednotka na území Kuvajtu, poslal depešu, ktorá ma naozaj potešila. V plnom rozsahu schválil moje rozhodnutie, a ešte tam bol dodatok, že ho veľmi oceňuje.

pov? Potom sa všetko pohlo. Hneď prišiel prvý nepríjemný zážitok. Iračania sa pokúsili o delostreleckú protiofenzívu. Protútok nebol silný. No nikto nevedel, čoho sú naozaj schopní. A najmä – či nepoužijú chemické zbrane! Neďaleko našej jednotky postupovalo brigádne obväzisko. Nikdy nezabudnem na to, keď som videl prvého vážne zraneného. Bol to Saud. Črepina mu roztrhala brucho. Strašný pohľad. Zomieral. A potom privádzali ďalších. Plač, krik, stonanie...”

Boli sme dobrí

„Boli sme dobrí predovšetkým v rýchlosti a presnom zisťovaní neznámych otravných látok, mali sme dobrý systém vyznázovania a dekontaminácie,“ spomenul v Bratislave pplk. v. v. Lubomír Šmehlík. „Ako prví sme zistili prítomnosť minimálneho množstva nervovoparalytických látok v ovzduší. Keďže nedošlo k chemickému útoku, vyjadrili sme presvedčenie, že išlo o zvyšky zamorenia po bombardovaní chemických skladov na irackom území, ktoré vietor zanesol nad územie Saudskej Arábie. Hoci to Američania bagatelizovali, po nás to zistili aj Francúzi.“ O reálnom nebezpečenstve chemického útoku podľa Lubomíra Šmehlíka hovorí aj zistenie medzinárodného inšpekčného tímu OSN, ktorý mal po prvej vojne v Zálive za úlohu likvidáciu chemických zbraní v Iraku. „Podľa nájdených rozkazov ministerstva obrany bola pripravená letka, teda štyri lietadlá, naložené nervovoparalytickými látkami sarin a soman. Rovnako boli pripravené dve odpaľovacie raketové zariadenia a rakety s otravnými náplňami. To nebezpečenstvo bolo obrovské, ale Saddám Husajn sa napokon rozkaz na použitie chemických zbraní neodvážil vydať.“

Pocit zadostúčenia

„Keď sme s jednotkou prišli do Kuvajtu, bolo veľmi príjemné vidieť domácich, akí sú vďační. Usmievali sa – a my sme mali radosť. Aj ako ľudia, aj ako vojaci. Veď kedy môže mať vojak väčší pocit za-

V palebnom postavení Saudov, v popredí najstarší čs. vojak 54-ročný kapitán Jozef Bujňák, za ním major Ivan Paulov

dosťučinenia, ak nie vtedy, keď bojoval za správnu vec,“ konštatuje plukovník v. v. Ján Kuruc, ktorý doteraz svoje skúsenosti vojenského chemika využíva ako profesor prednášajúci na vysokých školách v Ružomberku a Banskej Bystrici. „Spomienky na tie mesiace sú už vyblednuté, no na takých stretnutiach, ako sme mali v Bratislave a aké bolo aj v Prahe, ožívajú spolu s kamarátmi, ktorí prišli. Určite to nebola zbytočná misia a určite som rád, že sme sa mohli opäť spoločne porozprávať,“ povedal plukovník v. v. Miroslav Ivica, v Púštnej búrke náčelník chemického laboratória. „Tie mesiace v nasadení mi priniesli hrdosť profesionála aj preto, lebo sme mohli ukázať iným, najmä Američanom a Britom, že československí chemici boli vycvičení na výbornej úrovni. Naše nasadenie mi prinieslo naozajstné priateľstvá a som rád, že som si s dávnymi priateľmi

mohol opäť podať ruku,“ dodal podplukovník v. v. Štefan Hromada, ktorý bol v Zálive chemik – prieskumník.

„Cenné skúsenosti zo systému vyslania do prvej operácie medzinárodného krízového manažmentu po roku 1989 využívala pri vyslaní na Balkán ešte pred rokom 1993 armáda spoločného štátu a potom armády už samostatného Slovenska a Česka. Aj naše špičkové Výcvikové a testovacie centrum radiačnej chemickej a biologickej ochrany v Zemianskych Kostoľanoch a rožňavský prápor RCHBO sú pokračovaním úspešnej tradície československých vojenských chemikov vrátane ich nasadenia v Púštnej búrke – a je to odkaz spolupráce pre Slovákov aj Čechov aj do budúcnosti,“ uzatvoril Peter Gajdoš, dnes už minister obrany Slovenskej republiky.

Tému pripravil: Pavol Vitko

Foto: Ivan Kelement a archív

V nasledujúcich dňoch, keď sme prekročili známu Saddámovu líniu a postupovali až do priestoru Kuvajtu City, som už o pohybe jednotky a situácii informoval osobne ministra.

Jednotka bola zostavená na dnešné pomery neskutočne rýchlo a až na skutočnosť, že sedem vojakov pred samotným útokom požiadalo o repatriáciu domov, ste v nej nemali väčšie disciplinárne problémy. Ako sa to podarilo?

Tu nemôžem hovoriť o sebe, lebo som riešil iné úlohy, ale pri výbere som sa spoľahol najmä na môjho náčelníka štábu Ladislava Brauna a zástupcu Ľuboša Šmehlíka a Ladislava Sornasa. Samozrejme, v Zálive už aj na veliteľov odriadoval, ako sme volali naše jednotky. Tým, že na všetkých padalo obrovské riziko vyplývajúce z vojnovnej situácie, akoby si o to viac uvedomili, že to musia zvládnuť. Najmä vojaci celkom vpredu akoby chytili druhý dych. Zvládli sme to, lebo sme chceli. Neskôr som sa dozvedel, že naša jednotka bola hodnotená ako najdisciplinovanejšia.

Dalo sa urobiť niečo inak?

Vefa vecí, no nedalo sa všetko v tej rýchlosti ustrážiť, lebo na prípravu sme mali iba pár týždňov. Aj to mi značná časť kom-

petentných z generálneho štábu hádzala poľená pod nohy. Veď si uvedomte, že v lete 1990 ešte nebol ani rok od politických zmien – a my sme už išli do boja po boku nášho bývalého protivníka. Našťastie, bolo zopár generálov a predovšetkým jednoznačné stanoviská či podpora politikov Michaela Žantovského, Václava Havla a Ľuboša Dobrovského, vďaka ktorým sa zámer stal skutočnosťou. Jednu vec však spomeniem. Vtedy, a možno je to tak niekde aj teraz, bolo zvykom, že keď útvar odvelil niekde nejakú techniku, tak sa zbavil tej najhoršej. A to sa stalo aj v našom prípade. Napriek tomu, že sme boli vyslaní do rizikovej oblasti a mali sme spolupracovať s množstvom špičkových armád, mali sme mať časť techniky, ktorá bola skôr na hanbu. Našťastie, naši ľudia boli takí šikovní, že sa to zväčšila darilo zachrániť.

Prečo ste sa zanedlho po návrate zo Zálivu rozhodli odísť do zálohy? Boli ste predsa úspešný veliteľ v prvej medzinárodnej vojenskej operácii demokratického Česko-Slovenska...

Vy si myslíte, že som bol takto vnímaný? Aj neskôr malo zrejme nemálo ľudí po návrate z misií podobné pocity ako ja. Nie, nebudem to však rozvádzať. Rozhodol som sa a hotovo.

S úctou a vdakou

Minister obrany SR Peter Gajdoš si 4. apríla spolu s premiérom Robertom Ficom a ďalšími členmi vlády na bratislavskom Slavíne pripomenuli 71. výročie oslobodenia Bratislavy. „Život v mieri je jedna z najväčších hodnôt. Treba si neustále pripomínať a uctiť pamiatku tých, ktorí položili svoje životy za našu slobodu,“ uviedol minister obrany Peter Gajdoš. Dodal, že najmä mladšie generácie často nemajú záujem o významné udalosti z našej histórie, preto je dôležité pripomínať si hrdinstvá našich predkov. Štátny tajomník Ministerstva obrany SR Ivan Máčovský a 2. zástupca náčelníka Generálneho štábu Ozbroyených síl SR brigádny generál Jindřich Joch si výročie oslobodenia hlavného mesta pripomenuli aj pri Pamätníku oslobodenia Bratislavy na Námestí Eugena Suchoňa v Bratislave.

Foto: Ivan Kelement

Zmeny na generálnom štábe

Náčelník Generálneho štábu OS SR generál Milan Maxim ustanovil 1. apríla do funkcií svojich dvoch zástupcov. Na slávnostnom ceremoniáli v Klube ministerstva obrany v prítomnosti vedenia rezortu, hlavných funkcionárov generálneho štábu a ozbrojených síl zazneli personálne rozkazy generálmajorovi Pavlovi Mackovi a brigádnemu generálovi Jindřichovi Jochovi, ktorými boli ustanovení do funkcií prvého a druhého zástupcu náčelníka Generálneho štábu. „Vymenovanie do dôležitých funkcií je založené predovšetkým na dôvere, ktorú príslušným vojakom – kandidátom prejavujú ich nadriadení. Dôvera je základom ďalšej úspešnej spolupráce a vedenia a riadenia podriadených,“ uviedol v príhovore generál Maxim. Na záver ceremoniálu vystúpil minister obrany Peter Gajdoš. Predstavil aj druhého štátneho tajomníka MO SR, za ktorého vláda vymenovala Ivana Máčovského. Súčasťou jeho kancelárie je Sekretariát pre predsedníctvo SR v Rade Európskej únie.

Foto: Ivan Kelement

Jubileum generála Husáka

Minister obrany SR Peter Gajdoš sa 12. apríla telefonicky spojil s genpor. v. v. Jánom Husákom, aby mu zagrataloval k 93. narodeninám, pretože pracovné povinnosti mu nedovolili prísť osobne. Šéf rezortu obrany genpor. v. v. Husákovi udelil pamätnú medailu ministra obrany III. stupňa, ktorú mu v jeho mene odovzdal štátny tajomník Ministerstva obrany SR Ivan Máčovský. Ján Husák sa narodil 12. apríla 1923 v Sasinkove. Ako vojak základnej služby v roku 1944 absolvoval poddôstojnícku školu v Poprade a od augusta s celou jednotkou aktívne bojoval v Slovenskom národnom povstaní. Po jeho potlačení sa stal príslušníkom partizánskej skupiny Národný pomstiteľ, ktorá pôsobila v Trábečských vrchoch. Od mája 1945 naďalej slúžil vo vojenskej jednotke v Poprade. Až do konca januára 1986 pôsobil na viacerých postoch v armáde. V rokoch 1989 – 1992 bol tajomníkom okresného výboru Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov v Nitre a v rokoch 1992 – 1998 pôsobil ako predseda v Bratislave. Pri príležitosti 50. výročia SNP ho prezident Slovenskej republiky v roku 1994 povýšil do hodnosti generálporučíka vo výslužbe. V súčasnosti žije v Skýcove.

S veľvyslancom o spolupráci

Minister obrany Peter Gajdoš prijal 8. apríla veľvyslanca Spolkovej republiky Nemecko Thomasa Götza. Hlavnou témou ich stretnutia bola príprava návštevy a bilaterálneho stretnutia s ministerkou obrany Nemecka Ursulou von der Leyen, ktorá navštívila Bratislavu v rámci konferencie GLOBSEC. Partneri vyzdvihli zintenzívnenie bilaterálnej spolupráce, ktorá zahŕňa oblasť vojenského vzdelávania, spolupráce expertov na vyzbrojovanie či spoluprácu pozemných síl vrátane plánovanej nemeckej účasti na pripravovanom medzinárodnom cvičení Slovak Shield na jeseň 2016. Minister informoval nemeckého veľvyslanca o prioritách rezortu obrany. Okrem medzinárodných záväzkov spomenul revíziu bezpečnostných a obranných koncepčných materiálov, ktoré musia reflektovať zmenu bezpečnostného prostredia, ale aj vypracovanie reálneho plánu modernizácie Ozbroyených síl Slovenskej republiky či efektívne využívanie finančných zdrojov.

Minister na konferencii GLOBSEC

Zmena bezpečnostného prostredia a narastajúce hrozby akými sú terorizmus či extrémizmus si vyžadujú užšiu spoluprácu so spojencami a s partnermi, zdôraznil minister obrany SR Peter Gajdoš na konferencii GLOBSEC, kde absolvoval aj rokovania so zahraničnými partnermi. S nemeckou ministerkou obrany Ursulou von der Leyen diskutovali o aktuálnych bezpečnostných výzvach. Počas rokovania s českým kolegom Martinom Stropnickým Peter Gajdoš zdôraznil, že má záujem na pokračovaní nadštandardných vzťahov. Zástupca generálneho tajomníka NATO Alexander Vershbow uvítal, že nový minister je bývalým vojakom. Minister A. Wershbowa informoval o prioritách rezortu obrany v programovom vyhlásení vlády. Peter Gajdoš v rámci GLOBSECu ďalej rokoval s maďarským partnerom Istvánom Simicskóm a s gruzínskou ministerkou obrany Tinatin Khidasheli. Stretol sa aj s osobným priateľom generálom Johnom R. Allenom, jedným z najvýznamnejších bývalých spojeneckých veliteľov v Afganistane.

Minister predstavil prezidentovi priority

Minister obrany SR Peter Gajdoš predstavil 12. apríla prezidentovi SR Andrejovi Kiskovi programové priority rezortu obrany na ďalšie štyri roky.

Shlavným veliteľom Ozbrojených síl SR sa zhodli, že obrana a bezpečnosť sú oblasti, ktorým sa treba venovať každý deň. Prezident ocenil, že na čele rezortu je človek, ktorý dokonale rozumie problematike, keďže v čase vymenovania za ministra mal za sebou viac ako 41-ročné pôsobenie v armáde. Minister Gajdoš zdôraznil, že sa bude uchádzať o širšiu spoločenskú a politickú dohodu v strategických otázkach rozvoja obrany štátu, pri tvorbe a prijímaní potrebných zákonov. „Pripravíme novú obrannú stratégiu a budeme participovať na novej Bezpečnostnej stratégii SR pod gesciou ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí,“ uviedol.

V medzinárodnej oblasti je základným poslanstvom ministerstva obrany proeurópska a protransatlantická orientácia. „Sme členom NATO a budeme si plniť naše záväzky. Samozrejme, v rámci regionálnej spolupráce zostáva naďalej prioritou V4,“ zdôraznil minister Gajdoš.

Ďalšou z priorit, ktorú chce šéf rezortu obrany presadiť, je skvalitnenie pripravenosti záloh ozbrojených síl. „Práve pre ich tvorbu by mohla byť kľúčovým nástrojom dobrovoľná vojenská príprava. Veríme, že tento projekt mladých ľudí dostatočne osloví a spolu s ďalšími aktivitami napomôže zvyšovať vlastenectvo a branné povedomie občanov,“ povedal. Pripomenul, že zabezpečovanie obrany je nielen povinnosťou, ale aj čťou pre každého občana Slovenska. Rezort obrany plánuje tiež pokračovať v modernizačnom procese. „Budeme postupovať transparentne, s maximálne efektívnym využitím finančných prostriedkov,“ zdôraznil minister.

Ako uviedol prezident SR Andrej Kiska, je dôležité, aby presadzovanie plánov a modernizácia armády boli koncepcné, transparentné a zrozumiteľné. S ministrom obrany hovorili tiež o medzinárodných záväzkoch. „V júli ideme na summit NATO. Požiadali som preto pána ministra o podrobný audit naplňovania našich záväzkov voči spojencom a tiež intenzívnu komunikáciu s ministrom zahraničných vecí, aby sme presne vedeli a začali sme sa pripravovať na to, s čím pôjdeme do Varšavy,“ uviedol hlavný veliteľ Ozbrojených síl SR.

Foto: Ivan Kelement

nili tímy, ktoré boli zložené zo slovenských a českých vojenských policajtov a príslušníkov Úradu pre ochranu ústavných činiteľov a diplomatických misií MV SR. „Napríklad pri fyzickom napadnutí VIP osoby ju najskôr izolovali od útočníka, vzápätí ho eliminovali a urýchlene evakuovali chránenú osobu do pripraveného vozidla. Pritom fyzicky prekryvali a ochraňovali VIP osobu pred prípadným sekundárnym útokom,“ hovorí riadiaci cvičenia.

Predsunutá skupina vždy vopred zabezpečovala miesto stretnutia. Ale v prípade, že sa pri priblížení k miestu ukázalo, že zistené údaje nesedia a situácia je iná, tím operatívne zmenil svoje rozhodnutie a vybral náhradnú trasu. Kapitán Kostúrik objasňuje, že počas cvičenia sa usilovali dodávať tímu do vozidiel aj všetky potrebné zistené údaje. Aj fotografie, aby sa mohol operatívne rozhodovať. Dokonale precvičili synchronizáciu predsunutej skupiny a tímu ochrany, ich činnosť pri mimoriadnej situácii.

Pri komplexnom útoku na konvoj s VIP osobou nástražným výbušným systémom a paľbou z ručných a protitankových zbraní bolo vozidlo s VIP osobou zasiahnuté a stalo sa nepojazdným. Tím riešil presun chránenej osoby do iného vozidla, urýchlene opustenie tzv. zóny smrti. Medzitým sa ostatné tímy preskupili, postupne sa odpútali od kontaktu a uskutočňovali palebný manéver pri krytí tímu s chránenou osobou. „Som veľmi spokojný s tým, čo sa nám podarilo v pomerne krátkom čase v priebehu cvičenia dosiahnuť. Všetci účastníci cvičenia priniesli svoje skúsenosti, poznatky. Podarilo sa nám zosúladiť ich činnosť, zjednotiť operačné postupy a vytvoriť skutočne funkčné tímy,“ spokojne konštatuje riadiaci cvičenia Ochranca 2016 kapitán Marek Kostúrik.

Poučiť sa na chybách

Podľa náčelníka Odbornej školy Vojenskej polície ČR z Vyškova podplukovníka Libora Daněka je účasť českých vojenských policajtov na cvičení logickým vyústením dlhodobej spolupráce medzi školou vo Vyškove a Odborom výcviku a kynológie Vojenskej polície Vlkánová – Hronsek. „Nie je to už len o výmene inštruktorov, ale aj o praktickom odovzdávaní skúseností. O spolupráci celých tímov. Preto je tu dnes tím Vojenskej polície ČR, ktorý plní úlohy ochrany VIP osôb a ich sprevádzania. Ide aj o to, aby sme zbytočne neopakovali rovnaké chyby, ale sa navzájom z

Ochranca 2016

V prvý aprílový týždeň sa v Centre výcviku Lešť a v Odbore výcviku a kynológie Vojenskej polície Vlkánová konalo medzinárodné a medzirezortné cvičenie Ochranca 2016. Zúčastnili sa na ňom príslušníci slovenskej a českej Vojenskej polície, ako aj Úradu pre ochranu ústavných činiteľov a diplomatických misií Ministerstva vnútra Slovenskej republiky.

Cvičenie na Lešti sledovali štátni tajomníci MO SR Marián Saloň a Ivan Máčovský, náčelník Generálneho štábu OS SR generál Milan Maxim, veliteľ pozemných síl brigádny generál Ondřej Novosad, veliteľ vzdušných síl brigádny generál Miroslav Korba, viceprezident PZ MV SR generál Ľubomír Ábel a ďalší hostia.

Príprava na predsedníctvo

Riaditeľ Vojenskej polície plukovník Milan Hamar pripomína, že úlohou cvičenia je preveriť vycvičenosť a zladenosť slovenských a českých vojenských policajtov, ktorí spoločne plnia úlohy v rámci mnohonárodného práporu vojenskej polície NATO. „V súvislosti s nadchádzajúcim predsedníctvom Slovenska v Európskej únii od júla 2016 sme do cvičenia zakomponovali aj spoluprácu s príslušníkmi Úradu pre ochranu ústavných činiteľov a diplomatických misií Ministerstva

vnútra SR. Počas cvičenia sme si precvičili vzájomnú zladenosť a spoločné operačné postupy. Najmä pri sprevádzaní a ochrane VIP osôb,“ konštatuje plukovník Hamar.

Riadiaci cvičenia kapitán Marek Kostúrik, ktorý je náčelníkom skupiny špeciálneho výcviku, konštatuje, že jeho priebeh sa usilovali čo najviac priblížiť reálnej situácii, ktorá by mohla nastať pri ochrane a sprevádzaní VIP osôb. Podľa neho všetky úlohy pl-

nich poučili. Je to výborná možnosť vzájomnej spolupráce, výmeny skúseností pri ochrane a sprevádzaní VIP osôb, ktoré jednotlivé strany získali. Spoločne sme analyzovali možné problémy, vzájomne hľadali ich najlepšie riešenie. Som rád, že cvičenie potvrdilo, že dokážeme efektívne pracovať pod jednotným vedením,” zdôrazňuje podplukovník Libor Daněk. Vzájomná spolupráca vojenských polícii oboch krajín bude podľa neho úspešne pokračovať aj v nadchádzajúcom období. Pôjde napríklad o spoločnú prípravu streleckých inštruktorov vo Vlkanovej, vo Vyškove bude zasa výcvik pre ostreľovačov či modulárny kurz techniky jazdy vo výcvikovom zariadení českej vojenskej polície v Bechyni a výcvik a cvičenie v sprevádzaní a ochrane VIP osôb v Prahe. Na ňom sa okrem českých a slovenských vojenských policajtov zúčastnia aj príslušníci americkej armády. Všetky spomínané aktivity sú aj vďaka Technickej dohode, ktorá bola medzi oboma vojenskými políciami podpísaná 22. februára 2016 v Trenčíne.

Spolupráca rezortov

Skúsenosti z cvičenia môže naša Vojenská polícia využiť nielen počas predsedníctva, ale aj v rámci medzinárodného krízového manažmentu pri rôznych zahraničných operáciách,” zdôraznil štátny tajomník Ministerstva obrany SR Marián Saloň, ktorý spoločne s ďalšími hosťami sledoval jednotlivé epizódy cvičenia. Slovom spokojnosti s predvedeným výkonom cvičiacich nešetril ani náčelník Generálneho štábu OS SR generál Milan Maxim. „Je dobré, že naša Vojenská polícia necvičí

iba samostatne, ale aj s inými ozbrojenými zložkami. Je veľmi dobre pripravená a nemáme sa za čo hanbiť,” konštatoval generál Maxim.

Viceprezident Policajného zboru SR generál Ľubomír Ábel ocenil vysokú profesionalitu vojenských policajtov, ich pripravenosť, taktickú vyspelosť. „S radosťou môžem konštatovať, že za posledné roky urobila Vojenská polícia obrovský pokrok. Môžeme len uvítať takúto spoločnú cvičenie, navyše aj s medzinárodným prvkom. Otázka bezpečnosti a zabezpečenia slovenského predsedníctva v Rade EÚ vyžaduje spoločný postup všetkých bezpečnostných zložiek. Vráťane Vojenskej polície. Postupne sa pripravujú, precvičujú, aby naše predsedníctvo bolo bezproblémové. S rezortom obrany sme úspešne absolvovali aj mnohé spoločné aktivity a cvičenia pri ochrane štátnej hranice, prebieha preškoľovanie príslušníkov ozbrojených síl na túto činnosť. Vojenská polícia je špecifická zložka, ktorá je z rezortu obrany najbližšie policajnému zboru a je využiteľná v pomerne širokom rozsahu pri spoločných aktivitách.“

Riaditeľ Úradu pre ochranu ústavných činiteľov a diplomatických misií MV SR plukovník Radovan Horváth pripomenul, že cvičenie bolo obohacujúce pre všetky zúčastnené strany. Povedal, že ako hlavný gestor ochrany VIP osôb na území SR je Úrad pre ochranu ústavných činiteľov a diplomatických misií rád, že mohol odovzdať svoje skúsenosti. „V reálnej situácii sme si mohli precvičiť spoluprácu s Vojenskou políciou. Lebo je reálna možnosť vzájomnej spolupráce pri zabezpečení slovenského predsedníctva v rade EÚ. Cvičenie splnilo svoj účel a tešíme sa na ďalšiu spoluprácu,” vraví plukovník Horváth.

Riaditeľ Vojenskej polície plukovník Hamar pripomenul, že Vojenská polícia bola predovšetkým za posledný rok vybavená novými zbraňami a technikou. „Historicky prvý raz máme v zostave napríklad motocykle, ktoré sú určené takisto na zabezpečenie ochrany osôb. Pomerne v krátkom čase teraz musíme zabezpečiť výcvik ich vodičov. V záverečnej fáze absolvujú aj školu šmyku. Dôležité je aj dobudovanie komunikačných a informačných systémov, aby sme boli celkom kompatibilní s našimi zahraničnými partnermi.“

Text a foto: Jozef Žiak

Oceľové ticho v múzeu

Návštevník Vojenského historického múzea v Piešťanoch prichádza do hangáru číslo 1. Vľavo od vchodu ho očakávajú multimediálne infokiosky, na ktorých si vyberie jazyk (slovenčina, angličtina) a postupne si prejde zoznam všetkých zbierkových predmetov v hale. Otvorí ho a objaví sa mu obrázok daného exponátu a jeho technický opis, história, pri niektorých aj 3D pohľady.

Aj podľa riaditeľa VHÚ plukovníka Miloslava Čaploviča sa začala nová éra, ktorá Vojenské historické múzeum priblížila k európskemu trendu. Podstatne sa zvýšil komfort návštevníka, jeho možnosti veľmi rýchlo a prehľadne získať podrobné, a najmä zaujímavou formou podané informácie o jednotlivých exponátoch. Veď napravo od vchodu do spomínaného výstavného hangáru ho čaká aj malá vysielacia so slúchadlami. Pomocou menu si na nej zvolí číslo zbierkového predmetu (je na exponáte) a počas prehliadky môže nerušene počúvať o ňom výklad.

Zachytili svetový trend

„Hlavným cieľom projektu bolo vybudovať Centrum výskumu zbierkových predmetov Vojenského historického ústavu, ktoré by výrazne zvýšilo kvalitu výskumu VHÚ z pohľadu detailov skúmania, a jeho objemu. Výstupy projektu prispejú k zabezpečeniu technických podmienok pre Manažment výskumu zbierkových predmetov v digitálnej forme. Najmä s dôrazom na dlhodobé dôveryhodné úložisko digitalizovaných zbierkových predmetov VHÚ, ako aj sprostredkovanie výskumu muzeálneho fondu VHÚ v múzejných oddeleniach vo Svidníku a v Piešťanoch odbornej a širokej verejnosti,“ vysvetľuje riaditeľ VHÚ.

Poznamenáva, že projekt Vybudovanie informačno-technického zabezpečenia pre zvýšenie kvality výskumu VHÚ bol financovaný v rámci operačného programu Európskej únie Výskum a vývoj. Realizoval sa od februára do októbra 2015. Okrem hardvérového vybavenia, ktoré pozostávalo okrem iného aj z aplikačných a databázových serverov, 23 počítačov, 4 notebookov, 10 infokioskov, 9 ks LCD panelov vytvárajúcich jednu prezentačnú

Ponuka vojenského múzea

Vojenské historické múzeum Piešťany je súčasťou Vojenského historického ústavu Bratislava. Odborne riadi a koordinuje činnosť svojich dvoch múzejných oddelení (Piešťany a Svidník).

Expozícia v Piešťanoch prostredníctvom viac ako 400 kusov trojrozmerných zbierkových predmetov prezentuje výzbroj, výstroj a techniku používanú v čs. armáde od konca druhej svetovej vojny až do súčasnosti.

Uniformy generálov

Centrálna expozícia v hlavnej budove tzv. Vojenského múzea Svidník, dokumentuje vojenské dejiny Slovenska v rokoch 1914 – 1945. Návštevník tu nájde informácie o novodobých vojenských dejinách Slovenska od vypuknutia prvej svetovej vojny až po skončenie druhej svetovej vojny. V expozícii sa nachádzajú aj vojenské rovnosťatky neskoršieho maršala ZSSR K. S. Moskalenka, veliteľa 38. armády a gen. Ludvíka Svobodu, veliteľa 1. čs. armádneho zboru v ZSSR, ktorých jednotky bojovali v Karpatsko-duklianskej operácii.

VHM má v zbierkovom fonde takmer 20-tisíc zbierkových predmetov, zaradených v 22 múzejných zbierkach.

Múzeum sa zapojí 21. mája v čase od 13.00 do 24.00 h do 12. ročníka celoeurópskeho podujatia Noc múzeí a galérií 2016, ktoré sa realizuje pod patronátom Rady Európy. Hlavná časť programu múzejného oddelenia Svidník sa uskutoční v priestoroch Vyhliadkovej veže na Dukle vo Vyšnom Komárniku s príslušným areálom.

V expozícii v Piešťanoch bude zaujímavá prehliadka vystavených zbierkových predmetov s možnosťou posadiť sa do kabín lietadiel MIG-21, MIG-23, MIG-29, Su-22, L-29, vrtuľníkov Mi-24, Mi-8, do tankovej a obrnenej techniky T-72, OT-64 a BVP-2).

Nové ťaháky

Návštevníci môžu obdivovať nové exponáty. V Piešťanoch bombardovacie lietadlo Iljušin Il-28B sovietskej výroby. Ďalej 20 mm guľomet proti lietadlám vzor 36 (VGPL vz. 36) sústavy Oerlikon. Ale aj 37 mm automatický protiletadlový kanón vz. 1939 (61-K), 152 mm samohybnú kanónovú húfnicu ONDAVA. V rokoch 1991 – 1993 ich bolo v Dubnici vyrobených len niekoľko kusov. Do výzbroje armády SR ani ČR sa však nezaviedla.

K novinkám patria aj vlečné lietadlo L-39V Albatros, odpaľovacie zariadenie 9P 129 z raketového kompletu taktických rakiet 9K 79

obrazovku s rozmermi 3 x 3 m, osobných 42“ a 65“ interaktívnych multidotykových videopanelov, 3D prezentačnej zostavy, 3D kina, 40 ks navádzacích a informačných staničiek, boli hlavnou súčasťou projektu aj tri aplikačné programové vybavenia.

Z pohľadu návštevníka je najzaujímavejšia práve multimedialná časť. Priamo v informačných kioskoch nachádzajúcich sa v múzeu mu ponúka možnosť detailných informácií o múzejnom oddelení Piešťany a Svidník. Ponúka mu taktiež fulltextové vyhľadávanie s možnosťou rozšíreného vyhľadávania zbierkových predmetov, rozšírené vyhľadávanie s možnosťou výberu atribútov podľa potreby, vyhľadávanie predmetov podľa múzejných zbierok, vyhľadávanie predmetov podľa kategórií. Výsledky vyhľadania sú zobrazené v prehľadnej obrazovej forme. Zobrazia sa detailné informácie zbierkového predmetu a dostupný 3D model zbierkového predmetu, ktorý bol digitalizovaný.

3D animácia

Skutočným zážitkom je však 3D animácia, kde si návštevník môže pomocou 3D okuliarov pozrieť strhujúci dokument prezentujúci 12 najzaujímavejších múzejných exponátov, ktoré sa nachádzajú v oboch múzejných oddeleniach. Nemenej pútavým bude aj takmer 30-minútový dokument Oceľové ticho, v ktorom sa návštevníci

okrem oboznámenia s jednotlivými pracoviskami VHÚ dozvedia aj o dôležitých medzníkoch vojenských dejín Slovenska v 20. storočí.

V rámci projektu bol vytvorený portál, ktorý je dostupný cez internet na adrese: ebadatelnahvm.vhu.sk. Prináša okrem všeobecných informácií o múzeu aj zaujímavosti o zbierkových predmetoch zaradených do 22 múzejných zbierok. Návštevníci portálu si môžu v pohodlí domova prezrieť digitalizované zbierkové predmety: napr. chladné zbrane, pištole, pušky, automatické zbrane, tanky, obrnenú techniku, bojové zástavy, vojenské vyznamenania.

Text a foto: Jozef Žiak

TOČKA, nabíjací prepravník 9T 218 z toho istého kompletu, odpaľovacie zariadenie 9P 71 z operačno-taktického raketového kompletu 9K714 OKA, odpaľovacie zariadenie 9P 113 z taktického mobilného raketového kompletu 9K 52 LUNA-M, ženijný laminátový čln so závesnými motormi (RUSB), vlečný motorový čln MO-111 s podvozkom MP a letecké rakety, ktoré tvorili výzbroj lietadiel OS SR. Najnovším prírastkom získaným v tomto roku je dvojmotorové turboprtuľové transportné lietadlo pre krátke a stredné trate Antonov An-26.

V Múzejnom oddelení vo Svidníku je vo vynovených priestoroch Vyhliadkovej veže na Dukle umiestnené československé lietadlo Avia B-33. Ďalej sa tam nachádzajú ďalšie veľkorozmerné a malorozmerné muzeálne exponáty.

Novinkou v oboch expozíciách je spustenie multimedialného projektu pre širokú verejnosť, ktorý v modernej digitálnej forme približuje návštevníkom vojenské dejiny Slovenska v rokoch 1914 – 1945, informácie o Vojenskom historickom ústave v Bratislave, o Vojenskom historickom múzeu v Piešťanoch a jeho múzejných oddeleniach, o veľkorozmernej vojenskej technike a rôznych ďalších múzejných predmetoch spravovaných Vojenským historickým múzeom.

Otváracie hodiny jednotlivých expozícií nájdete na oficiálnej webovej stránke www.vhu.sk.

Veteráni v Trenčíne

V priestoroch trenčianskeho posádkového klubu otvoril 6. apríla štátny tajomník MO SR Ivan Máčovský za prítomnosti náčelníka Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generála Milana Maxima, generálnej riaditeľky sekcie ľudských zdrojov MO SR Eleonóry Kišovej, veliteľa Pozemných síl OS SR brigádneho generála Ondreja Novosada, hlavného poddôstojníka OS SR štábného nadrotmajstra Vladimíra Beluša, zástupcov Únie vojnových veteránov, Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov, Zväzu vojakov SR, Klubu generálov SR, mimovládnych organizácií a ďalších hostí dočasnú expozíciu Vojnoví veteráni Slovenskej republiky.

Ivan Máčovský vo svojom vystúpení vyzdvihol význam výstavy pre rezort obrany, jeho príslušníkov a najmä pre lepšie poznanie našej vlastnej vojenskej histórie. Návštevník výstavy podľa jej zostavovateľa, zástupcu riaditeľa Odboru vojensko-historických výskumov VHÚ Imricha Purdeka, získa ucelený obraz o našich vojnových veteránoch. Počínajúc historicky prvým, generálom M. R. Štefánikom, až po súčasných účastníkov medzinárodných operácií a misií. Prvá časť výstavy pripomína na paneloch účastníkov národného boja za oslobodenie v rokoch druhej svetovej vojny na všetkých jej frontoch, dobrovoľníkov v Španielsku v rokoch 1936 – 1939. Druhá zasa príslušníkov dozornej komisie neutrálnych štátov pre Kóreu, členov protichemickej jednotky armády ČSFR vo vojne v Perzskom zálive a príslušníkov ozbrojených síl SR, ktorí sa od roku 1993 až po súčasnosť zúčastnili na medzinárodných operáciách a misiách pod velením OSN, NATO či Európskej únie v mnohých miestach nášho nepokojného sveta.

Okrem výstavných panelov si návštevníci výstavy v Trenčíne mohli prezrieť prezentáciu ručných strelných zbraní zo zbierok Vojenského historického múzea Piešťany aj expozíciu vojenských odznakov, medailí a ďalších predmetov Klubu numizmatikov pri posádkovom klube Trenčín.

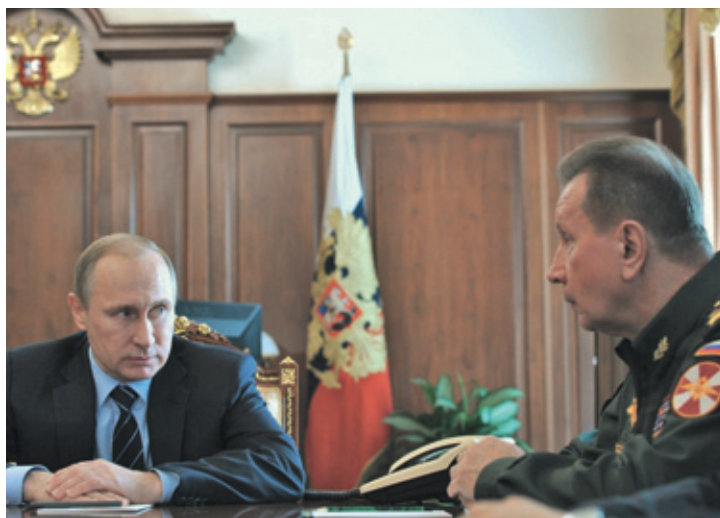
Prvá americká veliteľka

Americký prezident Barack Obama sa chystá do čela významného amerického vojenského veliteľstva nominovať po prvý raz ženu – generálku amerického letectva Lori Robinsonovú. Informoval o tom komcom marca minister obrany USA Ash Carter. Ak by Obamovu nominantku vzápätí schválil aj Senát, stala by sa Robinsonová v poradí siedmim veliteľom Severného veliteľstva Spojených štátov (USNORTHCOM). To zriadili USA po útokoch z 11. septembra

2001 so zámerom koordinovať a zlepšiť obranu amerického územia a tiež poskytovať podporu pri katastrofách celonárodného rozsahu. Robinsonová momentálne velí americkým vzdušným silám v Tichom oceáne (PACAF). Carter okrem tejto informácie uviedol, že Obama nominuje generála Vincenta Brooksa do čela amerických síl v Južnej Kórei (USFK). Aj túto nomináciu musí ešte odobriť americký Senát.

Foto: TASR

Putin zriadil Národnú gardu

Nový ruský bezpečnostný útvar Národná garda bude mať okrem iných kompetencií vo svojej právomoci zasahovať proti masovým nepokojom a zhromaždeniam. Vytvorenie Národnej gardy oznámil 5. apríla v Kremli prezident Vladimir Putin. Dodal, že sa bude zameriavať na boj proti terorizmu a organizovanému zločinu. Nový bezpečnostný útvar bude mať tiež právomoc zasahovať počas masových nepokojov a na ich potlačenie bude môcť používať nesmrtiace zbrane ako napríklad omračujúce granáty. Národná garda vznikne na základe vojsk ministerstva vnútra a jej súčasťou sa stanú aj ďalšie zložky rezortu vnútra ako poriadková polícia. Povedie ju bývalý šéf Putinovej ochranky Viktor Zolotov (oba na fotografii). Ruské médiá v tejto súvislosti informovali, že by malo ísť o útvar so 400 000 príslušníkmi. Putinov hovorca Dmitrij Peskov potvrdil, že Národná garda by sa mohla využiť aj pri rozháňaní nepovolených verejných zhromaždení. Dodal však, že jej vytvorenie nesúvisí so septembrovými parlamentnými voľbami. Putin vydal ďalej v utorok príkaz, aby federálna protidrogová agentúra, Federálna služba pre kontrolu narkotík (FSKN), a Federálna migračná služba (FMS) prešli pod ministerstvo vnútra.

Foto: Kancelária prezidenta Ruskej federácie

Škrty neohrožia modernizáciu

Vladimir Putin oznámil, že program na renováciu ruského zbrojného arzenálu federálne rozpočtové škrty, realizované vplyvom poklesu hospodárskeho rastu, neovplyvnia. Ruskú armádu posilnili už vlni dodávky stoviek nových lietadiel, rakiet a obrnených vozidiel. Nové ruské zbrane svoj význam preukázali počas leteckej misie Moskvy v Sýrii, dodal Putin. Ruský zbrojný priemysel v uplynulom období zásadne znížil svoju závislosť od dovozu, stále je však odkázaný na komponenty vyrábané v cudzine, uviedol Putin a vyzval na rýchlejší vývoj miestnej produkcie. Armádu podľa Putina vlni obohatilo aj 96 nových bojových lietadiel, 81 vrtuľníkov, 152 protiletadlových obranných systémov a 291 radarov.

Tresty za útok na nemocnicu v Kundúze

Viac ako 12 príslušníkov americkej armády potrestali za chyby, ktoré viedli k októbrovému leteckému útoku na nemocnicu organizácie Lekári bez hraníc (MSF) v afganskom Kundúze. Zodpovední armádni predstavitelia čelia bližšie nešpecifikovaným disciplinárnym postihom, ale nie trestnému stíhaniu. Medzi postihnutými sú nižší aj vyšší dôstojníci ale žiadni generáli. Postihy vyplynuli z vyšetrovania útoku z 3. októbra, pri ktorom zahynulo 42 ľudí, prevažne pacientov kundúzskej nemocnice. V niektorých prípadoch by udelené administratívne tresty mohli zmariť šance vojakov na povýšenie. Viacerí z nich boli už predtým postavení mimo službu. Americký prezident Barack Obama sa za bombardovanie nemocnice ospravedlnil. Podľa armády USA útok na nemocnicu zapríčinila neúmyselná tragická chyba, ktorá bola dôsledkom zlyhania ľudského faktora.

Rusko posilní vojenskú prítomnosť vo svete

Rusko posilní vojenskú prítomnosť a nasadenie armádnych zložiek v oblasti od svojich západných hraníc po tichomorské ostrovy. Vyhlásil to 25. marca ruský minister obrany Sergej Šojgu s tým, že sa tak udeje v čase pretrvávajúceho napätia so Západom. Rozmiestnenie jednotiek Severoatlantickej aliancie do okolia ruských hraníc si podľa šéfa rezortu ruskej diplomacie zasluhuje odpoveď. Moskva vytvorí nové jednotky na svojom západnom krídle vrátane dvoch nových divízií. Súčasťou plánov na posilnenie ruskej vojenskej prítomnosti v západnom krídle je tiež dodávka 1 000 nových zbrojných systémov vrátane lietadiel, armádnych vrtuľníkov, tankov a obrnených vozidiel. Moskva prehodnocuje aj možnosť vybudovania námornej základne na tichomorských Kurilských ostrovoch pri Japonsku, na ktoré si sčasti nárokuje aj Tokio. Šojgu oznámil tiež plán na rozmiestnenie raketových systémov na týchto ostrovoch, ako aj posilnenie infraštruktúry na Ďalekom východe.

USA vyšlú signál Moskve

Ministerstvo obrany USA vyšle vo februári budúceho roka do východnej Európy jednu z tzv. obrnených brigádnych bojových skupín v rámci rotácie amerických vojsk v tomto regióne. Cieľom je ubezpečiť spojencov znepokojených hrozbami zo strany čoraz agresívnejšieho Ruska. Spolu s brigádnou skupinou vyšle do Európy aj kompletný výzbroj, ktorá bude robustnejšou a modernejšou náhradou doterajšej výcvikovej výzbroje umiestnenej regióne. Útvar tvorí približne 4 500 vojakov, desiatky ťažkých vozidiel a tankov, ako aj ďalšia výzbroj. Podľa zdrojov AP armáda vyšle do Európy aj dodatočné komunikačné zariadenia pre spojenie veliteľských jednotiek s tamojšími brigádami. Zmeny podčiarkujú sľuby lídrov obrany, že budú chrániť Európu, a vyšlú signál Moskve, že akákoľvek agresia voči spojencom by bola neprijateľná.

TECHNIKA

NOVINKY • TRENDY • VÍZIE

Bronco sa vracia

V bojoch proti teroristickej organizácii Islamský štát (ISIS) sa osvedčili bojové lietadlá A-10 Thunderbolt II, ktoré mali byť podľa pôvodných plánov už vyradené. Nezvyčajný protivník si však vyžiadal aj nasadenie ešte staršieho veterána, ktorý bol dokonca už dávno vyradený zo služby. Na scénu sa vrátil OV-10 Bronco.

Lahký turbovrtuľový stroj vyvinuli v 60. rokoch na boj proti povstalcovi. Dočkal sa intenzívneho nasadenia vo vojne vo Vietname. V amerických farbách naposledy bojoval v Iraku v roku 1991, v roku 1995 ho vyradili zo služby. Časť strojov prevzala NASA, časť používajú protidrogové úrady v Južnej Amerike.

Minulý rok však americké letectvo prevzalo dva OV-10 späť. Vytvorilo z nich experimentálnu jednotku, ktorú poslali do Iraku bojovať proti ISIS. V priebehu troch mesiacov odlietali stroje približne 120 misií, väčšinou na podporu špeciálnych jednotiek. Bronco sa pri nich osvedčilo.

Nasadzovanie rýchlych prúdových strojov s navádzanými bombami proti rozptýlenému protivníkovi, akým je ISIS, je totiž drahé a neefektívne. Bronco sa pohybuje nižšie a pomalšie a jeho pilot môže lepšie sledovať pohyb jednotiek na zemi. Navyše nepriateľ nedisponuje silnou protivzdušnou obranou, takže piloti môžu krúžiť nad bojiskom bez obáv. A zničenie auta s teroristami dávkou z guľometov je rozhodne lacnejšie ako s pomocou laserom navádzanej bomby alebo riadenej rakety.

Experiment sa síce osvedčil, ale reaktivácia ďalších strojov je otázna. Americké letectvo by totiž malo s používaním ďal-

šieho typu lietadiel aj ďalšie logistické náklady. Táto otázka je teda nateraz otvorená.

OV-10 Bronco má dvojčlennú posádku a poháňajú ho dva úsporné turbovrtuľové motory. Maximálna rýchlosť 450 km/h a vytrvalosť vo vzduchu je 5 a pol hodiny. Prázdne lietadlo váži 3 tony, maximálna vzletová hmotnosť je 6,5 tony. Výzbroj tvoria štyri guľomety kalibru 7,62 mm a na siedmich závesníkoch môže niesť bomby, neriadené rakety a puzdrá s ďalšími guľometmi či 20 mm kanónmi.

Text: Miroslav Barič

Biomimetické roboty ako nenápadní
prieskumníci budúcnosti

Cheetah je
najrýchlejší behajúci
robot. Dosahuje
rýchlosť 46,5 km/h

Prírodné inšpirácie

Prieskumné prostriedky maskované ako ryby, vtáky či dokonca vážky. Pripadá vám to ako scéna zo sci-fi filmu? V USA sú viaceré také stroje realitou. Využívať by ich mohli najmä špeciálne jednotky.

Inšpirácia riešením, ktoré stvorila matka príroda, nie je žiadnou novinkou. Už konštruktéri prvých lietadiel dôkladne študovali krídla vtákov a kopírovali ich profil. Zaujímavý bol stroj Etrich Taube, ktorý bol rozšírený v Nemecku a Rakúsko-Uhorsku ešte pred prvou svetovou vojnou a v roku 1914 slúžil na prieskum i bombardovanie. Jeho krídlo bolo napodobeninou okrídlených semien indonézskej liany, ktoré dokázali preletieť dlhú vzdialenosť.

V tom čase však malo napodobňovanie vzorov z prírody iné dôvody. Aerodynamika ako veda bola iba v plienkach a konštruktéri hľadali ideálne tvary pre svoje lietadlá aj takým experimentovaním. Ostatne, kde sa dá nájsť lepšia inšpirácia ako v miliónoch rokov evolúcie? Dnes je však kopírovanie tvarov živočíchov motivované niečím iným – ide o pokus utajiť pôsobenie prieskumných prostriedkov.

Za všetkým je DARPA (Defense Advanced Research Projects Agency). Táto samostatná agentúra amerického ministerstva obrany vznikla v roku 1958 a jej úlohou je skúmať možné obranné využitie pokročilých technológií. Počas svojej existencie výrazne ovplyvnila aj civilný svet,

najmä v oblasti informačných technológií. Zamestnancov agentúry už dlhší čas vedú k tomu, aby boli kreatívni a prichádzali aj so zdanlivo nerealizovateľnými projektmi. Pri spracúvaní myšlienok, ktoré sa na prvý pohľad javia bláznivo, sa totiž môžu obja-

viť (a často sa objavia) čiastkové riešenia, ktoré sa dajú použiť inde.

Do tejto oblasti patrí aj program biomimetickej robotiky, na ktorom výskumníci z DARPA aktuálne pracujú. Pod pojmom mimetizmus sa v zoológii rozumie ochranná

GhostSwimmer má dĺžku 1,5 m

schopnosť, ktorou niektoré živočíchy napodobňujú iné živočíchy. V tomto prípade ide o roboty, ktoré sa v prírodnom prostredí maskujú tým, že vyzerajú a pohybujú sa ako zvieratá, či dokonca hmyz. Operovať by mohli v mori, vo vzduchu i na zemi.

Na programe sa podieľajú aj významné univerzity, firmy a vedecké inštitúcie. Biomimetická robotika ešte nedosiahla taký stupeň pokročilosti, aby sa takéto prostriedky dali operačne použiť. Doterajšie výsledky sú však veľmi sľubné. Roboty by mohli v budúcnosti slúžiť najmä na utajený prieskum, pozorovanie a špionáž. Do úvahy však prichádza aj civilné využitie, napríklad pri monitorovaní podmorských káblov či potrubí alebo pri hydrogeografickom výskume.

Na mori

Jeden z najpokročilejších biomimetických projektov, ktoré v súčasnosti prebiehajú, má názov Silent NEMO. Americké námorníctvo v rámci neho vyvíja auto-

nómny podhľadínový prostriedok, ktorý sa pohybuje pomocou plutiev ako ryba. Výsledkom projektu je prostriedok GhostSwimmer, ktorý navrhla firma Boston Engineering. Zariadenie vyzerá z diaľky ako žralok, rozmermi však zodpovedá tuniakovi. Má dĺžku 1,52 m a hmotnosť 45 kg. Môže operovať vo vode plytkej iba 25 cm alebo až do hĺbky 100 metrov. Robot používa chvostovú plutvu na pohyb ako skutočná ryba. Jej kývaním sa poháňa i riadi smer. Má tiež chrbtovú plutvu ako žralok a dve stabilizačné plutvy na bokoch. Je omnoho tichší ako prostriedky, ktoré používajú na pohon lodnú skrutku. Vďaka tomu, že vyzerá ako ryba a hýbe sa ako ryba, je veľmi ťažké odhaliť ho.

GhostSwimmer má v trupe úložný priestor pre náklad, ktorý môžu tvoriť senzory na prieskum, dodatočné batérie, GPS či sonar. Údaje o jeho výdrži nezverejnili. Operuje však dvomi spôsobmi. Buď je spojený 150-metrovým káblom s materskou loďou a prijíma pokyny operátora cez laptop, alebo pláva samostatne. V tom prípade sa však musí pravidelne vynoriť, aby si „stiahol“ najnovšie pokyny.

Pri spojení káblom môže slúžiť napríklad na inšpekciu trupu vlastnej lode, aby odhalil prípadné poškodenie či cudzie predmety. Oddelene môže operovať pri prieskumných misiách. Okrem toho by mohol slúžiť na odhaľovanie mín či vyzdvihovanie stratených predmetov z morského dna. V tomto prípade poteší ochrancov zvierat. Nahradil by totiž delfíny a tulene, ktoré námorníctvo na tieto úlohy cvičí a ochranári proti tomu protestujú.

Prvé testy dokončil robot v decembri 2014. Ukázali, že prostriedok je vo vode veľmi agilný a dokáže manévrovať i v obmedzenom priestore. Poradil si aj s prúdmi a prílivom. V súčasnosti sa program Silent NEMO zameriava na integráciu senzorov, ktoré by mu umožnili operovať úplne samostatne. GhostSwimmer by tak dokázal detegovať prekážky a vyhnúť sa im aj sám. Ďalším cieľom je zvýšiť vytrvalosť a rýchlosť. S lepšími parametrami by mohol úspešne konkurovať tradičným podhľadínovým prostriedkom.

Na podobnom, i keď menšom robote pracuje aj Ministerstvo vnútornej bezpečnosti USA. Jeho projekt nesie názov BIOSwimmer. Prototyp tiež vyrobila firma Boston Engineering. Menší robot má slúžiť na inšpekciu lodí a prístavov najmä v obmedzenom a stiesnenom prostredí. Môže sa použiť i v zaplavených priestoroch, napríklad v nádržkách alebo na obhliadku pilierov móla.

Vo vzduchu

Biomimetické technológie môžu nájsť využitie aj pri mikro a nano bezpilotných prostriedkoch. Ide o veľmi malé lietajúce stroje, ktoré slúžia na utajené pozorovanie, často aj v uzavretých priestoroch v bu-

Robotický prostriedok má podobu žraloka

GhostSwimmer v ochrannom obale na palube

**Nemecký
BionicOpter
pripomína
vážku**

dovách. Pre ich utajenie je kľúčová schopnosť splynúť s okolím. Biomimetické prostriedky by to mohli dosiahnuť tým, že z diaľky pripomínajú rôzne druhy vtákov. Takéto úpravy však môžu ovplyvniť ich vlastnosti a výkony. Preto sa výskumníci v súčasnom štádiu vývoja snažia určiť, ktoré úpravy majú pozitívny vplyv, a ktoré negatívny.

Na takých prostriedkoch pracujú viaceré spoločnosti, väčšina z nich kooperuje s DARPA. Jedna časť výskumu sa sústreďuje na vývoj senzorov, elektroniky a softvéru pre navigáciu tak, aby sa biomimetické mikroroboty dokázali vyhnúť prekážkam v teréne, alebo dokonca uchopiť rôzne predmety pomocou chvosta či „pazúrov“. To by rozšírilo taktické využitie týchto prostriedkov nielen na prieskum. Miniatúrne stroje by tak mali byť schopné autonómnej orientácie v trojrozmernom priestore i v oblastiach, kde nie je dostupné GPS. Na tento účel by niesli vlastné prístroje a senzory na navigáciu i komunikáciu.

Program sa sústreďuje na vojenské operácie v džungliach, jaskyniach či zastavaných oblastiach. Tam sa totiž málokedy môžu použiť klasické bezpilotné prostriedky a sú nevyhnutné obmedzenia čo do veľkosti, hmotnosti i energetických nárokov. Veľkým problémom je odolnosť ľahkých aparátov proti nárazom vetra.

Jedným z biomimetických lietajúcich robotov, ktoré sa dostali do prototypového štádia, je Nano Hummingbird. Jeho meno v angličtine znamená kolibrík a toho aj kopíruje, i keď je o niečo väčší. Rozpätie krídel má 16 cm. Práve ich mávaním sa pohybuje i ovláda ako skutočný kolibrík. Dosahuje rýchlosť 18 km/h, ale dokáže aj visieť vo vzduchu na jednom mieste.

Celková letová hmotnosť dosahuje iba 19 gramov. V tom sú okrem „tela“ samotného robota zarátané aj batérie, motorčeky, komunikačný systém a videokamera. Nano Hummingbird dokáže presne a stabilne lietať i v nárazoch

vetra do rýchlosti 8 km/h. Pri visení na jednom mieste má výdrž 8 minút. Plynule zvláda prechody z visenia do maximálnej rýchlosti 18 km/h, a naopak, cestu do budov si nachádza cez dvere, nemá pritom problém s prechodom medzi vonkajšími a vnútornými podmienkami. Počas letu dokáže naživo prenášať video.

Vývoj biomimetických robotov nie je len americkou záležitosťou. Nemecká spoločnosť Festo vytvorila bezpilotný prostriedok BionicOpter, ktorý tvarovo pripomína vážku. Je však podstatne väčší, má dĺžku 44 cm a rozpätie 63 cm. Pri pohľade z väčšej vzdialenosti by však jeho tvary mohli zmiasť. Stroj je vyrobený z uhlíkových vlákien a má hmotnosť 175 gramov. V strede tela je sústredený pohonný systém, ktorý tvorí deväť servomotorčekov. BionicOpter lieta a manévruje mávaním krídel, po získaní rýchlosti a výšky dokáže aj kľzať. Operátor ho ovláda prostredníctvom smartfónu, každému krídlu vie nastaviť individuálnu polohu. Mení sa tak smer i sila ťahu jednotlivých krídel a prostriedok dokáže nečakane manévrovať. Podľa vý-

robcu dokáže BionicOpter zvládnuť viac letových polôh ako vrtuľník, lietadlo a vetroň dokopy.

Na zemi

Pozemné roboty výrazne zaostávajú za svojimi plávajúcimi a lietajúcimi biomimetickými kolegami. Vzniklo síce viacero prototypov, ktoré napodobňujú chôdzu zvieracích štvornožcov, o nejakej kamufláži však nemôže byť ani reči. Čo je horšie, zatiaľ sa nedá hovoriť ani o nejakom praktickom využití. Chodiace roboty by mohli v budúcnosti pomôcť malým tímom vojakov nosiť ťažšie vybavenie. Zatiaľ sú však len vo vývoji. Praktické skúšky ukázali, že zariadenia sú zatiaľ príliš hlučné a nepraktické. V prípade poruchy je tiež takmer nemožné, aby ich vojaci opravili vlastnými silami priamo v teréne.

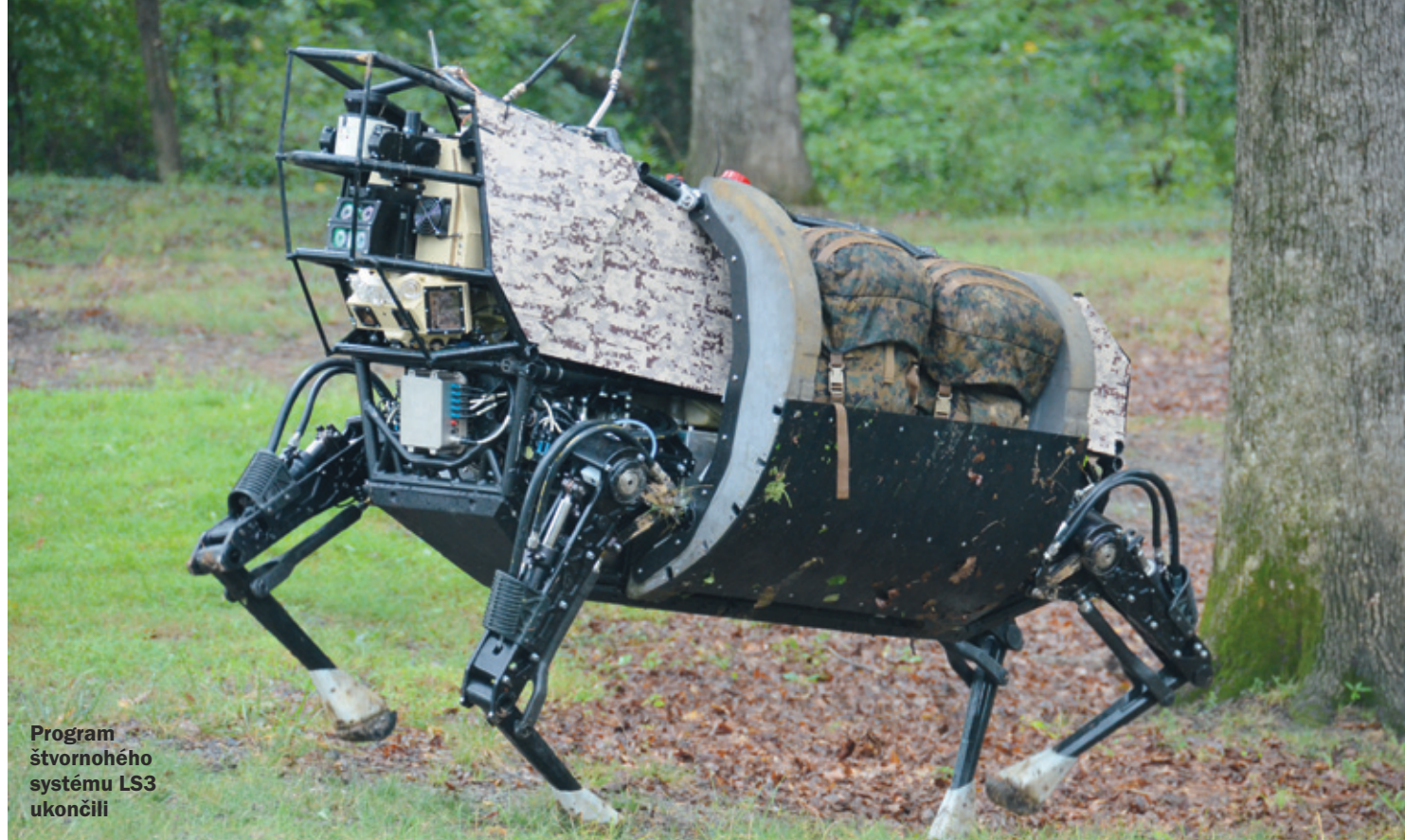
Jedna vetva vývoja sa uberať smerom od konceptu BigDog ku štvornožnému podpornému systému LS3. Na zariadeniach pracuje spoločnosť Boston Dynamics a LS3 sa dostal až ku skúškam v armáde a námornej pechote. Tie práve ukázali jeho nedostatky a v decembri 2015 sa celý program oficiálne skončil. LS3 je dlhý 2 metre a vysoký 1,75 m. Celková hmotnosť je 390 kg. Robot unesie náklad do hmotnosti 180 kg a môže kráčať rýchlosťou od 1,5

km/h do 8 km/h.

Zvládal stúpania do 35 stupňov a dokázal sa riadiť sám. Ukončenie programu znamenalo aj zastavenie prác na zmen-

**Prieskumný
kolibrík má
hmotnosť len
19 gramov**

**Program
štvornohého
systému LS3
ukončili**

šenom robotovi Spot, ktorý má oproti LS3 asi štvrtinové rozmery. Je tichší, ale jeho nosnosť je len 18 kg.

DARPA spolupracuje aj s Massachusettským technologickým inštitútom na vývoji štvornohého robota Cheetah. Ten pri vlaňajších skúškach dosiahol rýchlosť 46,5 km/h, čím stanovil rekord pre štvornohé roboty. Predchádzajúci rekord bol 21 km/h, takže pokrok je značný. Cheetah dokáže aj samostatne skákať cez prekážky do výšky 46 cm. Slúži na skúmanie a vývoj možností dynamického pohybu štvornohých robotov.

Inšpiráciu z prírody čerpá aj Stickybot, ktorý sa dokáže pohybovať po stenách ako jašterica vďaka priľnavým nohám. Mohol by slúžiť v budúcnosti napríklad na prieskum budov, keď by sa vyšplhal hore a nazrel dnu cez okno. Podobné využitie by mohol mať aj maličký a rýchly iSprawl, ktorý sa inšpiroval pohybom švába. Za sekundu dokáže prebehnúť 15-násobok svojej dĺžky, čiže 230 cm.

Pri vývoji nových technológií však nejde len o maskovanie či napodobňovanie pohybov živočíchov. Vedci sa sústreďujú aj na ďalšie aspekty, ktoré by mohli využiť. Skúmajú napríklad krídla niektorých druhov motýľov, ktoré majú reflexnú štruktúru a odrážajú iba 2 až 5 percent svetla. Objek-

tívy optoelektronických zariadení pritom odrážajú až 30 percent svetla, čo znižuje ich účinnosť. Výskumníci chcú preto vytvoriť podobnú reflexnú nanoštruktúru na optike bezpilotných prostriedkov. Snažia

sa tiež v lietajúcich robotoch využiť spôsob, akým hmyz vidí svoje okolie.

Text: Miroslav Barič

Foto: DARPA, Boston Engineering, Festo, Boston Dynamics, MIT

**Predchodcom LS3
bol aj tento robot
BigDog**

Otec zavináča Ray Tomlinson

V našom svete sa nestáva často, že nová technológia radikálne zmení našu spoločnosť. Dňa 24. mája 1844 sa uskutočnil prvý prenos telegramom. Samuel Finley Breese Morse správou „What hath god wrought“ (v preklade: „Čo urobil Boh“) po prvý raz preniesol informáciu pomocou drôtených vodičov, elektrického vedenia a svojej vlastnej morzeovky. Alexander Graham Bell zavolať 10. marca 1876 svojho pomocníka „Mr. Watson, come here; I want You.“ pomocou svojho vynálezu nazvaného telefón a svet posunul do ďalšej éry. Guglielmo Marconi v lete 1895 uskutočnil prvý bezdrôtový prenos správy na vzdialenosť približne 2,4 kilometra a svet bez výsledkov jeho práce si dnes nevieme ani predstaviť.

Piateho marca zomrel vo veku 74 rokov na infarkt Ray Tomlinson. Raymond Samuel Tomlinson bol, ako spomínaní priekopníci, človekom, ktorý posunul svet ďalej svojím vlastným výtvorom. Bol tým, čo vytvoril e-mail a zaviedol znak @.

Prvý e-mail bol odoslaný na sklonku roka 1971. V tom čase bol Ray zamestnancom firmy, ktorú najalo americké ministerstvo obrany na vytvorenie ARPANET-u, teda predchodcu internetu. Na ARPANET-e už bol systém na zdieľanie poznámok (SNDMSG), no fungoval iba lokálne, na tom istom počítači. Ray okrem zdokonaľovania tohto programu pracoval aj na ďalšom programe CYPNET, ktorý mohol prenášať súbory cez sieť do iných počítačov. ARPANET-om bolo v tom čase prepojených asi 15 počítačov na rôznych univerzitách.

Ray si povedal, že ak CYPNET dokáže prenášať súbory medzi jednotlivými počítačmi, mohol by rovnako SNDMSG prenášať aj súbory s e-mailovými správami. Vytvorenie e-mailového programu nebolo plánované ani vyžadované a Ray tento systém vymyslel len tak. Ako raz sám povedal: „vyzeralo to ako dobrý nápad“.

Aby odlíšil meno príjemcu a meno počítača, ktorý mal správu dostať, Ray použil znak @. Tento znak má v angličtine význam „na“, a preto sa Rayovi zdalo logické adresovať správu používateľovi na počítači. Tento zápis e-mailovej adresy (user@host) ostal zachovaný a používaný do dnešných čias. Druhým dôvodom, pre ktorý Ray vybral znak @, bol fakt, že na klávesnici bol ľahko dostupný a nevyužívaný.

Po zlepšení programu SNDMSG ho Ray nasadil (inštaloval) aj na ďalšie lokality a poslal všetkým svojim kolegom správu, kde im vysvetlil, ako pomocou znaku @ môžu poslať správu kolegom na iných lokalitách. E-mail ohlásil sám

Dve rozlúčky

Zdalo by sa, že informačné technológie sú súčasné, moderné a mladé. Opak je pravdou. Ich priekopníci dosiahli vek, keď nás začínajú opúšťať. V marci tohto roka odišli do neba (možno toho kremíkového) hneď dvaja – Andy Grove a Ray Tomlinson.

seba. Od toho momentu bola prakticky všetka Rayova komunikácia cez e-maily. Po dvoch rokoch sa analýzou vyťaženia zistilo, že 75 % využitia ARPANET-u boli e-maily. Zaujímavé však bolo, že aj keď sa táto vymoženosť rýchlo šírila, nikto si poriadne neuvedomoval, čo stvorili. Trvalo päť rokov, kým si vývojári ARPANET-u uvedomili, že e-mail je pravdepodobne tým hlavným dôvodom pre vývoj a nasadenie počítačovej siete. V jednom e-maile z roku 1976 sa dočítame: „Prekvapujúcim aspektom e-mailovej služby je jej neplánovaný, neočakávaný a nepodporovaný zdroj a rast.“

Ray Tomlinson si zaslúži svoje miesto v histórii vzhľadom na fakt, že posielanie správ v akejkoľvek podobe je dnes rovnako bežná vec ako telefón či rádio. A hoci obsah prvého e-mailu v histórii bol zabudnutý, hovorí sa, že druhý e-mail bol od afrického princa a ponúkal obrovské bohatstvo.

Text: kpt. Peter Garaj
Foto: Intel, Raytheon

Kto bol Andy Grove?

- Andrej Grove sa narodil ako András István Gróf v Budapešti v roku 1936. V roku 1956 počas maďarského povstania proti režimu ušiel za veľkú mláku do Spojených štátov amerických. Študoval najprv na strednej newyorskej škole a neskôr vyštudoval Kalifornskú univerzitu v Berkeley.
- Andy Grove svojimi činmi zaujal veľa múdrych ľudí a v roku 1968, keď bola založená firma Intel, sa stal jej prvým zamestnancom. Andy sa stal CEO firmy Intel a bol jedným s tých, ktorí posunuli Intel do výroby procesorov. A bol to on, kto zmenil zameranie Intelu a svetlo sveta uzrel legendárne čipy i386, alebo Pentium a práve vďaka ich výkonu, cene a rozšíreniu sa stali počítače s procesormi Intel také dostupné, že vytlačili prakticky všetky ostatné platformy. A s nimi, samozrejme, narástol Intel na najväčšieho výrobcu polovodičových súčiastok na svete.
- No to, že Andy bol geniálnym obchodníkom a stratégom, nevidieť len na firme Intel, ktorá ako jedna z mála rástla aj po veľkých zmenách svojho portfólia. Hovorí sa, že sám Steve Jobs sa v roku 1997 pýtal Andyho Grove, či sa má vrátiť do Applu.
- Andy Grove dokázal viesť Intel spôsobom, ktorý sa doteraz považuje za najlepší na svete a dodnes ovplyvňuje najväčšie svetové firmy a ich šéfov. Bol autorom viacerých kníh, z ktorých najznámejšie sú High-Output Management (Vysoko výkonný manažment) a Only the Paranoid Survive (Iba paranoici prežijú).
- Andy Grove zomrel v pondelok 21. marca 2016 vo veku 79 rokov.

Čína má nový ľahký tank

Na čínskych webových stránkach sa objavili nové snímky, ktoré ukazujú ľahký tank ZTQ. Ide o prvý verejne dostupné zábery na jeho vežu. Fotografie tanku sa objavili už pred piatimi rokmi, doteraz však mal na všetkých vežu zakrytú maskovacou celtou. Na nových záberoch vidieť aj desiatky tankov, ktoré sú naložené na železničných plošinových vozňoch a prepravujú ich do pohraničných oblastí.

Ľahký tank ZTQ bol navrhnutý pre oblasti, v ktorých sa ťažšie typy môžu pohybovať len s veľkými problémami. Ide najmä o hornatý terén v Tibete a džungľu pri hraniciach s Vietnamom. V prvom prípade dokáže ZTQ zdolávať svahy, ktoré sú pre ťažké tanky nepriechné, v druhom prípade si vďaka nižšej hmotnosti poradí aj v rozbahnenom teréne.

ZTQ nahrádza 21-tonový tank Typ 62, ktorý slúžil od 60. rokov ako ľahký prieskumný tank. Ten pripomínal zmenšenú verziu sovietskeho tanku T-55. Mal tenký pancier (35 mm), štvorčlennú posádku a výzbroj kanónom kalibru 85 mm. Do skončenia výroby v roku 1989 ich vzniklo vyše 1 500. Pred tromi rokmi začala čínska armáda vyrábať Typ 62 z výzbroje. Už o rok neskôr vstúpil do radovej služby jeho nástupca ZTQ.

Podľa západných médií má kanón kaliber 105 mm. Jeho veža pripomína zmenšenú verziu veže najmodernejšieho čínskeho tanku Typ 99A2. Najnovšie snímky potvrdzujú prítomnosť množstva senzorov na veži, a teda bohatú elektronickú výbavu nového typu. ZTQ tiež využíva modulárny, pravdepodobne reaktívny pancier na zvýšenie odolnosti. Naopak, konštrukcia podvozka vyzerá pomerne jednoduchá a nenáročná na údržbu, čo je výhodou v horskom teréne.

Špekuluje sa, že ZTQ môže slúžiť na podporu výsadekových vojsk. Podobný ľahký tank na podporu výsadekárov vyvíjali aj v USA, ale neúspešne. Americká armáda nakoniec stavila na osemkolesové vozidlá Stryker, ktoré však v praxi letecky neprepravuje a do náročného terénu je vhodnejší pásový podvozok. Hoci sa ZTQ nemôže v priamom boji postaviť ťažším tankom, jeho silná výzbroj sa môže čínskym výsadekárom zísť.

Je veľmi pravdepodobné, že Čína ponúkne ZTQ aj na export. Najmä chudobnejšie africké krajiny budú mať o ľahké tanky záujem.

Stranu pripravil: Miroslav Barič

Ruský systém S-300 pre Irán

Hovorca iránskeho ministerstva zahraničných vecí Hosejn Džáber Ansári vyhlásil, že Rusko dodalo Iránu prvú časť svojho protiletadlového raketového obranného systému S-300. Vladimir Putin ešte v apríli 2015 vydal výnos, ktorým zrušil zákaz na dodávku systémov S-300 do Iránu. Stalo sa tak vzhľadom na pokrok dosiahnutý v rámci rokovaní o iránskom atómovom programe, ktoré sa vlni začiatkom apríla vo švajčiarskom Lausanne skončili uzavretím rámcovej dohody medzi Iránom a šesticou veľmocí. Konečná komplexná dohoda bola dosiahnutá vlni v júli. Systém S-300 je určený na obranu cieľov strategického významu pred útokmi vedenými lietadlami, vrtuľníkmi, strelami s plochou dráhou letu či balistickými raketami s krátkym doletom. Proti dodaniu raketového obranného systému do Iránu, neuznávajúceho židovský štát, ostro protestuje Izrael.

Americké B-52 na Blízkom východe

Americké vzdušné sily vyslali na začiatku apríla svoje strategické bombardéry typu B-52 Stratofortress do Kataru, odkiaľ sa budú zúčastňovať na operáciách proti tzv. Islamskému štátu (IS). Ťažké bombardéry sú umiestnené na niektorej z blízkovýchodných základní vôbec po prvý raz od vojny v Perzskom zálive v roku 1991, keď operovali nad územím Iraku a Kuvajtu zo základní v Saudskej Arábii. Bombardéry prileteli 9. apríla na katarskú základňu al-Udajd zo základne Barksdale Air Force Base v americkej Louisiane. Na Blízkom východe sa pridajú k medzinárodnej vojenskej koalícii vykonávajúcej nálety proti cieľom IS v Sýrii a Iraku.

Severná Kórea testovala motor

Severná Kórea 9. apríla vyhlásila, že úspešne otestovala motor pre nové medzikontinentálne balistické rakety. Pokyn na spustenie motora dal osobne vodca KEDR Kim Čong-un. Skúška sa uskutočnila na raketovej základni neďaleko západného pobrežia KEDR, odkiaľ bola vo februári tohto roku odpálená raketa dlhého doletu. Úspešný test údajne dokázal, že balistické strely domácej výroby spĺňajú všetky stanovené kritériá. „Drahý súdruh Kim Čong-un povedal, že odteraz môžeme na novú medzikontinentálnu balistickú raketu montovať ešte silnejšiu jadrovú hlavicu, čím dostaneme do dosahu našich rakiet skrýše zla v Spojených štátoch a po celom svete,“ uvádza sa vo vyhlásení severokórejskej tlačovej agentúry KCNA. Podľa zistení Južnej Kórey však Pchjongjang stále nedisponuje použiteľnými medzikontinentálnymi raketami a nedokáže na ne montovať ani jadrové hlavice. Podobne skeptické sú k tvrdeniam o technologických úspechoch zbrojného programu KEDR aj Spojené štáty.

Doslúžil náš posledný An-26

Posledné z vojenských lietadiel typu Antonov An-26 v Ozbrojených silách SR doslúžilo. Stroju sa skončila technická životnosť. Svoj posledný let uskutočnil 4. februára, keď smerovalo do Piešťan, kde sa stane exponátom vo vojenskom múzeu. Lietadlo bolo vo výzbroji OS SR od rozdelenia Československa. An-26 bol súčasťou dopravného krídla Kuchyňa. Ide o sovietske dvojmotorové turbovrtuľové transportné lietadlo určené na krátke a stredné trate s doletom vyše 2 000 kilometrov. Odviezlo až 40 osôb alebo 30 výsadekárov. Antonov nahradia dve nové talianske dopravné lietadlá Spartan C-27J, ktoré má Slovensko vysúťažené od roku 2008. Prvé by malo byť dodané koncom tohto roka.

„Využívúc tmu, sme 8. mája 1945 preberali postavenie v prvej línii od Rumunov. Absolútne som si nespomenul, že mám narodeniny. Pred nami boli Nemci – a naši vzadu z druhej línie začali vystreľovať svetlice. Necháпали sme, čo sa deje. Nadávali sme, veď odrazu bola naša jednotka ako na dlani. Až po chvíli prišla správa, že je koniec vojny,“ spomenul na najšťastnejší deň svojho života Milan Filadelfi, ktorý sa narodil 8. mája 1922 v Ľubietovej.

„Ja som bol hrdý a som hrdý, že som mal tú česť bojovať po boku frontových vojakov Červenej armády. Tých vojakov som poznal v boji a vedel som, čo všetko stratili a ako úprimne bojovali. Dnes mi je veľmi ťažko, ak ich ide niekto očierňovať, ak ich ide spájať s kadečím, len aby ich ponížil. To boli naozajstní vojaci. Oni sa nesťažovali. Len biť nepriateľa a zvíťaziť. A večer tie ich zádumčivé pesničky – na to sa nedá zabudnúť....“

Poľovačky na jazykov

Keď sa začalo Slovenské národné povstanie, Milan Filadelfi mal akurát pred koncom povinnej dvojročnej služby. Zapojil sa doň od 2. septembra 1944. Po potlačení SNP sa ocitol s piatimi kamarátmi v horách na Ľubietovskom Vepri. „Jeden z nás bol aj v 2. čs. paradesantnej brigáde a spoločne sme si vybudovali bunker. Zakrátko nás objavili iní partizáni a prišiel za nami kapitán Kaličenko. Povedal, že tu v horách nemôžeme byť len tak na vlastnú päsť. Alebo mu odovzdáme zbrane a ideme domov, alebo vstúpime do jeho oddielu. Ostali sme.“ Štáb 1. čs. partizánskej brigády Stalin majora Jegorova - 3. partizánsky oddiel kapitána N. Kaličenka sídlil pod masívom Ľubietovského Vepra v chate na Hrbe. Na konci februára 1945 ju vypálili nemecko-maďarské vojská. „Keď sa bojovalo, aj keď bol relatívny pokoj, veľmi som sa bál poľovačky na jazykov. Jedna aj druhá strana sa snažila unášať živých vojakov a potom od nich získať informácie. Videli sme, ako Nemci zohavili partizánov, keď z nich potrebovali vytĺcť, čo potrebovali. Nenobil som preto pištoľ s plným zásobníkom v puzdre za opaskom, ale vždy skrytú v čižme za sárou. Keby ma mali zajať Nemci, bol som rozhodnutý, že posledná guľka bude pre mňa,“ povedal M. Filadelfi, ktorý bol v horách veliteľ čaty. Aj partizánom sa takto podarilo zajať nemeckého kapitána. „Rátali sme, že budeme ustupovať. Útok prišiel hneď na druhý deň. Mne vtedy velil jeden Rus, volali sme ho len Jaroslav. Taký nebojácny chlap, vždy hovoril, že pre neho ešte guľku nevyrobili. Bohužiaľ, vyrobili.

Narodený 8. mája

Pri tom útoku ho Nemci zasiahli rovno do hrude....“

Pochopiť frontového vojaka

„Za frontovú líniu k našim sme sa do Popradu dostali 10. marca 1945. Cez hory nás viedol ruský partizán. Bolo nás približne 25 a niesli sme jedného raneného.“ V 1. čs. armádnom zbore najťažšie boje prežil pri Liptovskom Mikuláši. „Kto to neprežil, ten to nepochopí. Zima, hlad, stále ohrozenie. V zbore som bol napokon veliteľ protitankovej rot. Mal som čatu protitankových pušiek a čatu protitankových kanónov. Strelba, blato, kopanie okopov, starostlivosť o zbrane, o kone – a až potom sa človek staral sám o seba. Keď nás našla poľná kuchyňa, bolo čo jesť, keď nie, ostalo len čakať. Ale vši, tie nás našli vždy... Veru, to ma trápi, že nikto nepochopí život frontového vojaka. A tí, čo cez vojnu spávali v perinách, tí ten život vojaka a boj spochybňovali práve preto, že spávali v perinách, iní zase kolaborovali. Mrzí ma, že aj dnes sú takí, ktorí sa k nim pridávajú,“ opakovane zdôrazňuje muž, ktorý demobilizoval v júli 1945 v hodnosti podporučík a ktorý následkom vojny trpel dlhé roky silným reumatizmom.

Milan Filadelfi, major vo výslužbe, pracoval po vojne vo finančnom, spotrebnom aj výrobnom družstevníctve. Keď sa mu raz podarilo vycestovať služobne na Podkarpatskú Ukrajinu, jeho cieľ bol jasný. Chcel nájsť

svojho najlepšieho spolu bojovníka a frontového kamaráta. „Jeden z mojich veliteľov čaty bol rotný Lebovič. Keď sme postupovali, jeho kamarát mu vyrozprával, ako Nemci vystrieľali celú jeho rodinu. Povieť vám, nemal som odvážnejšieho bojovníka. Aj keď bola paľba, ani nezaľahol, len páľil z dela po fašistoch. Posledný deň vojny ho zranili do nohy. Nebolo to také, že by zomrel, ale keď ho odvážali do zázemia, ani som sa s ním nestihol rozlúčiť. Dlhé roky ma to mrzelo, pýtal som sa, pátral som, ale nepodarilo sa...“

Víťazné narodeniny

„V tej noci z 8. na 9. mája 1945 sme dostali opakovane rozkaz zakopať delá. Po správe o kapitulácii Nemcov sa však už nikomu hľbiť okopy nechcelo. Radosť bola silnejšia ako disciplína...“ Čakal ich však ešte posledný útok: „Predpokladalo sa, že napriek kapitulácii Berlína sa Nemci v Čechách nevzdajú. Tak to aj bolo. Utekali pred nami a stačili ešte obesiť niekoľkých civilov. S porážkou sa nevedeli zmieriť až do konca. No napokon sme pred nami utekajúce jednotky 9. mája okolo štvrtej popoludní dobehli a vtedy sa húfne vzdali. Bolo im jasné, že sa neprebijú k Američanom. Tam, pri Kroměříži, sa vojna skončila aj pre mňa. A až vtedy som si uvedomil, že včera, teda 8. mája 1945, som mal 23. narodeniny...“

Text: Pavol Vitko
Foto: Ivan Kelement

Prezident v Žiline

Štátny tajomník ministerstva obrany Marián Saloň, náčelník Generálneho štábu OS SR Milan Maxim a prezident SR – hlavný veliteľ Ozborených síl SR Andrej Kiska navštívili 30. marca 5. pluk špeciálneho určenia v Žiline. Počas návštevy elitného útvaru sa presvedčili o jeho pripravenosti plniť najnáročnejšie úlohy. História pluku a súčasné úlohy im priblížil veliteľ 5. pluku plukovník Ľubomír Šebo. Profesionáli z 5. pluku prezentovali svoje schopnosti pri dynamických ukážkach. Nechýbal zoskok z vrtníka. „Dnes sme mohli vidieť, že 5. pluk špeciálneho určenia je pripravený na protiteroristické operácie na domácej scéne, ale aj v operáciách medzinárodného krízového manažmentu,“ uviedol štátny tajomník ministerstva obrany Marián Saloň. „Sú to ľudia, na ktorých môžeme byť hrdí,“ vyjadril sa počas návštevy prezident SR Andrej Kiska. Doplnil, že na bezpečnosť musíme myslieť, nielen keď máme pocit nebezpečia.

Foto: Michal Psota

Odborné zhromaždenie hlavného lekára

V priestoroch Akadémie ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši sa 16. a 17. marca uskutočnilo odborné zhromaždenie hlavného lekára OS SR. Pozvanie prijali náčelník Generálneho štábu OS SR generál Milan Maxim, riaditeľ Agentúry vojenského zdravotníctva AČR plukovník gšt. Zoltán Bubeník, hlavná sestra Agentúry vojenského zdravotníctva AČR majorka Hana Kodousková i generálny sekretár Slovenskej komory zdravotníckych záchranárov Ing. Michal Weinciller. Riaditeľ – hlavný lekár OS SR plukovník Vladimír Lengvarský vyhodnotil plnenie hlavných úloh vo výcvikovom roku 2015 a definoval úlohy na rok 2016. Náčelník generálneho štábu s hlavným lekárom ocenili vybraných príslušníkov rezortu obrany a vnútra odznakmi náčelníka GŠ OS SR, pamätnými odznakmi a ďakovnými listami riaditeľa – hlavného lekára OS SR. Generál Maxim ocenil plukovníka gšt. Zoltána Bubeníka Pamätným krížom náčelníka GŠ OS SR III. stupňa za významný podiel na spolupráci s OS SR v oblasti vojenského zdravotníctva. Riaditeľ Agentúry vojenského zdravotníctva AČR zasa ocenil Pamätným odznakom vojenskej zdravotníckej služby AČR primára prijímacieho a triediaceho oddelenia PMZJ ROLE 2E podplukovníka Ladislava Neuberta a veliaceho poddôstojníka – hlavného zdravotníka OS SR štábného nadrotmajstra Viliama Macharu.

Jubileum zvolenského krídla

V prvý aprílový deň si pripomenul svoje malé jubileum útvar, ktorý je geograficky najrozsiahlejším v celých našich ozbrojených silách. Veď svoje jednotlivé zložky má rozmiestnené po celom Slovensku. Od Bratislavy až po Michalovce.

Pred desiatimi rokmi sa zlúčili štyri vojenské útvary: Centrum riadenia vzdušných operácií Zvolen, Prápor rádiolokačného prieskumu Zvolen, Prápor podpory velenia Vzdušných síl Zvolen a Spojovací prápor Vlkanová. Spolu vytvorili Brigádu velenia, riadenia a prieskumu vzdušných síl. V septembri 2015 bolo zoskupenie premenované na Krídlo velenia, riadenia a prieskumu vzdušných síl, s velením vo Zvolene.

Veliteľ krídla plukovník Vladimír Jaklovský počas slávnostného nástupu pripomenul: „Príslušníci krídla okrem iného 24 hodín denne, sedem dní v týždni nepretržite vo sviatky aj víkendy udržiavajú Pohotovostný systém Vzdušných síl OS SR. Strážia bezpečnosť vo vzdušnom priestore SR, ale aj Aliancie. Je to práca náročná, často stereotypná aj nedocenená, ale v kontex-

Pre rozvoj vzťahov

Delegácia príslušníkov sekcie pre rozvoj partnerských vzťahov medzi krajinami Aliancie a Partnerstva pre mier HQ USAFE a 606th AIR CONTROL SQUADRON vedená podplukovníkom Johnom Sherinianom navštívila v dňoch 5. – 7. apríla krídlo velenia, riadenia a prieskumu (kvrps) vo Zvolene. Hlavným cieľom pracovnej návštevy bolo identifikovať možnosti spolupráce v oblasti spoločných cvičení, odborného vzdelávania a výcviku príslušníkov kvrps. Na záver pracovnej cesty príslušníci USAFE navštívili Múzeum SNP v Banskej Bystrici.

te kolektívnej obrany krajín NATO dôležitá. Ani v samotných ozbrojených silách nemajú všetci ich príslušníci správnu predstavu o tom, čo je služba v pohotovostnom systéme. Veľa ráz ani netušia, že existujú miesta ako napríklad rota rádiolokačného prieskumu Močiar, komunikačný bod Makovica alebo Bogota.“

Podľa neho útvár bol aj v rámci vzdušných síl neraz príkladom inovatívnosti a progresivity. Stačí spomenúť sériu cvičení Tatra Freedom (aj s použitím modulu JEMM) ktoré spustili v roku 2009, ďalej prvú aplikáciu plánovania, realizácie a vyhodnotenia cvičení podľa štandardov NATO. Veľkou výzvou pre krídlo bude absolvovanie vstupného taktického hodnotenia Operačného centra – zo stupňa veliteľstva Vzdušných síl NATO v Ramsteine, ktoré sa uskutoční v júni. Vo vojenskej rovine je naďalej najdôležitejšou úlohou príslušníkov Krídla velenia, riadenia a prieskumu vzdušných síl zabezpečenie obrany vzdušného priestoru Slovenskej republiky v rámci integrovaného systému protivzdušnej obrany NATO. Spoločne s ďalšími deklarovanými silami a prostriedkami ostatných zväzkov vzdušných síl ďalej uskutočňovať nepretržitý rádiolokačný prieskum vzdušného priestoru Slovenska a poskytovať úplný obraz o vzdušnej situácii relevantným subjektom.

Text a foto: Jozef Žiak

Minister ocenil policajtov

Minister obrany Peter Gajdoš ocenil 14. apríla príslušníkov Vojenskej polície za pomoc pri dopravnej nehode, ktorá sa stala medzi Zvolenom a Krupinou. Vojenský policajti sa pri návrate z cvičenia Ochranca 2016 stali svedkami nehody troch vozidiel. Na situáciu okamžite zareagovali a účastníkom dopravnej nehody poskytli prvú pomoc. Zabezpečili tiež miesto dopravnej nehody. Pamätnou medailou ministra obrany III. stupňa bol ocenený veliteľ a zdravotník, siedmi vojenský policajti dostali ďakovný list.

Príprava do EUFOR ALTHEA

Hoci od ukončenia ozbrojených zrážok v Bosne a Hercegovine ubehlo viac ako dvadsať rokov, situácia si naďalej vyžaduje prítomnosť mierových síl Európskej únie – EUFOR. Súčasťou operácie sú od jej vzniku príslušníci OS SR. SR je v súčasnosti vedúcou krajinou v koordinačnom centre styčných a pozorovacích tímov (LCC), ktoré dohliadajú na monitorovanie situácie na celom území Bosny a Hercegoviny prostredníctvom 17 styčných a pozorovacích tímov (LOT). Od roku 2011 prevzali OS SR zodpovednosť za tri domy LOT spolu s ich priestormi zodpovednosti v mestách Sarajevo, Foča a Višegrad. Slovenský personál pozostávajúci z 51 príslušníkov OS SR začal prípravu do operácie na pôde výcvikovej jednotky vojenských misií práporu výcviku v Martine 8. februára. Súčasťou päťtýždňového výcviku bolo získanie a prehĺbenie poznatkov z oblasti Personnel Recovery, ako aj zdokonaľovacia príprava vodičov, postupy pri podávaní prvej pomoci a pri mínovej bezpečnosti. Cvičiaci sa oboznámili so špecifikami operácie a získali podrobné poznatky o historickom vývoji konfliktu. Práca na prácu v interkultúrnom prostredí zahŕňa aj oblasti ako práca s tlmočníkom, schopnosť vyjednávať, zbierať informácie a spracovať ich v súlade s poslaním a cieľom operácie, aby EÚ mohla adekvátne reagovať na prípadné zmeny bezpečnostnej situácie v krajine. Vyvrcholením prípravy bolo záverečné cvičenie s názvom Flaming Collector 2016. Na cvičení sa zúčastnil aj národný podporný prvok (National Support Element – NSE), ktorého úlohou je zabezpečovať podporu ostatným zložkám slovenského kontingentu. Pripravenosť príslušníkov OS SR na plnenie úloh v operácii potvrdila aj komisia z VePS a SCKM OS SR.

Nováčikovia v Martine

Brány práporu výcviku sa 4. apríla otvorili pre 95 čakaťov a 16 čakaťiek prípravnej štátnej služby, ktorí tu absolvujú základný vojenský výcvik, a kasárne 4. čs. brigády Martin sa im stanú na sedem týždňov domovom. Po absolvovaní prijímacích procedúr a vystrojení zaradili nováčikov do výcvikových čiat. Po absolvovaní základného výcviku budú 20. mája slávnostne vyradení a zaradení do odborného výcviku.

Zmeny v 2. mechanizovanej

Po viac ako dvoch rokoch došlo vo veliteľstve 2. mechanizovanej brigády k zmene jej náčelníka štábu. Od 17. februára 2014 do 31. marca 2016 pozíciu zastával plk. Ľubomír Kochanský, ktorý po viac ako 28 rokoch služby v OS SR ukončil kariéru profesionálneho vojaka. Veliteľ 2. mechanizovanej brigády brigádny generál Martin Stoklasa 1. apríla do funkcie náčelníka štábu veliteľstva 2. mechanizovanej brigády uviedol pplk. Jozefa Ivana, ktorý bol zároveň povýšený do hodnosti plukovník.

Návrat z Cypru

Na sliačske letisko priletelo 23. marca zvyšných päťdesiatpäť príslušníkov OS SR zo všetkých 76 príslušníkov rotácie, ktorí ukončili pôsobenie vo vojenskej operácii UNFICYP na Cypre. V mene veliteľa vzdušných síl brigádneho generála Miroslava Korbu ich privítal náčelník Odboru plánovania použitia a rozvoja vzdušných síl plukovník Slavomír Milde spolu s hlavným poddôstojníkom OS SR štábnym nadrotmajstrom Vladimírom Belušom a veliacim poddôstojníkom vzdušných síl štábnym nadrotmajstrom Petrom Kukom. Plukovník Milde im poďakoval za prácu v prospech operácie a vzornú reprezentáciu OS SR v zahraničí. Zaželal im veľa úspechov a príjemné prežitie veľkonočných sviatkov.

Slávne bitky histórie

Trafalgar

Bitka pri Trafalgare

Dobytím väzenskej pevnosti Bastilla v Paríži ľuďom nespokojným s vládou kráľa Ľudovíta XVI. (1774 – 1792) sa 14. júla 1789 začala Veľká francúzska revolúcia a tým aj obdobie tzv. napoleonských vojen. V roku 1792 sa generál Napoleon Bonaparte stal prvým konzulom a 2. decembra 1804 sa ako Napoleon I. (1804 – 1815) nechal korunovať za cisára Francúzska.

Vojny proti Napoleonovi

Začiatkom 19. storočia sa Napoleonovi na pevnine darilo. Musel síce odísť z Talianska, ale v decembri 1805 pri moravskom Slavkove veľkolepo porazil rakúsko-ruskú armádu. Na mori však mal smolu a v októbri 1805 Briti pri Trafalgare zničili jeho francúzsko-španielsku flotilu.

Veľká Británia kráľa Juraja III. (1760 – 1820), tradičný rival Francúzska, sa spočiatku do koalícií proti Napoleonovi nehrnula a podporovala ich skôr finančne. Britom dokonca vyhovovalo, že boje v Európe oslabujú kontinentálne mocnosti. Keď však Napoleon naznačil, že chce zaútočiť i na Britániu, museli reagovať. Svoju silu na mori ukázali už v roku 1798, kedy francúzska flotila (3 radové lode a 10 fregát) vyrazila podporiť Napoleonovu výpravu do Egypta. Britská flotila (14 radových lodí) kontradmirála Nelsona ju v zálive Abú Kír v tzv. Bitke o Níl na hlavu porazila tak, že sa z nej zachránili iba dve radové lode a dve fregaty, s ktorými sa kontradmirálovi de Villeneuve podarilo ujsť. Briti prišli o jedinú radovú loď a získali v Stredomorí námornú prevahu.

Porážka pri Abú Kíre ani krach invázie do Egypta Napoleona neodradili. V roku 1803 prerušil s Britániou styky, vyhlásil jej vojnu a uvalil embargo na dovoz britského tovaru na kontinent. Briti zablokovali francúzske prístavy Toulon, Brest a Rochefort i španielsky Cádiz a Cartagenu, čím zabránili Francúzom a ich spojencom Španielom vyplávať ku kanálu La Manche. Situácia sa vyhrotila, keď v roku 1804 Napoleon nedokázal vytvoriť koalíciu s Pruskom a Ruskom.

Admirál
Horatio
Nelson

Vojvodcovia a ich vojská

Víťazom pri Trafalgare v októbri 1805 sa stal admirál vikomt Horatio Nelson (1758 – 1805). Bol synom anglikánskeho farára a za úspechy vďačil len vlastnému talentu a pracovitosti. V roku 1793 pri útoku na Korziku prišiel o pravé oko. V roku 1797 ho povýšili na kontradmirála a krátko nato v bitke pri Santa Cruz de Tenerife stratil i pravú ruku. V roku 1798 zničil francúzsku flotilu pri Abú Kíre a stal sa viceadmirálom. O rok neskôr dobyl Neapol, vyhnal z neho Francúzov a na trón znovu dosadil neapolského kráľa, ktorý mu udelil titul vojvodu. V roku 1801 pri Kodani porazil dánsku flotilu, za čo ho povýšili na admirála a britský kráľ ho odmenil titulom vikomt. V roku 1803 ako veliteľ britského loďstva v Stredomorí blokoval juhofrancúzske a španielske prístavy. V roku 1805 ho postavili do čela britského

vojnového loďstva a čakal naň už iba Trafalgar.

Veliteľom francúzsko-španielskej flotily pri Trafalgare bol viceadmirál markíz Pierre-Charles de Villeneuve (1763 – 1806). S Nelsonom sa stretol už pri Abú Kíre, odkiaľ ušiel. Briti ho zajali, internovali, prepustili a Napoleon mu odpustil... V roku 1804 sa dokonca stal viceadmirálom a veliteľom flotily v Toulone. Francúzsko-španielskej flotile zhromaždenej v Cádize s rozkazom preniknúť do Stredomorja mal však už veliť admirál de Rosilly, ktorý ale jej odchod zmeškal. Veliteľom tak zostal de Villeneuve. Bitku pri Trafalgare prežil, no Briti ho opäť zajali a prepustili. Po návrate požiadal o opätovné prijatie do služby, ale odpoveď nedostal. V apríli 1806 ho našli v hoteli v Rennes so siedmimi bodnými ranami v hrudi. Ofici-

Viceadmirál
Pierre-
Charles de
Villeneuve

álny verdikt znel: samovražda. Britská tlač tvrdila, že išlo o vraždu na príkaz Napoleona, čo sa však nikdy nepotvrdilo.

Zbrane, zbroj a taktika

Hlavnou zbraňou záveru 18. a začiatku 19. storočia v námorných bitkách boli tzv. radové lode. Ich názov sa neodvodzoval od typu lode (mohli to byť silne vyzbrojené galeóny i veľké fregaty), ale od taktiky boja v radovom (lineárnom) usporiadaní, ktoré umožňovalo proti rovnako zoradenému nepriateľovi využiť plnú bočnú salvu diel. Delá

Smrteľne zranený admirál Nelson na palube Victory

pálili zo strielní z dvoch, troch a výnimočne štyroch delových palúb, pričom najťažšie pre gule s hmotnosťou 36 libier (16,3 kg) boli na dolnej, ľahšie 24-librové (11 kg) na strednej a najľahšie 12-librové (5,4 kg) na najvyššej krytej palube. Ľahké delá sa nachádzali i na otvorenej hornej palube, kde ich v boji zblízka dopĺňali 8-librové (3,6 kg) a 4-librové (2 kg) kanóny v otočných vidliciach a tzv. karronády na otočných kĺzavých lafetách. Boli to delá veľkého kalibru s hlavňami skrátенými až na tretinu dĺžky hlavných klasických diel, aby hmotnosťou nenarušili stabilitu lode. Námer britských diel sa nastavoval veľkou skrutkou, čo bolo v porovnaní s francúzskymi i španielskymi delami, stále zameriavanými vrázaním drevených klinov pod zadnú časť hlavne, oveľa presnejšie a rýchlejšie. Karronády strieľali na nepriateľské paluby tzv. kartáče, majúce na živú silu devastujúci účinok. Nelsonova vlajková loď HMS (His Majesty Ship) Victory s výtlakom 3 500 ton niesla pri Trafalgare okrem 104 klasických diel a kanónov i dve 68-librové (30,8 kg) karronády, ktoré sa nabíjali náložami 500 guliek do muškety! Najsilnejšia loď francúzsko-španielskej flotily španielska Santísima Trinidad s výtlakom 4 902 ton mala okrem 130 diel a kanónov 16 karronád kalibru 34 libier, strieľajúcich kartáče s hmotnosťou 15,4 kg.

Britskí delostrelci boli oproti protivníkovi rýchlejší aj pri nabíjaní a presnejší vďaka lepšiemu výcviku i tomu, že delá a kanóny už odpaľovali kresadlovými zámkami, ktoré po spustení okamžite iniciovali prach v komore hlavne. Francúzi a Španieli ešte používali tzv. zápalnice a kým tie prehoreli k prachu (2 – 3 s), mohla sa loď na vlnách nakloniť a pôvodné zacielenie bolo zmarenené.

HMS Victory sa blíži k nepriateľovi

Súboj pri myse Trafalgar

Začiatkom roka 1805 sa Francúzom i Španielom napriek britskej blokáde podarilo preniknúť do Atlantiku a spojiť sa v Karibskom mori pod velením viceadmirála de Villeneuvea. Odtiaľ vyrazili nazad ku kanálu La Manche. V júni zviedli pri myse Finisterre nerozhodnú bitku s britskou flotilou viceadmirála Caldera a uchýlili sa do španielskych prístavov Vigo a Ferrol. Keď

predtým, žiaľ, francúzsky odstreľovač z jej zadného stážňa výstrelom z muškety smrteľne zasiahol admirála Nelsona... Než okolo pol piatej popoludní statočný vodca zomrel, ešte sa dozvedel, že nepriateľ je porazený.

Epilóg

Pri Trafalgare, kde mala francúzsko-španielska flotila nad britskou delostreleckú

Po bitke mnoho zajatých lodí zničila búrka

Napoleon inváziu zrušil, presunuli sa do Cádiz. Odtiaľ mali plávať k Neapolu pod velením admirála de Rosillyho, ktorý však nedorazil, a Nelson ich dostihol pri myse Trafalgar na pobreží Andalúzie.

Ráno 21. októbra 1805 plávalo pri Trafalgare 33 francúzskych a španielskych radových lodí v klasickej dlhej línii. V jej strede za sebou išli vlajková loď de Villeneuvea Bucentaure (80 diel) a najsilnejšia španielska štvorpalubová loď Santísima Trinidad (130 diel) kontradmirála de Cisneros.

Nelson zavrhol lineárnu taktiku a rozdelil svojich 27 radových lodí do dvoch kolón, ktoré mali kolmým útokom rozdeliť nepriateľskú líniu na tri časti. Prvú kolónu 12 lodí viedol osobne na svojej Victory (104 diel), druhú s 15 loďami zveril viceadmirálovi Collingwoodovi na lodi Royal Sovereign (100 diel). Krátko po poludní sa Victory vkladila medzi de Villeneuveho Bucentaura a ďalšiu francúzsku loď Redoutable (74 diel) a pri obrate sa ocitla tesne po jej boku tak, že sa lode do seba zakliesnili rahnami. Vypukol zúrivy delostrelecký súboj na najkratšiu vzdialenosť, ktorý na oboch lodiach spôsobil doslova jatky. Našťastie, k druhému boku Redoutable čoskoro prirazila britská Temeraire (98 diel) a prinútila ju kapitulovať. Krátko

prevahu v pomere 2 626 ku 2 138 hlavňam, padlo 4 408 Francúzov a Španielov, ďalších 2 838 utrpelo zranenia a do zajatia ich padlo okolo 7 000. Briti mali 449 mŕtvych a 1 246 zranených. Nestratili ani jednu loď, ale zajali až 21 nepriateľských! Väčšina z nich bola vážne poškodená a potopila sa v búrke večer po bitke. Cestou do zajatia na morskome dne skončili i Bucen-taure a Santísima Trinidad.

Zrekonštruovaná Victory

Nelsonovo telo dopravili domov zakonzer-vované v sude brandy a neskôr vína na palube poškodenej Victory, ľahanej inou loďou až o dva mesiace. Veľkolepý štátny pohreb mal 9. januára 1806 a odpočíva v honosnej hrobke v londýnskej katedrále sv. Pavla.

Text: PhDr. Ján Dolinay

Rozhodnúť a rozhodnúť sa správne

Poddôstojnícka akadémia je zložka martinského práporu výcviku určená na prípravu profesionálnych poddôstojníkov a vzdelávanie na výkon ich funkcie s cieľom pripraviť poddôstojníkov na vedenie a výcvik vojakov, ktorí pracujú a bojujú pod ich velením a asistenciu vodcom, ktorým sú pridelení pri plnení úloh jednotky.

Úlohou je cvičiť a pripravovať poddôstojníkov na jednotlivých stupňoch velenia a riadenia ľudí. Pripravovať a skvalitňovať výcvikovú dokumentáciu a pomôcky pre potreby OS SR. Výchovným pôsobením na poddôstojnícky zbor dosiahnuť profesionalitu výcviku a požadovaný profil vodcu kolektívu.

Certifikovaný inštruktor NATO

Na čele Poddôstojníckej akadémie je v súčasnosti štábný nadrotmajster Richard Fabricius. Rodák z Trenčína je profesionálnym vojakom už 22 rokov. V ozbrojených silách postupne prešiel mnohými pozíciami. Okrem iného bol veliacim poddôstojníkom trenčianskeho veliteľstva Síl výcviku a podpory, v rokoch 2007 až 2012 hlavným poddôstojníkom OS SR. Potom v rokoch 2012 až 2015 pôsobil ako veliteľ poddôstojníckych kurzov odboru poddôstojníckych kurzov školy NATO v nemeckom Oberammergau (od mája 2013 zároveň zastával aj funkciu zástupcu riaditeľa odboru poddôstojníckych kurzov). Na oboch pozíciách bol historicky prvým Slovákom. Je certifikovaným NATO inštruktorom. Má za sebou aj pôsobenie v medzinárodných misiách a operáciách pod velením OSN i NATO. V rokoch 1996 - 1997 bol 13 mesiacov príslušníkom slovenského kontingentu UNTAES v Slavónsku, v rokoch 2000 - 2001 príslušníkom slovenského kontingentu v operácii KFOR v Kosove a v roku 2011 šesť mesiacov príslušníkom slovenského kontingentu v operácii ISAF v Afganistane.

Zo školy NATO v Oberammergau sa vrátil na Slovensko a v Martine prevzal funkciu veliteľa Poddôstojníckej akadémie. „Vrátil som sa s celkom jasnou predstavou. Aplikovať do kariérnych poddôstojníckych kurzov všetko čo národné prostredie umožňuje. Nie všetko je možné realizovať predovšetkým pre národné zákonné normy, nedostatok finančných zdrojov a materiálneho zabezpečenia. Práve teraz prebieha pod gesciou hlavného poddôstojníka OS SR prepracovanie programov poddôstojníckych kurzov na podmienky prílohy č. 2 Zákona 281/2015. Spomínaný proces využívame na súbežné zapracovanie niektorých prvkov štan-dardizácie štruktúry kurzov s využitím nového aliančného nariadenia. Najmä v oblasti štan-dardizácie testovania a využívania metód aktívneho učenia s cieľom zvýšenia efektivity výučbového procesu v poddôstojníckych kurzoch. Súčasne sa usilujem o zmenu filozofie kreovania vojenského vodcu. Naším mottom je „Rozhodnúť sa a rozhodnúť sa správne!“ Napríklad v taktickej

príprave s použitím modelových situácií učíme budúceho poddôstojníka prijať rozhodnutie. Celé úsilie je zamerané na to, aby sa rozhodol správne. Podľa môjho názoru je práve schopnosť vojenského vodcu rozhodnúť sa základným predpokladom úspešného splnenia zadanej úlohy,“ zdôrazňuje štábný nadrotmajster Fabricius.

Som hrdý na ľudí

Podľa neho programy jednotlivých kurzov, úroveň a zameranie Poddôstojníckej akadémie sú plne v súlade s trendmi a kľúčovými dokumentmi NATO, pojednávajúcimi o poddôstojníkoch. Silnou stránkou martinskej poddôstojníckej akadémie je jej kolektív. „Som hrdý na nich a je mi ctou im veliť,“ hovorí. Zároveň vidí štábný nadrotmajster Fabricius i niektoré problémy.

„Systémovo nie je riešený problém rotácie a doplňovania, a tým aj motivácia inštruktorov výcviku. Neriešená situácia je doslova kritická. Inštruktori výcviku sú často vyhorení. Značná časť z nich pôsobí v prápore výcviku už neúmerne dlhý čas. Osem, desať i viac rokov. A to všetko bez toho, aby znova načerpali nové skúsenosti z reálneho života vojenských jednotiek či operácií medzinárodného krízového manažmentu. Pokiaľ ide o motiváciu, jednoznačne som presvedčený o tom, že inštruktor výcviku si zaslúži príplatok za túto prácu. Samozrejme, nejde len o finančnú stránku. Musíme nastaviť celý systém rotácie a doplňovania tak, aby zabezpečoval potreby Poddôstojníckej akadémie a celého práporu výcviku. Ale aby zároveň nedošlo k odčerpaniu najlepších poddôstojníkov z útvarov a zariadení ozbrojených síl,“ vyhlasuje veliteľ Poddôstojníckej akadémie.

Lebo bez kvalitného inštruktora výborný čatár pre útvary nevyrastie. Sú to spojené nádoby. Treba pracovať s inštruktormi v prápore výcviku, motivovať ich, aby mali záujem rásť, stať sa postupne starším inštruktorom. Pre úspech spomínaného procesu je potrebné zabezpečiť pre nich potrebné vzdelanie, čo doposiaľ abscentuje. Podľa skúseností štábného nadrotmajstra Richarda Fabriciusa z Oberammergau sa na Slovensku dostatočne nevenujeme rastu inštruktora. Pritom je v rámci NATO dostatok odborných kurzov na tento účel. Len ich treba dostatočne využívať. Lebo starší inštruktor výcviku už musí mať širší rozhľad. Mal by mať za sebou sériu kurzov, aby bol schopný analyzovať požiadavky, vytvoriť kurz, zamyslieť sa nad tým, aké formy a metódy použiť. Zároveň by mal byť schopný pozerať sa dopredu. Vedieť, čo sa v tejto oblasti deje v Aliancii, či dostatočne reagujeme na najnovšie trendy a požiadavky, či sme v tejto oblasti kompatibilní s partnermi NATO.

Motivovať a vzdelávať

Najefektívnejšie by bolo využiť kurzy v zahraničí. Napríklad ponuku školy NATO Oberammergau, ktorá je pre nás asi najzaujímavejšia. Veliteľ Poddôstojníckej akadémie hovorí, že nejde o veľké čísla. Ale zhruba o dvoch – troch inštruktorov, ktorí by v priebehu dvoch rokov absolvovali sériu kurzov. Aby sa tieto prostriedky efektívne vynaložili, inštruktor by v martinskom prápore výcviku pôsobil 3 – 4, najviac 5 rokov. Potom by prešiel útvarmi a zariadeniami OS SR. Aby načerpal realitu života, absolvoval predpísané kurzy a potom sa vo vyššej vojenskej hodnosti vrátil do práporu výcviku. Štábný nadrotmajster Richard Fabricius dbá, aby boli inštruktori čo najviac späť so životom útvarov. Preto nedávno vyslal svojich inštruktorov z funkčných odborných kurzov, ktoré učia v štábnom poddôstojníckom kurze, na komplexný štábný nácvik do martinského mechanizovaného práporu. Aj preto, aby sa do náplne kurzu dostali aktuálne požiadavky útvarov. V tejto tradícii chce pokračovať aj ďalej. Veľmi dôležitá je podľa neho aj medzinárodná spolupráca. V poslednom období sa vďaka aktivite hlavného poddôstojníka OS SR štábného nadrotmajstra Vladimíra Beluša rozšírila napríklad s Národnou gardou štátu Indiana. Dobre rozbehnuté sú aktivity v rámci V4, najmä s Maďarskom a Českou republikou.

Veliteľ martinskej Poddôstojníckej akadémie štábný nadrotmajster Richard Fabricius skromne poznamenáva, že jeho ambíciou je zaviesť systém odmeňovania cez triednosti inštruktorov. Po splnení podmienok na udelenie triednosti prvého až tretieho stupňa.

Podľa jeho poznatkov zo školy NATO v Oberammergau postavenie a pripravenosť poddôstojníckeho zboru v slovenských ozbrojených silách hodnotia kolegovia v Aliancii kladne. V niektorých oblastiach nám závidia aj zástupcovia armád NATO, ktoré budujú poddôstojnícky zbor oveľa dlhšie. To však podľa neho v žiadnom prípade neznamená, že by sme mali zaspáť na vavrínoch a neusilovať sa o ďalšie zlepšenie a zefektívnenie celého systému.

Text: Jozef Žiak
Foto: autor, archív R. F.

• V piatok 15. apríla sa skončilo prijímacie konanie do dobrovoľnej vojenskej prípravy. Prihlásilo sa 129 záujemcov, z toho 33 žien. Počet účastníkov bude známy po absolvovaní zdravotných prehliadok a psychotestov. Najväčší záujem o dobrovoľnú vojenskú prípravu bol v Košickom kraji. Dvanásťtýždňový výcvik prvých dobrovoľných vojakov by mal prebiehať od júla do konca septembra v prápore výcviku Martin. V prvej deväťtýždňovej časti získajú základné vedomosti a zručnosti. Počas trojtýždňového odborného výcviku potom nadobudnú vedomosti z jednej zo štyroch vojenských odborností – strelec, ženista, odmorovač a spojár. Pilotný projekt rezort dôkladne vyhodnotí a prijme opatrenia, aby bol pre mladých ľudí atraktívnejší.

• Výcvik motocyklistov Vojenskej polície sa začal v Trenčíne 11. apríla. Zúčastňuje sa na ňom trinásť motocyklistov Vojenskej polície na šiestich motocykloch značky Honda VFR 800X Crossrunner. Výcvik v súčinnosti s inštruktorom Úradu na ochranu ústavných činiteľov a diplomatických misií MV SR má sprostredkovať skúsenosti z ochrany a sprevádzania VIP, zosúladiť postupy pri plnení úloh zabezpečenia protokolárnych akcií a ochrany a sprevádzania VIP. Vojenská polícia ho využije pri zabezpečení predsedníctva SR v Rade Európskej únie od júla do decembra.

• V dňoch 23. – 24. marca sa v priestoroch práporu výcviku Martin pod gesciou veliteľa Pozemných síl OS SR a hlavného poddôstojníka OS SR uskutočnilo pracovné rokovanie o optimalizácii odborného výcviku a ďalšieho odborného výcviku profesionálnych vojakov v hodnotiach mužstva a poddôstojníkov. Zúčastnili sa na ňom odborní garanti jednotlivých vojenských odborností, velenie práporu výcviku a veliaci poddôstojníci síl, útvarov a zariadení OS SR.

• V priestoroch ZŠ Komenského v Trebišove sa od 14. do 16. marca uskutočnil výcvik prieskumnej čaty rotý bojovej podpory 21. zmiešaného mechanizovaného práporu Trebišov vo vojensko-praktickom lezení. Oboznámil príslušníkov prieskumnej čaty s lezeckým materiálom, zdokonalil ich v technikách uzlovania a tvorenia improvizovaných prostriedkov na lezenie. Hlavným cieľom bolo pripraviť prieskumnú čatu na reálne prekonávanie prírodnej prekážky nácvikom lezeckých techník.

• Slávnostné vyradenie frekventantov poddôstojníckeho kurzu OR-5 sa uskutočnilo 24. marca v sieni cti a slávy práporu výcviku v Martine. Do kurzu 8. februára nastúpilo 30 profesionálnych vojakov. Záverečné štvordňové cvičenie preverilo ich teoretické vedomosti i praktické zručnosti zo základov vojenského vodcovstva, komunikácie a taktiky, vedenia a riadenia najmenších vojenských jednotiek na stupni skupiny, družstva v pozíciách najnižších veliteľov. Najlepším absolventom poddôstojníckeho kurzu OR-5 sa stal des. Vladimír Pastucha z VÚ 1201 Kuchyňa.

• Oddelenie výcviku, vzdelávania a špecializačnej prípravy odboru špecializovaných zdravotníckych a veterinárnych činností Úradu hlavného lekára Ružomberok s pracoviskom v Liptovskom Mikuláši realizovalo 7. až 24. 3. vstupný odborný výcvik vojenských profesionálov zdravotníckych odborností (odborná časť) OR – 2. Bol zameraný na poskytovanie prvej pomoci v rámci zdravotníckeho zabezpečenia jednotky, vykonávanie zdravotníckeho odsunu chorých a ranených.

Ked' príde veľká voda

V posledných rokoch príslušníci ozbrojených síl neraz pomáhali zástupcom Hasičského a záchranného zboru v rôznych kútoch Slovenska pri povodniach a mnohých ďalších prírodných katastrofách. Aby pomoc a spolupráca bola čo najefektívnejšia, Centrum výcviku Lešť organizuje účelové kurzy povodňovej záchrany.

Spomínané kurzy v priestoroch Centra výcviku Lešť prebiehali aj počas apríla. Viedol ich inštruktor Odboru špeciálneho výcviku čatár Vladimír Penička. Každý kurz trvá jeden týždeň. „Kurz má pomôcť, aby príslušníci ozbrojených síl v prípade potreby pri spoločnom zásahu s príslušníkmi Hasičského a záchranného zboru pri povodniach vedeli účinne a efektívne spolupracovať pri odstraňovaní následkov živelných pohrôm. Napríklad pri povodniach či pretrhnutí hrádzí... V tomto roku uskutočňujeme päť takých kurzov. Z roka na rok je o ne čoraz väčší záujem. Frekvenciou kurzu sú z útvarov a zariadení ozbrojených síl z celého Slovenska.“

Spolupráca s hasičmi

Kurz pozostáva z teoretickej časti, v ktorej sa oboznámi účastníci s legislatívou v tejto oblasti. Ale aj s technikou a postupmi, ktoré Hasičský a záchranný zbor používa. Oboznámili sa tak s improvizovanými protipovodňovými bariérami, s klasickým vrecovaním, ale aj s modernými montovateľnými bariérami či vodou plniteľnými vakmi. Rovnako aj s laminátovými, hliníkovými či nafukovacími člnmi. Súčasťou kurzu je aj praktická záchrana topiaceho, jeho vytiahnutie do člna a poskytnutie prvej pomoci.

Takmer tri desiatky vojakov (medzi nimi aj jedna žena) už v závere kurzu hravo zvládli výstavbu montovateľnej bariéry pozostávajúcej z dielcov. Zhruba 50-metrový úsek postavili za necelých 5 minút. Klasickým vrecovaním, ktoré si taktiež vyskúšali, by im to trvalo hodiny... Kurz zaujal aj rotmajstra Jána Bogáňa z útvaru Čestnej stráže prezidenta SR. „Očakával som, že získam potrebné vedomosti, lepší prehľad a rozhľad ako zasahovať pri

živelných pohrômach. Moje predstavy sa naplnili. Som spokojný. Spoločne s kolegami z útvaru sme pomáhali pri záplavách v Devínskej Novej Vsi. Teraz už budem vedieť lepšie ako pôsobiť,“ hovorí veliaci poddôstojník čaty.

Kurz oceňuje aj čatár Pavol Záhorčák z Veliteľstva posádky Bratislava. Pri povodni v Devíne vrecoval. Po skončení kurzu už vie, ako inštruovať kolegov pri podobných zásahoch. Veliteľ družstva prešovského

práporu Istar čatár Ján Varjan by kurz odporučil minimálne všetkým veliteľom družstiev. „Aby sme vedeli v prípade potreby efektívne spolupracovať s hasičmi. Po návrate domov k útvaru ma čaká v tejto problematike inštruovanie podriadených.“ Zdravotníčka z rožňavského práporu RCHBO čatárka Katarína Anderková hovorí, že viac- menej vedela, do čoho ide. Lebo niektorí jej kolegovia zdravotníci kurz absolvovali minulý rok.

Počas výstavby prenosnej montovateľnej bariéry slobodník Ľubomír Stavinoha z ružomerskej Základne MOKIS s úsmevom prehodí: „Som rád, že som na tomto kurze. Zatiaľ som ešte pri povodniach nezasahoval. Teraz už viem, ako postupovať pri montovaní prenosných zábran.“

Doteraz som ich videl len v televízii, keď boli záplavy v okolí Bratislavy. Ich výstavba a montáž je jednoduchšia, ako som si predstavoval.“

Pripravujú nový kurz

Vedúci kurzu čatár Penička poznamenáva, že frekventantom dala asi najviac zabráť záchrana topiaceho, jeho vytiahnutie do člna a potom klasické vrecovanie. Teda

plnenie vriec pieskom či iným materiálom a potom stavenie protipovodňovej hrádze z vriec.

„Na záver dostanú od nás certifikát a preukaz, kde je číslo osvedčenia o absolvovaní kurzu. Príslušníci hasičského zboru už vedia, že keď sa objavia pri povodniach ako pomoc príslušníci ozbrojených síl a majú preukaz, tak môžu plnohodnotne spolupracovať a viesť svoju

skupinu vojakov pri tejto činnosti. Lebo vedia pracovať s materiálom, ktorý používajú hasiči. Ohlasy z útvarov sú dobré. Chceli by sme v budúcnosti začať robiť aj ďalšiu, nadstavbovú časť kurzu. V ňom by účastníci plnili úlohy už priamo na cvičení hasičského záchranného zboru. Vyskúšali by si spoluprácu pri praktickom zásahu,“ konštatuje čatár Penička. Jeho čaká také cvičenie v máji.

Text a foto: Jozef Žiak

56 rokov v službách kráľovnej

Ako tréner objavil a až k olympijskému víťazstvu priviedol Jozefa Pribilince, trénoval chodeckého majstra Európy Pavla Blažeka a trénersky pomáhal rozbiehať skvelú športovú kariéru aj majstra sveta Mateja Tótha. Juraj Benčík (71), legenda slovenskej atletiky, sa v súčasnosti venuje najmä deťom.

„Robíte dobré menu Dukle, rezortu R obrany a aj nášmu štátu. Som rád, že máme takých športovcov, ako ste vy. Ďakujem vám,“ povedal vlni v decembri vtedajší minister obrany Martin Glváč v Banskej Bystrici na vyhodnotení športovca rezortu obrany za rok 2015. Jeho poďakovanie zároveň patrilo aj siedmim trénerom a funkcionárom, ktorí boli v prítomnosti riaditeľa VŠC Richarda Galoviča uvedení do Siene slávy Dukly. Juraj Benčík medzi nimi nemohol chýbať.

Tréner od šestnástich

„Atleticky som sa narodil na strojníckej priemyslovke v Trnave v roku 1960. Dostal som sa k chôdzi, ktorá bola vtedy na Slovensku športovou populúškou a dnes je kráľovnou,“ povie hrdlo, pretože vie, že na tom má zásluhy aj on. Rodák z maďarského Tóth Komlóša, ktorý sa v roku 1947 presídlil do Dolných Salíb, chcel po príchode na strednú školu do Trnavy hrať, prirodzene, futbal. „Nebolo však nikoho, kto by si ma všimol či dostal do futbalového klubu, až kým si ma nevšimol starší spolužiak Jozef Burco, štvrták, ktorý bol juniorský reprezentant v chôdzi. V živote som nevidel reprezentanta a pre mňa ako pre chlapca z dediny to bolo niečo obrovské. Skrátka, ako sa hovorí, kocky boli hodené...“ Prešiel len rok a keď trénujúci spolužiak odišiel, trénerstva v skupine sa ujal 16-ročný Juraj Benčík. No nielen to: „Veľmi rýchlo som si uvedomil, že ak mám túto prácu robiť dobre, musím sa vzdelávať. V sedemnástich rokoch som sa zapísal na Slovenský atletický zväz na svoj prvý trénerský kurz.“ Generálny sekretár mu odpísal, že ako neplnoletého jeho žiadosť neakceptujú. On však naliehal. Vysvetlil mu, že ich chodecká skupina v Trnave nemá trénera a môže sa rozpadnúť. Uspel. Aj vďaka svojej nekonvenčnosti a tvrdohlavosti. Tak ako veľakrát potom.

Šampión z lazov

Do Dukly Banská Bystrica nastúpil ako vojak základnej služby v októbri 1967 a v novembri už trénoval svoju prvú skupinu. No nielen to. V roku 1971 sa stal ako prvý Slovák majstrom Československa v chôdzi. Víťazne odkráčať 50 kilometrov. „Ja som bol športom očarený, absolútne ma nebolo treba motivovať, bol a ostal to môj život,“ povie muž, ktorý má aj skvelý rozprávačský talent. Športových príbehov si pamätá na tisíce, vydali by za objemnú knihu, no spomeňme aspoň jeden. Ten, ktorý ho charakterizuje ako trénera so skvelým „nosom“ na talenty, čo je jedna z jeho výnimočných vlastností. „Dozvedel som

sa, že jeden chalan výborne odkráčať preteky na učňovskej olympiáde. Volal sa Jozef Pribilinec. Okamžite som vyrazil za ním do učilišťa v Kremnici s tým, aby prišiel na tréning a kontrolné preteky. Prišiel v jeseni v zodratých teniskách a vyťahaných teplákoch. To čo ukázal, bolo neuveriteľné. Bez akejkoľvek prípravy porazil všetkých rovesníkov rozdielom dvoch tried. Hneď som mu dal tréningový plán. Dlhé mesiace sa však neukázal. Keď som ho išiel hľadať do učilišťa, kde zhodou okolností pracovala ako robotníčka aj jeho mama, povedala mi, že jej Jožo na žiadne tréningovanie nemá čas. Že doma na laze v Kopernici musí otcovi pomáhať s gazdovstvom.“ Nebol by to však tvrdohlavý Jozef Benčík, aby, ako hovorí, tento „boží talent“ od otca „nevyreklamoval“. Po iba poldruharočnom tréningu sa jeho zvereniec Jozef Pribilinec stal juniorským svetovým rekordérom a potom v roku 1979 aj majstrom sveta.

Kráča s deťmi

Dnes je v Dukle jedným z trénerov chodcov Roman Benčík, Jurajov syn. No aj legenda trénersky kráča ďalej. S deťmi. V roku 2008 založili Juraj a Roman Benčíkovci v hore-

hronskom Bacúchu preteky pre školákov, ktoré prerástli do Žiackej chodeckej ligy. Tento rok prebieha už jej 9. ročník. „Na Horehroní sme sa vtedy dohodli s riaditeľmi škôl, navštívili sme hádam dve desiatky dedín, žiakom sme predstavili náš šport, ukázali sme im štýl – a najmä snažili sme sa ich zapáliť. To je najdôležitejšie. Vôbec nie je pravda, že dnešné deti sú lenivé. Leniví sú rodičia. Tí, ktorí sa im nevenujú, ktorí ich nevedia nadchnúť pre športovanie – a potom sa len alibisticky vyhovávajú na počítače, alebo na niečo ešte oveľa horšie...“

Člen Siene slávy Dukly Juraj Benčík je hrdý, že jeho niekdajší zverenci z vojenského klubu priniesli domov zlato z olympiády, majstrovstiev sveta i Európy a ocenenia zo stoviek ďalších súťaží. Aktuálne je hrdý, že v rámci jeho Žiackej chodeckej ligy vyrástla za osem rokov už takmer desiatka mladých reprezentantov, vrátane členov Dukly a teší sa, že chodci z Dukly mu pri detských pretekoch neraz pomáhajú. A ako tréner aj teraz hovorí, že „vždy treba mať sebadôveru, dať dôveru, mať veľké sny a veriť, aj tvrdo robiť na tom, aby sa naplnili...“

Text a foto: Pavol Vitko

ŠTÝL

KULTÚRA • ZÁBAVA • VOĽNÝ ČAS

Slovenský vták Fénix

AeroMobil s.r.o., je slovenská firma, ktorá od roku 1990 vyvíja rovnomenný lietajúci automobil. To, čo sprvu vyzeralo ako detský sen, sa vďaka neochvejnej zanovitosti, presvedčeniu, elánu, pracovitosti i šikovnosti čoraz väčšieho tímu postupne stáva skutočnosťou. Aj keď nateraz asi len pre mimoriadne zámožných.

V máji uplynie rok od leteckej nehody, pri ktorej sa na letisku v Nitre – Janíkovciach zrútilo lietajúce auto – aeromobil slovenského konštruktéra Štefana Kleina. Nehoda a s ňou spojená publicita paradoxne projektu pomohla. Niežeby sa svet o slovenský projekt nezaujímal už predtým. Priestor mu venovali aj CNN, Guardian či Reuters. Incident, pri ktorom sa aeromobil aj s vynálezcom zrútil z výšky takmer 270 m, prežil Štefan Klein bez zranení a aeromobil bez väčších škôd. Dokázal tak svoju bezpečnosť a bezchybne fungujúci núdzový systém. Spoločnosť sa vrátila k rysovaciej doske a dúfa, že už v roku 2017 budú môcť prísť prvé reálne objednávky, ktoré budú v roku 2018 aj dodané.

Záujem možných zákazníkov po nehode vzrástol, pričom najviac ich je z Indonézie, Ruska či Južnej Afriky.

„V prvých mesiacoch tohto roka sme doslova poľovali na tých najlepších od-

borníkov, ktorí nám pomôžu uskutočniť víziu lietajúceho automobilu. Som rád, že sa nám skutočne darí pritiahnuť do nášho skvelého tímu rešpektovaných inžinierov z celého sveta. Všetci potvrdzujú, že náš plán a víziadodať na trh inovatívne dopravné riešenie sú realistické,“ hovorí Juraj Vaculík, spoluzakladateľ a CEO AeroMobilu.

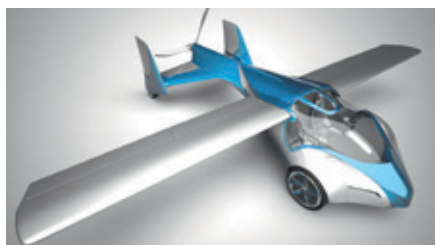
V tíme, ktorý sa skladá zo 40 ľudí, sa objaví Hugues Le Cardinal, ktorý viedol Francúzsky národný letecký úrad a v súčasnosti pôsobí v Európskej agentúre pre bezpečnosť letectva. Ďalším odborníkom s bohatými skúsenosťami je Mikael Olsson, ktorý stál za rôznymi modelmi áut ako BMW 1, BMW Z4 či BMW M6-GT3. Pôsobil aj v spoločnosti Eurocopter. Aeromobil pritiahol ďalších odborníkov aj z oblasti F1 a

výroby motorov. Okrem toho vo firme najnovšie pracuje jeden z konštruktérov nového Airbusu A350XWB či spolupracovníci automobiliek McLaren a Land Rover. Všetci noví členovia tímu začali spolupracovať so slovenskou firmou už od začiatku apríla tohto roku. Majú sa zaoberať novým dizajnom a výrobou nového prototypu, ktorý zatiaľ vzniká v počítačovej podobe.

Aktuálna verzia aeromobilu 3.0 vychádza z predchádzajúcej v2.5, ktorá bola predstavená v Montreale v roku 2013 a bola prvou letovou verziou. Oceleový skelet je novo osadený kompozitnými materiálmi a vybavený modernou avionikou vrátane autopilota, navigácie GPS, systémov pre nočný let a záchrannými padákmi. Disponuje nosným krídlom s premenlivým uhlom nábehu, čo skracuje vzletovú a pristávaciu dráhu. Na vzlet a pristátie stačí trávnatá plocha. Po pozemných komunikáciách sa aeromobil pohybuje obvyklým spôsobom, môže dopĺňať palivo na čerpacích staniách a parkovať na bežných parkoviskách. Konverzia z automobilu na lietadlo a opačne je automatizovaná, trvá do 20 sekúnd.

Dizajnér, konštruktér a pedagóg VŠVU Štefan Klein prezradil aj odhadovanú cenu svojho aeromobilu, ktorá by sa mala pohybovať okolo 500 000 eur a viac.

Foto: AeroMobil

Obrazový zápisník pre cestovateľov

Panasonic má skúsenosti so zabudovaním veľkého obrazového snímača s uhlopriečkou 1" do malého kompaktného tela fotoaparátu. Využil ich aj pri konštrukcii modelu LUMIX DMC-TZ100 – vreckového ultrazoomu s možnosťou záznamu videa vo vysokom rozlíšení 4K. Snímač s rozlíšením 20,1 Mpx spolupracuje s objektívom Leica f 2,8 - 5,9 DC a s rýchlym procesorom Venus Engine. Desiatnásobný zoom s rozsahom ohnísk 25 – 250 mm robí fotoaparát vhodným na snímky krajín aj zachytávanie zvierat vo voľnej prírode. Citlivosť snímania možno nastaviť v rozpätí od ISO 125 až do ISO 12 800, pri rozšírenej citlivosti od ISO 80 do 25 600. Spojenie optického stabilizátora HYBRID OIS a 5 osovej korekcie zjednodušuje záznam videa jednou rukou bez rozostrenia. Sekvenčné snímávanie je prístupné do rýchlosti 10 snímok za sekundu v plnom rozlíšení a bez preostrovania, pri zmene ostrenia sa rýchlosť zníži na polovicu (k dispozícii je 49 ostriacich bodov). Elektronický hľadáčik má rozlíšenie 1 166 000 pixelov, dotykový displej uhlopriečku 7,6 centimetra a rozlíšenie 1 040 000 bodov. Ceny sa pohybujú okolo 750 eur.

Veľké divadlo s malým gašparkom

Spoločnosť Apple rozšírila ponuku smartfónov o 4-palcový model iPhone SE s hmotnosťou 113 g. Dizajn sa veľmi nelíši od iPhone 5s. K dispozícii je senzor odtlačkov prstov, telefón však nedisponuje technológiou 3D Touch. Vďaka

menšej uhlopriečke displeja a kombinácii súčiastok až z troch generácií iPhoneov má telefón slušnú výdrž na jedno nabitie batérie. Pýši sa procesorom A9, koprocesorom M9 a operačnou pamäťou 2 GB. Nový iPhone dostal 12-megapixelový fotoaparát s podporou videa 4K, spomalených záberov a živých fotografií. Nový je aj čipset, ktorý prináša pokročilú (a rýchlu) bezdrôtovú konektivitu Wi-Fi (štandardy 802.11ac) a podporu až 19 pásiem pre rýchle mobilné LTE siete. iPhone SE tak bude možné používať vo všetkých rýchlych sieťach na svete. Pri kúpe v zahraničí sa teda netreba obávať, že by telefón u nás nefungoval korektne. Aj keď americká cena štartuje už na 399 dolárov, našinci budú musieť zaplatiť až 489 eur za variant s úložiskom veľkým 16 GB a 589 eur za 64 GB.

FILM

Ďaleko od ľudí

Francúzsky režisér David Oelhoffen predstavil vlani na filmovom festivale v Benátkach typický westernový príbeh, podobný klasike *3:10 Vlak do Yumy* o nezainteresovanom civilistovi, ktorý má vo výnimočnej situácii odprevadiť do rúk spravodlivosti nebezpečného zločinca. Rozdiel je len v tom, že Oelhoffenov film sa odohráva v Alžírsku v búrlivom roku 1956. Francúzsky dôstojník vo výslužbe Daru (Viggo Mortensen) sa živí ako učiteľ. Počas nepokojov však dostane za úlohu odvieť úradom mladého vraha Mohameda (Reda Kateb). Cesta vedie cez pohorie Atlas a striehnu na nej banditi, povstalci, vládne vojská, pomstychtiví vidiečania i nástrahy prírody.

VIDEO

Príliš vzdialený most

V predvečer štyridsiateho výročia vzniku uvádza Magic Box na DVD i diskoch Blu-ray vojnovú klasiku režiséra Richarda Attenborougha o operácii Market Garden. Britský maršal Montgomery ňou chcel urýchliť pád Berlína, premenila sa však na jednu z najväčších spojeneckých prehier druhej svetovej vojny. Šlo o obsadenie a zabezpečenie mostov v Holandsku – priechodov cez rieku Rýn. Proti Spojencom však spojili sily zložitý terén, počasie i nemecký fanatizmus. Snímka, ktorá sa pýši výkonmi filmových hviezd ako Dirk Bogarde, James Caan, Michael Caine, Sean Connery, Gene Hackman, Anthony Hopkins, Laurence Olivier, Ryan O'Neal, Robert Redford, Maximilian Schell a Liv Ullmannová, získala štyri prestížne britské filmové ceny BAFTA.

Tablet drahší ako počítač

A pretože Apple opäť zavádza do módy zmenšovanie, zmenšil aj svoj najvýkonnejší dvanásťpalcový tablet iPad Pro. Nová verzia má uhlopriečku 9,5 palca, ale používa rovnaké technológie a dosahuje rovnako vysoký výkon ako jeho väčší brat. Má rovnaký procesor A9X, jeho grafický čip má 12 jadier, operačná pamäť je 4 GB a disponuje Smart Connectorom na rýchle prepojenie s perifériami – napríklad klávesnicami, obalmi, databankami a pod. Nový iPad má štyri reproduktory, zabezpečujúce najkvalitnejší stereo zvuk pri preklopení na výšku i na šírku. Apple ponúka nový iPad v štyroch farbách: sivá, strieborná, zlatá a ružová. Rozmery tabletu sú 240×169,5×6,1 mm, hmotnosť 440 g. K dispozícii sú tri verzie: 32 GB, 128 GB a 256 GB, pričom každá je s podporou mobilného internetu alebo bez neho. Najlacnejšia verzia vyjde na 680 eur, najdrahšia na 1 190 eur.

KNIHA

Podivná smrť generála Pattona

Bola to skutočne iba autonehoda alebo vražda na objednávku? Nečakaná smrť generála Georgea S. Pattona na následky zranenia vyvoláva aj po rokoch dohady. Do zložitého prádva vzťahov spájajúcich hlavných aktérov záverečných bojov druhej svetovej vojny sa usilujú preniknúť autori Bill O'Reilly a Martin Dugard. Generálova smrť spôsobila šok. Patton bol totiž nielen geniálnym veliteľom, ale aj veľmi kontroverzným človekom, ktorý si narobil svojím často agresívnym správaním, veľkou ctižiadostivosťou a neskrývanou nevraživosťou voči Sovietom veľa nepriateľov. Publikácia, ktorú vydalo vydavateľstvo Grada, sa preto zameriava nielen na posledné dni generálovho života, ale aj na posledné mesiace vojny.

1. máj

1711 Podpísanie Sätmárskeho mieru znamenalo koniec protihabsburských stavovských povstaní

3. máj

1945 Anglické letectvo bombardovalo nemecké lode, na ktorých zahynulo 7 500 politických väzňov z koncentračného tábora Neuengamme, medzi ktorými boli aj väzni z ČSR

4. máj

1821 Na ostrove sv. Heleny zomrel v zajatí francúzsky vojak, politik a cisár Napoleon I. Bonaparte

5. máj

1566 Turecký sultán Sulejman začal v poradí už siedme ťaženie do Uhorska. Jeho cieľom bolo dobytie hradu Sigert južne od Balatonu

1936 Taliani dobyli Adis Abebu; 9. 5. Taliansko formálne anektovalo Etiópiu ako súčasť talianskej východnej Afriky spolu s Eritreou a talianskym Somálskom. Talianske vojská v Etiópii kapitulovali 20. mája 1941

1946 Vypukla občianska vojna medzi čínskymi nacionalistami a komunistami

1961 Alan Shepard na palube Mercury 3 sa stal prvým Američanom vo vesmíre

6. máj

1621 Cisárske vojská sa zmocnili Bratislavského hradu, ktorý bol od r. 1619 obsadený vojakmi Gabriela Betlena

9. máj

1271 V bitke pri Bratislave bolo porazené uhorské vojsko českým kráľom Přemyslom II. Otakárom. Ešte predtým sa Česi zmocnili Devína, Stupavy a Bratislavy, ktorú vyplienili a vypálili

10. máj

1941 V rámci Britského kráľovského letectva (Royal Air Forces – RAF) vznikla posledná, 313. čs. stíhacia peruť

13. máj

1846 Spojené štáty vyhlásili vojnu Mexiku

1911 Český priekopník letectva, prvý český pilot Jan Kašpar podnikol let z Pardubic do Prahy

16. máj

1591 Turci prepadli a vyrabovali obec Vlkánová neďaleko Banskej Bystrice. Do otroctva odviekli sto ľudí, prevažne mladé ženy a deti

20. máj

1506 Zomrel v španielskom Valladolid taliansky moreplavec Krištof Kolumbus, objaviteľ Ameriky

22. máj

1981 Zomrel v Bratislave Jozef Marko, slovenský generál, účastník SNP (*1904 v Zelenči)

23. máj

1786 Zomrel v Agoncy na Madagaskare Móric Beňovský (na obrázku), slovenský vojak a cestovateľ (*1746 vo Vrbovom)

1876 V Zlatých Moravciach zomrel Janko Kráľ, romantický básnik, revolucionár (*1822 v Liptovskom Mikuláši)

25. máj

1621 Cisárske vojská dobyli hrad Nitra a oslobodili ho z rúk betlenovských povstalcov

1856 Narodil sa Ján Bahýľ, dôstojník rakúsko-uhorskej armády, považovaný za vynálezcu vrtuľníka (†1915 v Bratislave)

25. – 29. máj

1971 V Prahe sa konal XIV. zjazd KSČ, ktorý vojenskú intervenciu z augusta 1968 označil za internacionálnu pomoc

28. máj

1871 Bola porazená Parížska komúna, socialistická vláda, ktorá vládla Parížu od 18. marca

1961 V Londýne založili Medzinárodnú organizáciu pre amnestiu Amnesty International (AI)

30. máj

1431 V Rouene bola upálená Jana z Arku, Panna orleánska, francúzska hrdinka a bojovníčka proti Angličanom v storočnej vojne (* 1412 v Domrémy-la-Pucelle)

1941 Nemecko obsadilo Krétu

Zostavila: Mária Stanová, VHÚ

Minister obrany SR, náčelník Generálneho štábu
Ozbrojených síl SR a mesačník Obrana vyhlasujú

15. ročník výtvarnej súťaže pre žiakov základných škôl

VOJACI OČAMI DETÍ

Spomedzi súťažných prác
porota zložená z výtvarníkov, zamestnancov
rezortu obrany a profesionálnych
vojakov vyberie po tri najlepšie diela
v kategórii mladších žiakov
i v kategórii starších žiakov.
Vítazi z prvých troch miest oboch
kategórií získajú hodnotné ceny.
Vítazné práce budú uverejnené
v mesačníku Obrana i na rezortnej
internetovej stránke.

Účastníci súťaže môžu poselať svoje výtvarné práce označené spiatočnou adresou, adresou a ročníkom navštevovanej školy, telefónnym kontaktom a dátumom narodenia najneskôr do 13. mája 2016 na adresu:

Redakcia OBRANA, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava.

Terorizmus – hrozba doby

Typy štruktúr teroristických organizácií, ich sociálna základňa či potenciálne ciele sú súčasťou 340-stranovej publikácie Terorizmus hrozba doba. Autori Vladimír Kavický, Štefan Jangl a Libor Gašpírik, ktorí ťažiskovú časť profesionálneho života odslúžili v ozbrojených silách (všetci plukovníci) a dnes prednášajú na vysokých školách, neostávajú iba pri teórii. Analyzujú teroristické útoky v Oklahoma city, New Yorku či Tokiu, no aj tie menej známe v Španielsku, na Kaukaze alebo v Británii. Špecifikujú typy teroristických činností a ilustrujú ich autentickými útokmi. Prinášajú pohľad na prácu štátnych orgánov od polície cez spravodajské služby, vojakov, diplomaciu až po legislatívu. Približujú protiteroristickú činnosť medzinárodných organizácií, vrátane NATO a EÚ. Analyzujú bezpečnostné prostredie SR. Zaoberajú sa aj kritikou infraštruktúrou ako jedným z možných cieľov teroristov. Špecifikujú naše kľúčové subjekty v boji proti terorizmu a princípy ich činnosti. Súčasťou knihy sú aj logá, symboly a značky desiatok teroristických organizácií, mapy a fotografie. Komplexná „správa o terorizme“ nedávnych aj súčasných rokov je výnimočným počinom.

Vojenská služba a autorita štátu

Najnovšia kniha politológa Daniela Šmihulu Vojenská služba, politické práva a občianstvo mapuje budovanie a vývoj postavenia armád vo vzťahu k politickým právam občanov a k autorite štátu. Na takmer 250 stranách prechádza od antického Grécka a Ríma cez feudalizmus až po dnešok. Autor neskrýva svoje kultúrne, hodnotové a politické preferencie. Zároveň však varuje že aj úplné odtrhnutie absolútnej väčšiny občanov od života armády (profesionalizácia ozbrojených síl bez ďalších väzieb k povinnostiam občanov pri obrane štátu) môže pomáhať nechcenej oligarchizácii spoločnosti a tým ohrozovať demokraciu: „Radikálny pacifizmus, ktorý podporujú mnohí Európania, nie je v zhode s realitou sveta. Objevuje sa dokonca strach pred použitím násilia na vlastnú obranu a obranu vlastných hodnôt. To vedie k dramatickému poklesu autority štátu a k drastickému nalomeniu jeho suverenity.“

MILITARY ENGLISH

The Desert War

Pripravila Nadežda Kochmanová • Foto: U. S. Army

Two military operations comprise what has been the largest military operation in the Gulf in the early 1990s: operations Desert Shield and Desert Storm have become synonyms for quick, resolute and successful military response thwarting Saddam Hussein's plans to overrun Kuwait. Operation Desert Shield began in August 1990 essentially involving the buildup of U.S. forces and raising the state of readiness of Saudi Arabia's defenses in response to Iraq's invasion and illegal annexation of Kuwait on August 2, 1990 under the pretense of the smaller nation "stealing oil" from the Rumaila oil field which ran beneath both countries. The primary concern in Saudi Arabia was that following Kuwait's conquest, the Iraqi Army was within easy striking distance of Saudi oil fields. Control of these fields, along with Kuwaiti and Iraqi reserves, would have given Saddam control over the majority of the world's oil reserves.

After Saddam Hussein refused to comply with the UN Security Council resolution to withdraw his troops from Kuwait, Operation Desert Storm was launched in January 1991 – coalition forces from 28 nations under the U.S. military command initiated an air campaign to disable Iraq's communications, air defenses, early warning radar installations and other military and infrastructure targets in Baghdad and elsewhere.

In retaliation Iraq launched Scud missiles at Saudi Arabia and Israel in a vain attempt to break the coalition. Famous Patriot missiles came into play in defense of both nations. Although the air campaign continued and sorties were flown until 11 April 1991, following five weeks of air and missile combat, ground troops began their campaign in the Kuwaiti TO (Theater of Operations) in what became known as Operation Desert Sabre. On February 27, coalition forces entered Kuwait City, forcing Iraq to concede a cease-fire after only 100 hours of ground combat, in which most of the Iraqi forces in Kuwait had either surrendered or fled.

Although the war was a decisive military victory for the coalition, many analysts have criticized the political decision to stop at the Iraqi border and not to follow through punishing the Iraqi regime for what it did. Controversially, that decision had left Saddam Hussein in power, free to turn his attention to suppressing internal Shiite and Kurd revolts. The reasoning at that time was that it was necessary to prevent a breakup of Iraq, which would have greatly benefited the imperial ambitions of Iran.

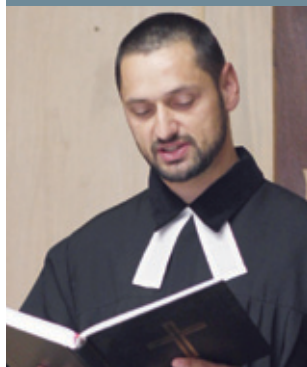
This inevitably led to Hussein's continuous attempts at destabilizing the region, which have provoked several air and cruise-missile strikes against Iraq, and in April 2003, led to the Second Gulf War, also known as the Iraq War, and to the U.S.-British invasion of Iraq resulting in the capture of Saddam Hussein, his trial and execution in 2006. In the aftermath of the war, the U.S. Department of Defense has estimated the costs incurred at \$61 billion.

More than 100,000 Iraqi soldiers were killed.

The United States alone reported 383 fatalities.

GLOSSARY

• **comprise** /kəm'praɪz/ – zahŕňať; • **thwarting** /'θwɔːtɪŋ/ – prkaziti, zmariti; • **buildup** /'bɪldʌp/ – zhromažďovanie, akumulovanie; • **pretense** /prɪ'tens/ – zámienka; • **comply** /kəm'plaɪ/ – podriaďiti sa; • **vain** /veɪn/ – márne; • **sorties** /'sɔːtiːz/ – nálety; • **concede** /kən'siːd/ – priznať, uznať; • **fled** /fled/ – utiecť (min. čas); • **aftermath** /'ɑːftəməθ/ – dozvuk.

kpt. Mgr. Viktor Sabo
starší kaplán Akadémie
ozbrojených síl generála
M. R. Štefánika
v Liptovskom Mikuláši

DUCHOVNÉ SLOVO

Ale budete mi svedkami

Svedok, drahí priatelia, čitatelia, je veľmi kľúčová alebo kľúčovo dôležitá osoba. Svedok pri procese vypočúvania, keď opisuje veci, ako ich videl a počul. Svedok pri súdnom procese, keď svedčí takisto a odpovedá na otázky, aby vydal svedectvo. Svedok pri sobášoch, ktorý svojím podpisom potvrdzuje sľub novomanželov. Aj keď je májový čas a zrejme by všetci kolegovia so mnou súhlasili, že najviac sobášov je v tomto mesiaci. Nejdem tu robiť nábor na cirkevné sobáše a rozprávať o svedkoch už v spomenutých procesoch alebo nebudaj o tých, ktorí nám niekedy ponúkajú seba ako svedkov, ale vydávajú falošné svedectvo.

Svojím spôsobom, hoci si to možno tak až neuvedomujeme, sme všetci svedkovia. Svedčíme o sebe v tom, čo povieme a urobíme. Svedčíme svojim deťom, manželom a manželkám, priateľom, kolegom. Všetko, čo povieme a vykonáme, Boh cez nás vstupuje medzi ľudí. A preto byť svedkom viery je veľmi zodpovedná úloha. Sme teda svedkami aj pred Bohom. Slová, ktoré sú v názve stĺpca pre duchovné zamyslenie, zazneli učeníkom, keď bol zoslaný Boh Duch Svätý. Keď Pán Ježiš posielal učeníkov, aby boli svedkami viery a vzkrieseného Pána. Učeníci neboli elitou kresťanstva. Boli to colníci, rybári, pochybovači, zradcovia, hriešnici, a predsa si z nich Pán Ježiš urobil svedkov. Kresťanstvo nepotrebuje dokonalých ľudí, kňazov, kresťanov. Kresťanstvo potrebuje pokorných svedkov viery v čase konzumu a materializmu. Kresťanstvo potrebuje tiché modlitby vyznania chýb a prešľapov, lebo len vtedy sa stáva hodnotným. Vtedy hodnotne poukazujeme na dokonalého pôvodcu viery a spasenia. Na dokonalého Svedka. Pána Ježiša.

Svedkom takým, akým si, môžeš byť aj ty, vzácný čitateľ. Aj teba Duch Svätý môže použiť ako svedka viery.

A tak v mesiac máji, keď prežívame radosť nad zoslaním Boha Ducha Svätého, buďme pravdivými a dobrými svedkami viery, pokory a kresťanstva. Tak ako nás k tomu vyzýva náš Spasiteľ.

Pokorný svedok.

Zika

V Dánsku, Českej republike a najnovšie aj na Slovensku potvrdili prípady nákazy vírusom Zika. Výsledky laboratórnych testov z Hamburgu v marci tohto roka potvrdili prvý prípad.

„Nález pacientky, ktorá bola hospitalizovaná s podozrením na vírus zika, sa potvrdil,“ uviedol vtedy minister zdravotníctva Viliam Čislák. Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) chce vytvoriť núdzový tím, ktorý by sa mal zamerať na boj s vírusom. Ten sa v súčasnosti rapídne šíri a zasiahol už viac než 20 krajín.

Ako sa ochorenie spôsobené vírusom prejavuje?

Inkubačný čas je 3 – 12 dní. Príznaky infekcie sú obvykle mierne a trvajú 2 – 7 dní. Ochorenie sprevádza:

- zvýšená teplota ($<38,5^{\circ}\text{C}$),
- bolesti kĺbov, možné sú aj opuchy najmä menších kĺbov na rukách a nohách,
- makulo-papulárne vyrážky šíriace sa z tváre na telo,
- zápal spojoviek,
- všeobecné chrípke podobné príznaky (bolesť hlavy, svalov, únava a podobne).

Nie každý nakazený má príznaky ochorenia. Infekcia u 80 % nakazených prebieha nepoznane, t. j. bez príznakov.

Aké zdravotné komplikácie Zika spôsobuje?

Komplikácie spájané s infekciou vírusom Zika sú mikrocefália (zaostávanie rastu mozgu), Guillain-Barré syndróm a iné autoimunitné neurologické komplikácie.

Ako sa šíri vírus Zika?

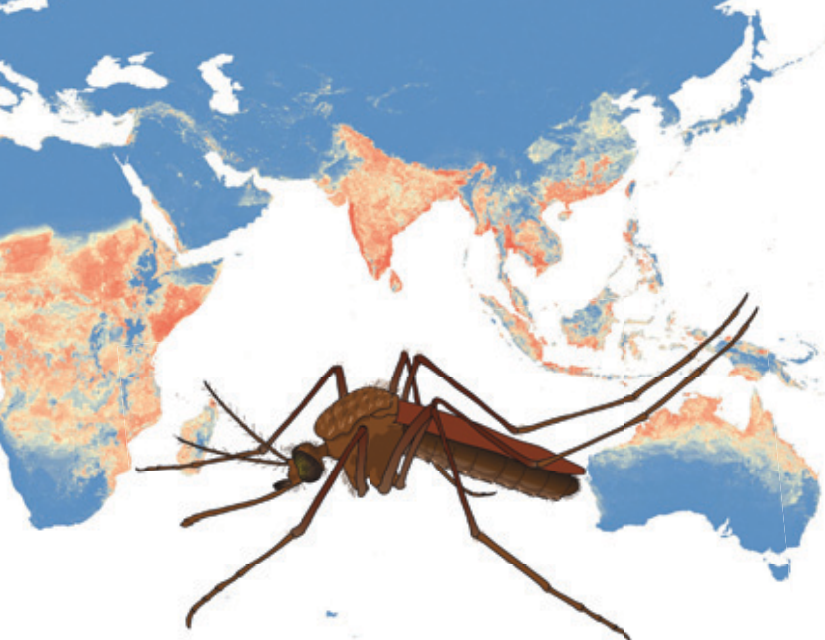
Vírus sa prenáša pri poštípaní infikovanými komármi. Bol izolovaný z komára Aedes aegypti. Okrem toho sú za potenciálne vektory, schopné prenášať Zika vírus, považované aj iné komáre rodu Aedes. Komár Aedes aegypti podľa dostupných informácií zatiaľ nie je v Európe rozšírený. Okrem prenosu komármi boli identifikované aj iné spôsoby prenosu ochorenia.

Prenáša sa Zika z človeka na človeka?

Objavil sa prenos cez placentu z matky na dieťa počas tehotenstva, alebo prenos počas pôrodu. Navyše boli potvrdené aj dva prípady prenosu pohlavným stykom.

Vírus Zika sa objavil v Európe, môže sa šíriť ďalej?

Rozšírenie vírusu je viazané na prítomnosť komárov, ktoré sú schopné prenášať ho na ľudí. Komáre na svoje množenie potrebujú vhodné

strašiak alebo hrozba?

klimatické podmienky, darí sa im v teplom prostredí, kde sú močaristé lokality, stojaté vody a podobne. Keďže medziľudský prenos sa uskutočňuje len v obmedzenej miere, ťažisko prevencie spočíva v hubení komárov a v likvidovaní miest, kde sa môžu rozmnožovať.

Ktoré krajiny sú aktuálne postihnuté?

V prípade tehotenstva by sa ženy mali vyhýbať cestovaniu do týchto krajín: Americká Samoa, Barbados, Bolívia, Brazília, Kapverdy, Kolumbia, Commonwealth of Puerto Rico, Costa Rica, Curacao, Dominikánska republika, Ekvádor, Salvádor, Francúzska Guyana, Guadeloupe, Guatemala, Guyana, Haiti, Honduras, Jamajka, Martinik, Mexiko, Nikaragua, Panama, Paraguaj, Saint Martin, Samoa, Surinam, Tonga, americké Panenské ostrovy a Venezuela.

Zoznam oblastí postihnutých počas posledných deviatich mesiacov je k dispozícii na webovej stránke:

http://ecdc.europa.eu/en/healthtopics/zika_virus_infection/zika-outbreak/Pages/Zika-information-travellers.aspx

Aká je odporúčaná prevencia?

Občania Slovenskej republiky by pri cestách do oblastí postihnutých ochorením mali dodržiavať preventívne opatrenia zamerané na prevenciu uštipnutia komármi. Prevencia spočíva v celodennom používaní repelentov, ktoré by mali obsahovať 30 % aktívnej látky DEET. Dôležité je nosiť vhodný odev minimalizujúci bodnutie komárom (dlhé rukávy a dlhé nohavice), používať moskytiéru a vyhýbať sa oblastiam, ktoré sú zamorené komármi. Cestovatelia by si mali všimnúť príznaky infekcie vírusom, a v prípade podozrenia vyhľadať odbornú zdravotnú starostlivosť a informovať lekára o pobyte v postihnutej oblasti.

Môžu tehotné ženy cestovať do krajín postihnutých vírusom?

Vzhľadom na riziko trvalého poškodenia plodu sa tehotným ženám a ženám, ktoré plánujú otehotnieť, neodporúča cestovať do postihnutých oblastí.

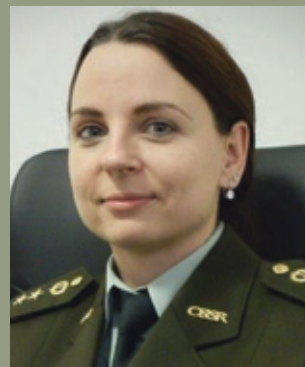
Je dostupná liečba a vakcína?

Ochorenie spôsobené vírusom má zvyčajne mierny priebeh. Osoby, ktoré ochorejú, by mali mať pokoj na lôžku, piť dostatok tekutín, mali by dostať bežné lieky proti bolesti a horúčke. V prípade zhoršenia stavu by mali vyhľadať lekársku pomoc. Zatiaľ neexistuje žiadna špecifická liečba ani vakcína.

Text: Úrad verejného zdravotníctva SR

MIESTO PRE PSYCHOLÓGA

npor. PhDr.
Mgr. Zlatica Struňáková
22. mechanizovaný
prápor Michalovce

Závislosť od internetu

Dobrý sluha, zlý pán

V súčasnosti sa internet stal dôležitou súčasťou života nielen mládeže, ale aj dospelých. Vzťahy a komunikácia na rozdiel od staršej generácie fungujú prostredníctvom internetu a sociálnych sietí. Vyspelé a moderné technológie poháňajú ľudí k tomu, aby sa efektívnejšie a rýchlejšie socializovali. Najmä mladí ľudia vyplňajú voľný čas hraním hier, surfovaním na internete, komunikáciou na sociálnych sieťach. Svoju existenciu bez internetu si nevedia predstaviť. Mnohí si neuvedomujú, že s rastúcim množstvom času stráveného na internete, môže dôjsť k nadmernému používaniu, čo v mnohých prípadoch vyústi až do závislosti.

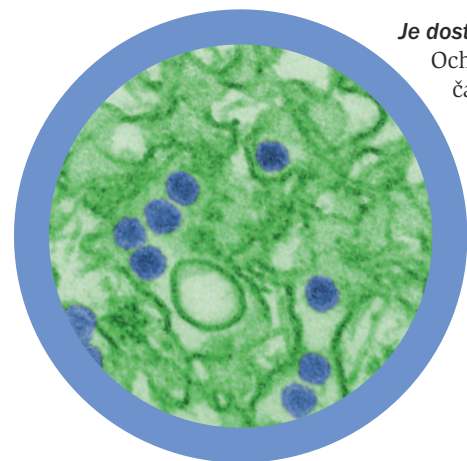
Miera internetovej závislosti čoraz viac rastie, pretože internet a sociálne siete sú súčasťou každodenného života. Časté a nekontrolované používanie počítača sa môže odraziť na psychike i zdravotnom stave. Čím viac človek trávi čas online, tým viac sa zapája do povrchných vzťahov vo virtuálnom svete. Na sociálnych sieťach sa ľudia vyjadrujú slobodne, bez zábran, vyjadrenie ich pocitov a túžob je pre mnohých takýmto spôsobom ľahšie ako v reálnom živote. S nadmerným používaním internetu úzko súvisia aj problémy, ktoré majú vplyv nielen na rodinu, ale aj partnerské vzťahy, školské povinnosti či oblasť bežného života.

Človek závislý od internetu svojím konaním ubližuje sebe i svojej rodine. Prestáva komunikovať s okolím a neskôr zanedbáva aj uspokojovanie životných funkcií. Vzťahy vznikajúce na internete sú často iba náhradou skutočných vzťahov a priateľstiev. Ľudia svoj vzácny čas travia vysedávaním pri počítači namiesto toho, aby boli v spoločnosti rodiny, priateľov a blízkych. Nevedia povedať tvárou v tvár, čo ich trápi, z čoho majú radosť, nevedia sa o to všetko podeliť s ľuďmi, na ktorých im skutočne záleží a ktorí sú im blízki.

Závislosť od internetu a zmena identity človeka pramení z jeho vnútorných psychických procesov, ktoré naznačujú nezrelosť, nespokojnosť so sebou samým, ale môžu byť aj odpoveďou na nezáujem okolia, rodiny a spoločnosti.

Pre celkové zaradenie treba uviesť, že ide o závislosť psychickú, nelátkovú, ktorú liečia psychológovia a psychiatri. Pri liečbe nelátkových závislostí je veľmi účinná psychoterapia, kognitívno-behaviorálne postupy, rodinná terapia, poradenstvo podľa špecifických potrieb, práca s motiváciou a zvládanie záťažových situácií.

Kvalitné a plnohodnotné vzťahy sú jednou z najdôležitejších potrieb človeka. Internet podporuje zväčša plytké vzťahy, preto sa neuzatvárajme iba do sveta internetu, ale dajme priestor skutočným medziľudským vzťahom.

Valerian Aleksandrovič Zorin (1902 – 1986)

Dlhoročný stranický funkcionár, v rezorte zahraničných vecí pracoval od roku 1941. V období 1945 – 1948 veľvyslanec v Československu, podozrievaný z účasti na smrti čs. šéfa diplomacie Jana Masaryka. V rokoch 1948 – 1965 námestník ministra zahraničných vecí (okrem rokov 1955 – 1956, keď pôsobil ako veľvyslanec v západnom Nemecku); zároveň vedúci Informačného výboru MZV, tzv. vnútornej rozviedky (1949 – 1952) a stály zástupca ZSSR pri OSN (1952 – 1953, 1960 – 1962). Do roku 1971 veľvyslanec vo Francúzsku.

Sovietizácia pri výstavbe čs. armádnych štruktúr

Roky 1945 – 1948 boli v Československu obdobím ostrého zápasu politických síl o podiel na politickej moci a zápas o armádu, a jej veliteľský zbor sa stal nedeliteľnou súčasťou tohto konfrontačného procesu. Jedným zo zásadných faktorov, ktorý ho ovplyvňoval, bol ZSSR. Čs. branná moc (ako znel oficiálny „staronový“ názov armády obnovené čs. republiky) bola v tom období bezpochyby ozbrojenou silou suverénneho štátu a o všetkých otázkach jej fungovania rozhodovali čs. orgány. Zahraničnopolitická orientácia republiky však výrazne predznamenovala ďalšie smerovanie.

Sovietsky zväz hral od konca vojny v celom východoeurópskom regióne dominantnú úlohu a bol dôležitým aktérom jeho existujúcich vojensko-politických systémov, československy nevnímajúc. Zjavná závislosť od východnej supervelmoci (politická podpora, ozbrojená ochrana, obchodné vzťahy) sama vytvárala predpoklady, aby tento proces mohol vzniknúť a neskôr sa neustále prehľbovať. Vplyv východného suseda sa však v tom hektickom období uplatňoval skryto, resp. sprostredkované cez čs. komunistov vo vláde, ako „prevodovej páky“ Kremľa. Rolu „sivej eminencie“ plnil mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec ZSSR v Československu V. A. Zorin.

Čs. branná moc sa mala po skončení vojny budovať podľa vzoru a v úzkej spolupráci so Sovietskou armádou, a úplne sa dištancovať od minulosti. Oporou komunistov pri budovaní veliteľského zboru mali byť príslušníci čs. východného odboja. Koncept novej armády mal z pohľadu KSČ predovšetkým odstaviť konkurenčnú medzivojnovú vojenskú elitu (lojálnu prozápadne orientovanému prezidentovi Eduardovi Benešovi), ktorá si taktiež nárokovala na dominanciu v povojnovej armáde a zaistiť prevahu dôstojníkov lojálnych strane. Základný rámec pre legálne uplatňovanie sovietskeho vplyvu na výstavbu čs. brannej moci stanovil Košický vládny program z apríla 1945, vypracovaný zástupcami moskovského vedenia KSČ a presadený s podporou Moskvy na úkor ostatných politických strán. Už z obsahu niektorých jeho ustanovení bolo možné rozoznať ambície KSČ vytvoriť si čo najvhodnejšie podmienky na postupné uchopenie politickej moci.

Napriek tomu, že sa pomer síl menil už od konca vojny v prospech KSČ, neumožňoval jej v tomto období bezprostredne prevziať moc. Keďže ani jedna zo strán nemohla „vládnuť“ bez tej druhej, účelová spolupráca bola nevyhnutná. Armáda sa tak nevymykala celkovému obrazu politickej scény a existujúce paritné zastúpenie v Národnom fronte sa odrážalo aj v štruktúre armádneho velenia. Veľká popularita získaná v národnooslobodzovacom boji a autorita J. V. Stalina však pomohla

komunistom hneď v úvodnej fáze výstavby armády presadiť viaceré opatrenia, ktoré podstatnou mierou determinovali jej vývoj v nasledujúcich rokoch. I preto sa do čela rezortu národnej obrany dostal veliteľ čs. jednotiek v ZSSR generál Ludvík Svoboda, a aj preto sa do nového velenia čs. armády nedostal exilový minister národnej obrany generál Sergej Ingr a jeho najbližší spolupracovníci z Londýna. Posilňovanie vplyvu KSČ v armádnom mechanizme pritom priamo súviselo s paralelnou sa zvyšujúcim podielom strany na moci. Umne tiež využívala centrálné orgány. Okrem MNO šlo o Vojenskú radu a Armádny poradný zbor, poradné orgány predsedníctva vlády, ktoré riešili celý komplex problémov spojených s personálnou výstavbou (predovšetkým „očistou“) armády a v ktorých od začiatku získali rozhodujúce slovo komunisti a im lojálni dôstojníci. Odporúčania, ktoré vypracovali, vláda a prezident takmer vo všetkých prípadoch akceptovali.

I keď sa sovietsky model výstavby čs. brannej moci ani hlbšie uplatnenie sovietskeho vplyvu pri budovaní jej veliteľských štruktúr nepodarilo, to čo sa čs. komunistom (nielen) v armáde dosiahnuť podarilo, poskytlo v konečnom dôsledku rozhodujúce predpoklady na proces sovietskej. A ten bol už po februári 1948 nezvratný.

Text: Mgr. Alex Maskalík, PhD.
Vojenský historický ústav Bratislava
Foto: VHÚ

Rádio stanice ASTRA

Po vzniku Varšavskej zmluvy, v rámci unifikácie spojovacej techniky, nahradili rádiové stanice typu Astra rádiové stanice A7b (sovietske, licenčne vyrábané v n. p. Tesla Pardubice) a maďarské rádiové stanice RO-25). Astru boli zavedené do výzbroje ČSLA v roku 1959 a potom od roku 1960 sa licenčne vyrábali v Tesle Pardubice aj pre ďalšie armády Varšavskej zmluvy.

Na základe poznatkov a skúseností velenia Sovietskej armády z druhej svetovej vojny a práve prebiehajúceho vojnového konfliktu v Kórei, boli stanovené požiadavky na vývoj nového radu prenosných veľmi krátkovlnových (VKV) rádiových staníc pre armádu.

Unifikácia spojenia

Hlavnými požiadavkami bola ich unifikácia, aby rovnaké stanice mohli používať rôzne druhy vojsk, zjednotenie výroby a maximálne zníženie výrobných nákladov. V rokoch 1956 až 1959 prebiehal vývoj prenosných elektrónkových VKV rádiových staníc, s využitím prenosnej rádiovéj stanice nemeckej výroby Telefunken a Lorenz. Vývoj a konštrukciu zabezpečovali pracovníci Konštrukčnej kancelárie voronežského závodu Elektrosignal. Výsledkom bola elektrónková simplexná rádiová stanica s frekvenčnou moduláciou, mechanickým poloduplexom, s možnosťou diaľkového ovládania a retranslácie. Z tejto jednej rádiovéj stanice, označovanej ako Astra, bolo možné osadením rôznych kryštálov postaviť štyri typy rádiových staníc: R-105, R-108, R-109 a R-114 (tento typ sa v Pardubiciach nevyrábala), ktoré pracovali na rôznych kmitočtoch.

Rádiová stanica R-105 pracovala v kmitočtovom rozsahu od 36,0 do 46,1 MHz na 203 kanáloch a bola určená na zabezpečenie spojenia v rádiových sieťach motostreleckých a iných vševojskových útvarov. Rádiová stanica R-108 pracovala v kmitočtovom rozsahu od 28,0 do 36,5 MHz na 171 kanáloch a bola určená na zabezpečenie spojenia v rádiových sieťach delostreleckých útvarov. Rádiová stanica R-109 pracovala v kmitočtovom rozsahu od 21,5 do 28,5 MHz na 141 kanáloch a bola určená na zabezpečenie spojenia v rádiových sieťach protiletadlového delostrelectva. Rádiová stanica R-114 pracovala v kmitočtovom rozsahu od 20,0 do 26,0 MHz na 121 kanáloch a bola určená na zabezpečenie spojenia v rádiových sieťach tankových vojsk.

K rádiovým staniciam bol vyvinutý retranslačný prístavok, ako samostatne pripojiteľný doplnok s označením R-589d. Umožňoval ich ovládanie na diaľku po telefónnej linke. Rádiové stanice Astra boli určené na príjem a vysielanie bez vyhľadávania a dolaďovania frekvencií, s možnosťou

diaľkového ovládania a retranslácie. Kmitočet sa nastavoval jedným gombíkom súčasne pre vysielateľ i pre prijímač. Ladenie všetkých vysokofrekvenčných obvodov rádiovéj stanice bolo štvornásobným ladiacim kondenzátorom. Prepínanie príjmu a vysielania sa dialo stlačením hovorového tlačidla. Dosah rádiových staníc bol v závislosti od typu stanice, antény a konfigurácie terénu od 6 km do 15 km. Vysielací výkon bol 1,2 W. Napájanie zabezpečovali dva olovené akumulátory, každý s napätím 2,4 V. Rádiové stanice sa používali ako prenosné, ale aj v mobilných rádiových a spojovacích uzloch. Rádiové stanice modernizovaného typového radu R-105d, R-108d, R-109d a R-114d majú integrovaný retranslačný prístavok a vyrábali sa od roku 1961. Modernizované rádiové stanice umožňovali spojenie a spoluprácu s rádiovými staniciami RF-10, RF-13, R-107, R-111, R-123, R-173.

Astru boli ťažké

Rádiové stanice typu Astra využívali aj ľudové milície a vojská ministerstva vnútra. Ich veľkým nedostatkom bola značná hmotnosť kompletu, dosahujúca až 20 kg. Vyžadovalo si to dobrú fyzickú kondíciu radistu. Rádiové stanice bolo možné pripojiť dvojitém vedením max. 2 km dlhým na poľný telefónny prístroj TP-25. Prepínanie z príjmu na vysielanie vykonával radista stanice (pri použití prídavku TP-25 Rd bolo možné prepínanie z príjmu na vysielanie priamo z telefónneho prístroja).

Ďalším typovým radom boli prenosné rádiové stanice s typovým označením R-105M, R-108M, R-109M a R-114M systému Parus. Vývoj tohto typového radu prebiehal začiatkom 60. rokov. Do výzbroje Sovietskej armády bol zavedený v roku 1967. V princípe išlo o modernejšiu a ľahšiu rádiovú stanicu, pri zachovaní základných parametrov, ako je výkon, dosah a frekvenčné pásmo. Na území Československa boli dovezené v obmedzenom počte. Využívali ich najmä jednotky Pohraničnej stráže a prieskumné jednotky. Rádiové stanice sa vyrábali do polovice 80. rokov v Sovietskom zväze.

Rádiové stanice Astra boli počas viac ako 40-ročnej služby niekoľko ráz modernizované a aj napriek značnej zastaranosti ich ČSLA používala až do svojho zániku v roku 1992 a do svojej výzbroje ich zaradili aj ozbrojené sily SR.

Text a foto: Peter Kadlec
VHÚ – VHM Piešťany

Vojenské historické múzeum Piešťany
Múzejné oddelenie Piešťany
Žilinská cesta 6545
921 01 Piešťany
Kontakt: 033/7913804,
vhnmpiestany@vhu.sk

Otváracie hodiny:
jún až september:
utorok až nedeľa vstup do múzea:
10.00, 13.00, 15.00 hod.
október až máj (vopred nahlásené skupiny
v počte 10 až viac osôb):
utorok až piatok vstup do múzea:
10.00, 13.00 hod.
Technická prestávka: 12.00 – 13.00 h.

Vstupné: Dospelí – 1.00 eur
Študenti a dôchodcovia – 0.50 eur
Vojnoví veteráni, zamestnaní rezortu
MO SR, členovia Zväzu múzeí na Slovensku, Slovenskej
historickej spoločnosti pri SAV, Spoločnosti slovenských
archivárov a deti do 15 rokov – vstup zdarma

Rádio stanice ASTRA zo zbierok Vojenského historického múzea Piešťany